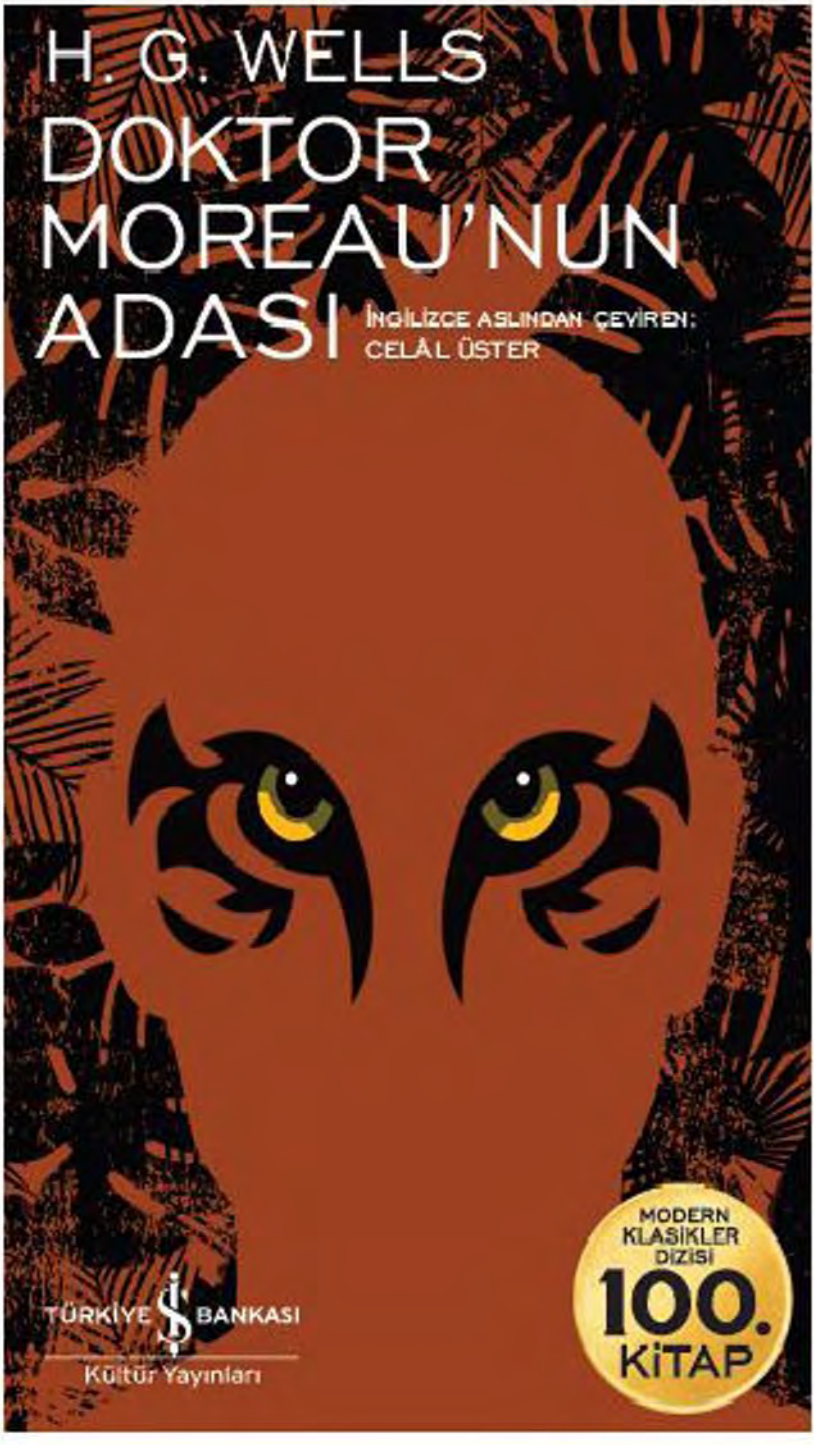

H. G. WELLS
DOKTOR MOREAU'NUN ADASI
İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
CELÂL ÜSTER
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları
MODERN KLASİKLER DİZİSİ
100. KİTAP

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

H. G. WELLS
DOKTOR MOREAU'NUN ADASI

ÖZGÜN ADI
THE ISLAND OF DOCTOR MOREAU

ÇEVİREN
CELÂL ÜSTER

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 29619

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM HAZİRAN 2017, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-112-5 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok No: 6 Kat: 3
Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi - 100

H. G. Wells

Doktor Moreau'nun Adası

İngilizce aslından
çeviren: Celâl Üster

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Çevirmenin Önsözü vii
Giriş 1
I. "Lady Vain"in Tahlisiye Sandalında 3
II. Hiçbir Yere Gitmeyen Adam 7
III. Garip Surat 11
IV. Uskunanın Küpeştesinde 17
V. Gidecek Yeri Olmayan Adam 21
VI. Kötü Bakışlı Gemiciler 27
VII. Kilitli Kapı 33
VIII. Pumanın İnleyişi 39
IX. Ormandaki Şey 43
X. Adamın İnleyişi 55
XI. İnsan Avcılığı 59
XII. Yasa Bildiriciler 65
XIII. Ağız Dalaşı 75
XIV. Doktor Moreau Açıklıyor 81
XV. Hayvan Halkı'na Dair 95
XVI. Hayvan Halkı Kanın Kokusunu Nasıl Aldı 101
XVII. Kargaşa 117
XVIII. Moreau'nun Bulunması 123
XIX. Montgomery "Felekten Bir Gece Çalıyor" 129
XX. Hayvan Halkı Arasında Bir Başına 139
XXI. Hayvan Halkı'nın Aslına Dönüşü 145
XXII. Yalnız Başına 159
Çevirmenin Notları 163

Çevirmenin Önsözü

Bilimkurgunun Öncüsü

H. G. Wells (1866-1946), romanları ve öyküleri, gazete makaleleri, tarih, politika ve toplumsal eleştiri kitaplarıyla İngiliz edebiyatının en verimli yazarlarından biri. Ama günümüzde, en çok, bilimkurgu edebiyatının yolunu açan romanlarıyla anımsıyoruz onu.

On dokuzuncu yüzyıl sonları ve yirminci yüzyıl başlarında kaleme aldığı *Zaman Makinesi, Doktor Moreau'nun Adası, Görünmez Adam, Dünyalar Savaşı, Aydaki İlk İnsan* gibi yapıtlarıyla Nobel Edebiyat Ödülü'ne tam dört kez aday gösterilmesine karşın bu ödülü alamamış olmasını ne kadar umursamalıyız, bilmiyorum. Çağdaş bilimkurgu edebiyatına öncülük eden romanları, dünya edebiyatının en kalıcı yapıtları arasındaki yerini koruyor ve bu yeri gelecekte de koruyacak gibi görünüyor.

Hiç kuşkusuz, İngiliz toplumunun aşağı orta sınıfından kişilerin beklentilerini, düş kırıklıklarını işlediği *Aşk ve Bay Lewisham, Kipps: Basit Bir Kişinin Öyküsü, Bay Polly'nin Tarihi* gibi mizah romanları da yabana atılmamalı, ama Wells'in, edebiyat tarihinde her zaman "bilimkurgunun babası" olarak anılacağı açık.

Wells'in yazarlığa yönelmesinde, daha sekiz yaşındayken bacağının kırılması sonucunda bir süre yatağa bağımlı kaldığında babasının kütüphaneden taşıdığı kitaplara gömülmesinin, o kitaplarda anlatılan bambaşka dünyalar

ve hayatlara dalmasının, daha sonraki yıllarda da Platon'un *Devlet*'i ve Thomas More'un *Ütopya*'sı gibi pek çok klasiği tutkuyla okumasının payı büyük olsa gerek.

Ama aralarında az sonra okumaya başlayacağınızı umduğum *Doktor Moreau'nun Adası*'nın da bulunduğu bilimkurgusal yapıtlarını, onun dönemin bilim ve tıp alanlarındaki hızlı gelişmeleri yalnızca yakından değil, aynı zamanda eleştirel bir gözle izlemesine borçlu olduğumuz kanısındayım.

1900'lerin başlarında mizaha yönelen Wells, *Aşk ve Bay Lewisham*, *Bay Polly'nin Tarihi* gibi mizah romanlarında aşağı orta sınıftan insanların beklentilerini, düş kırıklıklarını işlemiş, aslında bilimkurgu kitaplarında olduğu gibi bu romanlarında da temelde Batı toplumunun sorunlarını işlemekten vazgeçmemişti.

Her zaman insanlığın geleceğini baş kaygısı edinen Wells, geleceğe ilişkin öngörüler üstüne kurulu *Öngörüler*, *Oluşum Sürecindeki İnsanlık* ve *Modern Bir Ütopya* gibi yapıtlarında toplumsal ilerlemeyi savunmuştu.

Sosyalist bir dünya görüşünü benimseyerek, zamanının toplumsal ve siyasal sorunlarına hiçbir zaman duyarsız kalmayan Wells'in insanlığın ilerlemesine olan inancı, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından adaletli ve kalıcı bir barışın sağlanamamasıyla birlikte sarsılmıştı.

Yapıtlarında, toplumsal gelişme için insanın eğitim yoluyla kendisini değişen koşullara uyarlaması gerektiğini savunuyordu artık. *Tarihin Ana Çizgileri*, bu amaca yönelik bir popüler eğitim projesinin ilk adımını oluşturacaktı. Bunu, İngiliz biyoloji bilgini, felsefeci ve eğitimci Julian Huxley ve oğlu G. P. Wells ile birlikte yazdığı *Yaşam Bilimi* ve *İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu* izleyecekti.

1930'lu yıllar boyunca uygarlığı tehdit eden gelişmelerin karşısına dikilen Wells, sert bir yergici üslup benimsiyor, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte gelece-

ğe olan inancını pek çoklarına göre tümden yitiriyordu. 1933'te yayımlanan *Olayların Alacağı Biçim*'de, bazı eski yapıtlarındaki ütopyacılığa bir ölçüde dönmekle birlikte, iyimserliğinin gittikçe azaldığı görülüyordu. Özellikle 1945'te yayımlanan *Umarsız Kalan Akıl* adlı yapıtında, doğanın reddettiği insanlığın yıkımın eşiğine geldiği kapkara bir dünya betimleyecekti.

Wells'in *Zaman Makinesi*'nden (1895) sonra yazdığı ikinci bilimkurgusal roman olan *Doktor Moreau'nun Adası*'nda (1896) öykü, deniz kazasına uğradıktan sonra oradan geçmekte olan bir tekne tarafından kurtarılarak Doktor Moreau'nun yaşadığı adaya getirilen Edward Prendick'in ağzından anlatılır. Doktor Moreau, hayvanlara viviseksiyon uygulayarak insansı melez yaratıklar yaratma çabasındadır. Bir gerilim öyküsü biçiminde gelişen romanda, aslında dönemin toplumsal yaşamında da gündemde olan fiziksel acı ve acımasızlık, ahlaksal sorumluluk, insanın kimliği, insanın doğaya müdahalesi gibi pek çok felsefi izlek gündeme gelir.

1932'de Charles Laughton ve Bela Lugosi'nin oynadıkları, 1977'de başrolleri Burt Lancaster ve Michael York'un paylaştıkları, 1996'da Marlon Brando ve Val Kilmer'ın rol aldıkları filmlere de esin kaynağı olan *Doktor Moreau'nun Adası*, bugün artık bilimkurgu edebiyatının yolunu açmış bir klasik ve belki de Wells'in en ünlü romanı.

Ve her klasik gibi insan ruhunun umulmadık derinliklerini yüreklilikle keşfetmeyi göze aldığı için de çağdaşlığını ve evrenselliğini koruyor.

Celâl Üster
Mayıs 2017

Giriş

Lady Vain,[1] 1 Şubat 1887'de, 1° güney enlemi ile 107° batı boylamı dolaylarında bir gemi enkazına çarparak sırra kadem basmıştı.

Lady Vain'e hiç kuşkusuz Callao'da[2] binmiş olan ve boğulduğu sanılan, mahremiyetine düşkün bir beyefendi olarak bilinen amcam Edward Prendick, 5 Ocak 1888 günü –demek on bir ay dört gün sonra– 5° 3' güney enlemi ile 101° batı boylamı dolaylarında, üstündeki ad okunmaz hale gelmiş olan, ama *Ipecacuanha*[3] adındaki uskunaya[4] ait olduğu tahmin edilen üstü açık küçük bir filikada bulunarak kurtarılmıştı. Kendisiyle ilgili o kadar garip şeyler anlatmıştı ki, herkes aklını kaçırdığı sonucuna varmıştı. Amcam, sonraları, *Lady Vain*'den kurtulduğu andan başlayarak hiçbir şey hatırlamadığını ileri sürecekti. Bu vaka o sıralar ruhbilimciler arasında bedensel ve zihinsel baskı sonucunda meydana gelen bellek yitiminin ilginç bir örneği olarak tartışılmıştı. Burada anlatılanlar, aşağıda imzası bulunan yeğeni ve mirasçısı tarafından kendisinin evrakı arasında bulunduysa da yayımlanması konusunda belirli bir isteğe rastlanmadı.

Amcanın kurtarıldığı bölgede bilinen tek ada, kimsenin yaşamadığı küçük bir volkanik ada olan Noble's Isle'dır.[5] Bu adacığa 1891'de HMS *Scorpion*[6] uğramıştı. Denizcilerden bazıları adaya çıkmış, ama bazı tuhaf akkelebekler, bazı ya-

bandomuzları ve tavşanlar, birkaç da acayip sıçan dışında hiçbir canlıya rastlamamışlardı. Üstelik bunlardan tek bir numune bile alınmamıştı. O yüzden, bu hikâyenin en temel ayrıntılarının doğrulanması mümkün değil. Böyle olunca da, bu garip hikâyeyi, kanımca amcamın niyetine uygun olarak kamuoyuna sunmakta bir sakınca olmasa gerek. Bu konuda hiç değilse şu kadarı söylenebilir: 5° güney enlemi ile 105° batı boylamı dolaylarında kendisinden hiçbir haber alınamayan amcam, on bir aylık bir aradan sonra okyanusun aynı bölgesinde yeniden ortaya çıkmıştır. Bu zaman aralığında bir biçimde yaşamış olsa gerektir. Üstelik öyle görünüyor ki, *Ipecacuanha* adlı bir uskuna, John Davis adında sarhoş bir kaptanın idaresinde, içinde bir puma ve daha başka hayvanlarla 1887'nin Ocak ayında Arica'dan[7] yola çıkmış, tekne Güney Pasifik'teki çeşitli limanlarda boy gösterdikten sonra en sonunda (taşıdığı yüklü miktarda kurutulmuş hindistancevizi içiyle) o sularda ortadan kaybolmuş, amcamın hikâyesine tamamen uygun düşen bir tarihte, 1887'nin Aralık ayında da Banka'dan[8] bilinmeyen yazgısına doğru yelken açmıştır.

Charles Edward Prendick.

Doktor Moreau'nun Adası

I

"Lady Vain"in Tahlisiye Sandalında

Lady Vain'in kayboluşu hakkında şimdiye kadar yazılmış olanlara herhangi bir şey eklemeyi düşünmüyorum. Herkesçe bilindiği gibi, Callao'dan yola çıktıktan on gün sonra, terk edilmiş bir gemiye çarpmıştı. Mürettebattan yedi tayfanın bulunduğu büyük filika Majestelerinin gambotu *Myrtle* tarafından kurtarılmış, filikadakilerin başına gelenler çok daha korkunç *Méduse* olayı[9] kadar dünyayı tutmuştu nerdeyse. Ne var ki, şimdi, *Lady Vain*'in gazetelerde çıkmış olan hikâyesine en az onun kadar ürkünç, ama hiç kuşkusuz ondan çok daha tuhaf bir başka hikâye daha eklemek zorundayım. Bugüne kadar tahlisiye sandalındaki dört kişinin ortadan kaybolduğu sanılıyordu, oysa bu doğru değil. Bu savın en iyi kanıtı bende – ben o dört kişiden biriyim.

Ancak her şeyden önce belirtmeliyim ki, tahlisiye sandalında hiçbir zaman dört kişi olmadı; üç kişiydik. "Kaptan tarafından filikaya atladığı görülen" (*Daily News*, 17 Mart 1887) Constans bize ulaşamadı; bu da bizim şansımız, onun şanssızlığı oldu. Paramparça olan serenin istralyalarının altındaki birbirine dolanmış iplerin arasından aşağıya düştü; düşerken ayağı iplerden birine takılınca bir an baş aşağı asılı kaldıktan sonra denize uçtu ve suda yüzmekte olan bir ma-

kara ya da direğe çarptı. Ona doğru küreklere asıldıysak da, bir daha su yüzüne çıkmadı.

Gerçi bize ulaşamaması bizim şansımız oldu diyorum, ama bir bakıma onun da şansı oldu, çünkü o kadar apansız alarma geçilmişti ve sandal meydana gelebilecek bir felakete o kadar hazırlıksızdı ki, yanımızda yalnızca küçük bir damacana su ve biraz da ıslanmış peksimet vardı. Gemidekilerin daha tedarikli olacağını sandığımız için (gerçi öyle olmadıkları anlaşılıyor) var gücümüzle seslenmeye çalıştıysak da sesimizi duyuramadık. Ertesi sabah inceden yağan yağmur kesildiğinde –öğleyi geçene kadar durmamıştı– gözden kaybolmuşlardı. Sandal o kadar sallanıyordu ki, ayağa kalkıp çevremize bakamadık. Dev dalgalar yüzünden sandalın burnunu bir türlü onlara yöneltemedik. Benimle birlikte kurtulmayı başarmış iki kişiden biri benim gibi bir yolcu olan Helmar diye bir adam, biri de adını bilmediğim, kısa boylu, güçlü kuvvetli, kekeme bir denizciydi.

Açlıktan öleyazarak, suyumuz tükendikten sonra da dilimiz damağımıza yapışmış bir halde tam sekiz gün denizde sürüklendik. İkinci günün sonunda, deniz yavaş yavaş duruldu, ayna gibi oldu. Sıradan bir okuyucu o sekiz günü hayal bile edemez. Belleğinde o sekiz günü hayal edebilmesini mümkün kılacak hiçbir anı bulunmadığı için şanslı sayılmalıdır. İlk günden sonra birbirimizle pek az konuşur olduk, sandaldaki yerlerimizde uzanıp gözlerimizi ufka diktik ve her gün biraz daha belerip yorgun düşen gözlerle, arkadaşlarımıza galebe çalan umarsızlığı ve bitkinliği seyrettik. Güneş aman tanımaz olmuştu. Su dördüncü gün tükenmişti, artık aklımıza tuhaf şeyler düşmeye ve bunları gözlerimizle dile getirmeye başlamıştık; ama Helmar hepimizin aklından geçeni dillendirdiğinde sanırım altıncı gündü. Sesimizin incelip cılızlaştığını hatırlıyorum, onun için birbirimize doğru eğilerek ve çok az konuşuyorduk. Artık bu duruma dayanacak gücüm kalmamıştı; sandalı batırıp, peşimizi bırakmayan

köpekbalıklarının arasında yok olup gitsek daha iyiydi; ama Helmar önerisi kabul edilirse yeterince suyumuz olacağını söyleyince denizci ondan yana çıktı.

Ne ki, ben kura çekmekten yana değildim; denizci bütün gece Helmar'a fısıl fısıl bir şeyler söyleyip dururken, ben de dövüşebileceğimden kuşku duymakla birlikte elimde sustalı bıçağımla teknenin baş tarafında oturuyordum. Sabah olduğunda Helmar'ın önerisine ben de katıldım ve kimin kaybedeceğini belirlemek için bir yarım peni çıkardık.

Kurayı kaybeden denizci oldu, ama en güçlümüz oydu ve kuranın sonucunu kabul edeceği yoktu, Helmar'ın üstüne çullanıverdi. Boğuşurken ayağa kalkar gibi oluyorlardı. Tahlisiye sandalının içinde sürünerek onlara yaklaştım, denizcinin bacağını yakalayarak Helmar'a yardım etmek niyetindeydim, ama denizci sallanıp duran sandalda sendeleyince birlikte küpeşteye devrilip denize yuvarlandılar. Taş gibi batıverdiler. Nedenini bilmeden kahkahayla güldüğümü hatırlıyorum. Kahkaha sanki üstüme çullanıp beni pençesine almıştı.

Ne kadar zaman bilmiyorum, aklımdan kendimde o gücü bulsaydım deniz suyu içip cinnet getirir, böylece çabucak ölebilirdim diye geçirerek sandalın oturaklarından birine uzanıp kaldım. Ve orada uzanıp kalmışken, sanki bir resme bakıyormuşum gibi, ufuktan bana doğru bir yelkenlinin geldiğini gördüm. Aklım dağılmış olmalıydı, ama yine de olup biteni açık seçik hatırlıyorum. Kafamın denizin sallantısıyla nasıl dalgalandığını ve üzerindeki yelkenliyle birlikte ufkun nasıl yükselip alçaldığını hatırlıyorum. Ama öldüğüme kendimi inandırdığımı ve gelmek için ruhumu teslim etmeme ramak kalana kadar beklemelerinin ne kadar büyük bir şaka olduğunu düşündüğümü de aynı açık seçiklikle hatırlıyorum.

Bana bitmeyecekmiş gibi gelen bir süre, başım sandalın oturağında, denizden dans edercesine çıkagelen uskunayı

–baştan kıça uskuna armalı küçük gemiyi– izleyerek öylece yattım. Dosdoğru rüzgâra karşı seyrettiği için gittikçe genişleyen bir yay çizerek bir ileri bir geri volta vurup duruyordu. Dikkati çekmeye kalkışmak aklımın ucundan bile geçmedi, bordasını gördükten sonra kendimi teknenin kıç tarafındaki küçük bir kamarada buluncaya kadar açık seçik hiçbir şey hatırlamıyorum. Beni güverte iskelesinden gemiye aldıkları, çillerle kaplı, kızıl saçlarla çevrili, iri kırmızı bir yüzün küpeştenin üstünden bana baktığı, belli belirsiz aklımda kalmış. Bir de, olağanüstü irilikteki gözlerini gözlerime yanaştırmış kara bir surat hayal meyal gözümün önüne geliyor; ama onu bir daha görünceye kadar bunun bir karabasan olduğunu sanacaktım. Dişlerimin arasından bir şeyler içirdiklerini hatırlar gibiyim. Hepsi bu.

II

Hiçbir Yere Gitmeyen Adam

Kendimi içinde bulduğum kamara küçük, epeyce de dağınıktı. Lepiska saçlı, saman sarısı posbıyıklı, altdudağı sarkık genççe bir adam, yanı başımda oturmuş, bileğimi tutmuştu. Kısa bir süre hiç konuşmadan bakıştık. Sulanmış, gri gözlerinde garip bir donukluk vardı.

Sonra hemen yukarımızdan demir bir karyolayı çekiyorlarmış gibi bir ses ve iri bir hayvanın belli belirsiz ama öfkeyle hırıldadığı duyuldu. O sırada adamın bir şeyler söylediğini fark eder gibi oldum.

"Nasıl oldun bakalım?" diye sorup duruyordu.

Sanırım iyi olduğumu söyledim. Oraya nasıl geldiğimi hatırlayamıyordum. Aklımdan geçeni yüzümden okumuş olsa gerek, çünkü kendi sesimi kendim bile duyamamıştım.

"Bir sandalda bulunup kurtarıldın – açlıktan ölmek üzereyken. Sandalın üstünde *Lady Vain* adı yazılıydı, küpeştede kan izleri vardı." Tam o sırada gözüme elim ilişti, o kadar incelmişti ki gevşek kemiklerle dolu kirli bir meşin keseye benziyordu, birden sandalda yaşananlar zihnime üşüşüverdi.

"İç şundan biraz," diyerek, kırmızı, donuk bir sıvı içirdi bana.

Kan tadı vardı,[10] kendimi daha güçlü hissettirdi.

"Bir tıp adamının bulunduğu bir gemi tarafından kurtarıldığın için şanslısın," dedi. Ağzını şapırdatıyormuş gibi, peltek peltek konuşuyordu.

Uzun süredir konuşmadığım için olacak, ağırdan, kısık bir sesle, "Ne gemisi bu?" dedim.

"Arica ve Callao'dan gelen küçük bir ticaret gemisi. İlk başta nereden geldiğini bile sormadım. Hebennakalar diyarından sanırım. Ben Arica'dan binen bir yolcuyum. Geminin sahibi olan geri zekâlı –üstelik kaptan, adı Davis– ruhsatını mı kaybetmiş ne. Bilirsin böylelerini –*Ipecacuanha* adını vermiş gemiye– onca saçma sapan, berbat ad arasından bula bula bunu bulmuş, ama doğrusunu istersen rüzgâr kesilip deniz durduğunda bu ad yakışıyor bu gemiye."

Tam o sırada yukarıdaki gürültü yeniden duyuldu, bu sefer o öfkeli hırıltıyla birlikte bir insan sesi. Sonra bir başka ses birine, "Beyinsiz musibet," dedi ve sustu.

"Az daha ölüyordun," dedi benimle konuşan. "İnan ramak kalmıştı. Az önce bir şey içirdim sana. Kollarında bir ağrı duyuyor musun? İğnelerdendir. Nerdeyse otuz saattir kendinde değildin."

Kafam ağır çalışıyordu. Birkaç köpeğin kısık kısık havlaması dikkatimi dağıtmıştı. "Katı bir şeyler yiyecek durumda mıyım?" diye sordum.

"Tanrı'nın sevgili kuluymuşsun," dedi. "Koyun eti kaynamıştır bile."

"Evet," dedim yüzsüzce; "biraz koyun eti yiyebilirim."

Bir an duraksadıktan sonra, "Ama o sandalda nasıl olup da yalnız kaldığını öğrenmek için yanıp tutuştuğunu biliyorsun." Bakışlarında bir kuşku varmış gibi geldi.

"*Hay içine ettiğimin ulumaları!*"

Birden kamaradan fırladı; ona sanki abuk sabuk laflarla karşılık veren biriyle hiddetle ağız dalaşına girdiğini duydum. Seslere bakılırsa ağız dalaşı yumruklaşmaya vardı, ama kulaklarım beni yanıltmıştı belki de. Sonra köpekleri azarladı ve kamaraya geri döndü.

Daha kapıdan girerken, "Eveet," dedi, "tam olup biteni anlatmaya başlıyordun."

Adımın Edward Prendick olduğunu söyledim ve asude serbestliğimin sıkıcılığından kurtulmak için kendimi nasıl doğa tarihine verdiğimi anlattım. İlgilenmiş görünüyordu. "Ben de bilimle uğraştım sayılır –University College'da[11] biyoloji okudum– solucanların yumurtalıklarını, salyangozların dilli dişlerini falan çıkartırdık. Vay canına! On yıl olmuş. Ama durma, devam et, sandalı anlat bana."

Kendimi müthiş bitkin hissettiğim için öykümü kısa ve özlü cümlelerle anlatışımdaki açık sözlülük belli ki hoşuna gitmişti; öyküm tamamlanır tamamlanmaz konuyu hemen doğa tarihine ve kendi biyoloji çalışmalarına getirdi. Beni Tottenham Court Road ve Gower Street hakkında sorguya çekmeye başladı. "Caplatzi[12] hâlâ revaçta mı? Ne mağazaydı ama!" Besbelli, çok sıradan bir tıp öğrencisi olmuştu; nitekim çok geçmeden müzikhollerden söz etmeye başlamıştı bile. Birkaç hikâye anlattı bana. "On yıl oluyor, her şeyi bıraktım," dedi. "Oysa her şey ne kadar güzeldi! Ama gençlik işte, enayilik ettim... Yirmi birime gelmeden bitirdim kendimi. Sanırım her şey değişti artık... Neyse, şu dangalak aşçı senin koyun etini ne yaptı, gidip bir bakayım."

Yukarıdaki hırıltı birden o kadar yırtıcı bir öfkeyle yeniden duyuldu ki, tüylerim diken diken oldu. "Nedir bu?" diye arkasından seslenecek olduysam da kapı çoktan kapanmıştı. Haşlanmış koyun etiyle geri döndüğünde, etin iştah kabartan kokusu beni öyle benden aldı ki hayvanın çıkardığı gürültüyü unutuverdim.

Bir gün daha uyuyup beslendikten sonra, ranzamdan kalkıp lomboza kadar giderek bizimle aşık atmaya çalışan yeşil dalgaları seyredebilecek kadar kendime gelmiştim. Uskunanın pupa yelken gittiği anlaşılıyordu. Ben lombozun orada dururken, Montgomery –lepiska saçlı adamın adı

buydu– yeniden içeri girdi; ondan giyecek bir şeyler istedim. Kendisinin branda bezinden giysilerinden birkaç parçayı ödünç verdi bana; dediğine bakılırsa, teknedeyken sırtımda olanları denize atmışlardı. Montgomery hem iriyarı, hem de kollarıyla bacakları uzun olduğu için, verdikleri bana epeyce bol geldi.

Çok sıradan bir şeymiş gibi kaptanın kamarasında körkütük sarhoş olduğunu söyledi. Giysileri sırtıma geçirirken ona geminin güzergâhı konusunda sorular sormaya başladım. Gemi Hawaii'ye gidiyormuş, ama önce onu indirmesi gerekiyormuş.

"Nerede indirecek?" dedim.

"Bir adada... Orada yaşıyorum. Bildiğim kadarıyla bir adı yok."

Altdudağını sarkıtarak bana baktı; birden sanki bile isteye o kadar aval aval bakmaya başlamıştı ki, sorularımdan kaçınmak istediğini sezdim. Daha fazla soru sormamayı uygun gördüm.

III

Garip Surat

Kamaradan çıktığımızda, kaporta ağzının orada bir adam belirdi. Sırtı bize dönük, merdivende durmuş, lombar ağzının kafesinden bakıyordu. Eciş bücüş, kısa boylu, kalas gibi, sallapati, sırtı yamuk yumuk, ensesi kıllı, kafası omuzlarının arasına gömük bir adamdı gördüğüm. Sırtında koyu mavi şayaktan bir giysi vardı, siyah saçları fırça gibiydi. Kulağıma göremediğim köpeklerin kuduruk hırıltıları geliyordu; adam birden geri kaçınca onu savuşturmak için uzattığım elime değdi. Bir hayvandan beklenebilecek bir çeviklikle dönüverdi.

Ansızın karşımda beliren kara surat beni tarifsiz bir dehşete düşürdü. Tuhaf bir biçimde deforme olmuş bir surattı. Adamın yüzü öne fırlanuş, belli belirsiz bir hayvan burnunu andıran bir şeye dönüşmüştü; yarı açık kocaman ağzında hiçbir insan ağzında görmediğim irilikte beyaz dişler göze çarpıyordu. Gözlerinin kenarlarına kan oturmuştu, ela gözbebeklerini ise incecik bir beyaz çevreliyordu. Yüzüne, nedense, heyecandan ateş basmış gibiydi.

"Boyu devrilesice!" dedi Montgomery. "Ne halt etmeye dikiliyorsun önümüzde!" Kara suratlı adam tek bir söz söylemeden kenara çekildi.

Kaporta merdiveninden yukarı tırmanmayı sürdürürken, bir yandan da ne olur ne olmaz diye ona bakıyordum. Montgomery bir süre merdivenin dibinde kaldı. "Burada işin yok, biliyorsun," dedi sert bir sesle. "Senin ön tarafta durman gerekiyor."

Kara suratlı adam korkup çekildi. "Onlar... beni orada istemiyorlar." Tuhaf, boğuk bir sesle ağır ağır konuşuyordu.

Montgomery, "Demek seni orada istemiyorlar!" dedi ürkütücü bir sesle. "Ama ben gideceksin diyorum." Tam bir şey daha diyecekti ki, birden bana baktı ve ardımdan merdivenleri tırmanmaya koyuldu. Lombar ağzından geçerken durup arkama baktım, o kara suratlı yaratığın garip çirkinliği karşısındaki ölçüsüz şaşkınlıktan hâlâ kurtulamamıştım. Ömrümde bu kadar tiksinç ve acayip bir yüz görmemiştim, ama yine de –böylesi bir çelişki ne kadar inandırıcıdır bilinmez– ne tuhaftır ki o anda beni şaşkına çeviren o yüzle ve el kol hareketleriyle her nasılsa daha önce *karşılaşmış* olduğum duygusuna kapıldım. Daha sonra, onu gemiye çıkarılırken görmüş olabileceğimi düşündüysem de, doğrusu onunla daha önce karşılaşmış olabileceğim kuşkusunu kafamdan silip atamadım. Yine de, insan bu kadar benzersiz bir yüzü gördükten sonra bu kadar apaçık bir olayı nasıl unutur diye düşünmeden de edemedim.

Kafama saplanan düşünceler Montgomery'nin arkamdan seğirtmesiyle dağıldı; döndüm, küçük uskunanın düz güvertesinde çevreme bir göz attım. Daha önce duyduğum sesler yüzünden gördüklerime biraz da hazır sayılırdım. Ama hayatımda bu kadar pis bir güverte görmediğim kesindi. Havuç parçaları, didik didik edilmiş yeşilliklerden geçilmeyen güverte tarif edilemez bir pislik içindeydi. Ortadireğe zincirlenmiş ürkünç sürek avı tazıları üstüme gelip havlamaya başladılar; mizana direğinin orada kocaman bir puma küçük bir demir kafese kapatılmıştı, kafes o kadar küçüktü ki içinde dönemiyordu bile. Biraz ileride, sancak tarafındaki

küpeştede tavşanlarla dolu büyük kafesler vardı; bir lama da tek başına kafes niyetine bir sandığa tıkılmıştı. Köpeklere meşin kayışlardan ağızlıklar takılmıştı. Güvertedeki tek insan, dümendeki sıska ve suskun gemiciydi.

Yamalı ve kirli randa yelkenleri rüzgârı arkasına almıştı, küçük gemi yelken basmış gibi pupa yelken gidiyordu. Gökyüzü pırıl pırıldı, güneş batı göğünde yarıya kadar alçalmıştı; hafif rüzgârla köpüren uzun dalgalar bizimle birlikte seyrediyordu. Dümenciyi geçip kıç küpeştesine ilerledik, teknenin kıç tarafının altında köpüren suları, dümen suyunda oynaşarak gözden yiten köpükleri izledik. Arkama dönüp, gemi boyunca uzanıp giden o iğrenç görüntüye şöyle bir baktım.

"Okyanusun ortasında bir hayvanat bahçesi mi?" dedim.

"Görünüşe bakılırsa öyle," dedi Montgomery.

"Bu hayvanlar da neyin nesi? Ticari mal ya da tuhaf objeler mi? Kaptan bunları Güney Denizlerinde bir yerlerde satabileceğini mi düşünüyor?"

"Görünüşe bakılırsa öyle, değil mi?" dedi Montgomery ve geminin dümen suyuna doğru döndü.

Güverte merdiveninin oradaki lombar ağzından acı bir çığlık, ardından da zıvanadan çıkmış bir adamın yağdırdığı ağza alınmaz küfürler duymamıza kalmadı, kara suratlı çarpık adam kaçarcasına yukarı fırladı. Arkasından da iriyarı, kızıl saçlı, beyaz kasketli bir adam. Kara suratlı görününce, bana havlayıp durmaktan bıkkınlık getirmiş olan sürek avı tazıları öfkeden kudurdular, zincirlerini koparacakmışçasına uluyup sıçramaya başladılar. Onları gören kara suratlı bir an duraksayınca da, kızıl saçlı arkasından yetiştiği gibi kürekkemiklerinin arasına müthiş bir yumruk vurdu. Herifçioğlu, yere yıkılan bir öküz gibi devrilip, öfkeden kudurmuş köpeklerin ortasındaki pisliğin içine yuvarlandı. Neyse ki köpeklere ağızlık takılmıştı. Kızıl saçlı sevinçten bir çığlık attı, sendeleyip öylece kalakaldı; güverte merdiveninin lombar

ağzından gerisingeri aşağı mı insin, yoksa kurbanının üstüne mi gitsin, bir karara varamamış gibi geldi bana.

Montgomery, ikinci adam ortaya çıkar çıkmaz, hızla öne fırladı. "Yavaş ol bakalım!" diye bağırarak adamı payladı. O sırada baş kasarasında birkaç denizci belirdi.

Kara suratlı adam, garip bir sesle inleyerek, köpeklerin ayaklarının dibinde yuvarlanıp duruyordu. Yardımına koşan olmadı. Canavarlar adama korku salmak için ona ağızlıklarıyla ha bire tos atıyorlardı. Yüzükoyun kapanmış, çarpık çurpuk bedenin üstünde çevik, gri gövdeleriyle hora tepiyorlardı. Baş kasarasındaki denizciler de, harika bir gösteri izliyormuşçasına, köpekleri kızıştırıyorlardı. Montgomery öfkeyle haykırdı, adımlarını açarak güverteden geçip gitti. Ben de arkasından.

Kara suratlı adam kaşla göz arasında doğrulup kalkmış, sendeleyerek ilerliyordu. Ana çarmıkların oradaki küpeşteye doğru tökezlendi; kesik kesik nefes alarak omzunun üstünden köpeklere dik dik baktı. Kızıl saçlı adam doygun bir kahkaha patlattı.

Montgomery, kızıl saçlıyı dirseklerinden yakalayarak, "Bana bakın, kaptan," dedi daha da vurgulu bir pelteklikle; "bu iş böyle olmaz."

Montgomery'nin arkasında duruyordum. Kaptan azıcık ayılır gibi olmuştu; donuk ve bulanık sarhoş gözlerini Montgomery'ye dikti. "Hangi iş bööle olmazmış bakiim?" dedi ve Montgomery'nin yüzüne uykulu gözlerle şöyle bir baktıktan sonra, "Lanet olası kasaplar!"[13] diye ekledi.

Birden silkinerek kollarını kurtardı ve boşa giden iki denemeden sonra çilli ellerini yan ceplerine sokmayı becerdi.

Montgomery, "Bu adam bir yolcu," dedi. "Ondan uzak dursanız iyi olur."

Kaptan, sesini yükselterek, "Canın cehenneme!" dedi. Geri dönüp yalpaladıktan sonra, "Gemi benim değil mi, canım ne isterse onu yaparım," dedi.

Bana kalırsa, Montgomery, herifin sarhoş olduğunu görüp onu oracıkta bırakabilirdi. Ama biraz daha sararıp solarak, kaptanı küpeşteye kadar izledi.

"Bakın, kaptan," dedi. "Kimse benim adamıma kötü davranamaz. Gemiye geldiğinden beri canından bezdirdiler zaten."

Kaptan, kafası dumanlı olduğu için, bir an öyle kaldı. Sonra, "Lanet olası kasaplar!" demekle yetindi.

Montgomery'nin ucun ucun sinirlenen, günden güne köpürüp sonunda barut kesilen, bir daha da yatışıp bağışlamayan bir yaradılışı olduğunu seziyordum; bu kavganın bir süredir kızışmakta olduğunu da fark etmiştim. Belki biraz işgüzarlık ederek, "Adam sarhoş, boşuna uğraşma," diyecek oldum.

Montgomery sarkık dudağını bükerek terslendi. "Ne zaman sarhoş değil ki. Sence yolcularına kötü davranmasını bağışlatır mı bu?"

Kaptan, elini kafeslere doğru sarsakça sallayarak, "Benim gemim tertemiz bir gemiydi," diye lafa girdi. "Bak ne hale geldi." Gerçekten de temiz demeye bin şahit isterdi. "Tayfalar," diye devam etti kaptan, "tertemiz, edep erkân bilir adamlardı."

"Hayvanları gemiye almaya siz razı oldunuz."

"Senin o şeytani adamı görmez olaydım. Lanet olsun... bu hayvanları öyle bir adaya kim götürmek ister ki! Hem senin şu adamın... Tamam, bir vakitler aklı başındaymış. Ama artık kafayı üşütmüş. Geminin kıçında ne işi var. Bu kahrolası koca gemi senin mi sanıyorsun?"

"Sizin tayfalarınız zavallı iblisi gemiye bindiğine pişman ettiler, canından bezdirdiler."

"Tam üstüne bastın – o bir iblis, ibretin kudreti bir iblis. Tayfalarım ona dayanamıyor. Ben de dayanamıyorum. Hiçbirimiz dayanamıyoruz. Sen de."

Montgomery, dönüp giderken, başını sallayarak, "O adamı rahat bırak, ama öyle ama böyle," dedi.

Ama kaptan kavgaya teşneydi. Sesini yükseltti: "Bir daha geminin bu tarafına gelirse, bilesin, bağırsaklarını eline veririm. O lanet bağırsaklarını eline veririm! Bana ne yapacağımı söylemek senin ne haddine. Bak, ne diyorum, ben bu geminin kaptanıyım – kaptanı ve sahibi. Burada kanun benim, tamam mı – bu geminin dini imanı benden sorulur. Ben bir adamla yardımcısını Arica'dan alıp bazı hayvanlarla birlikte geri getirmek üzere anlaştım. Kaçık bir iblisle ahmak bir kasabı taşımak için anlaşmadım, sen—"

Montgomery'ye dedikleriyle başınızı ağrıtmayayım şimdi. Montgomery'nin kaptanın üstüne yürüyecek gibi olduğunu görünce, araya girerek, "Adam sarhoş," dedim. Kaptan daha da ağır küfürler savurmaya kalkınca da, birden ona dönerek, "Kapa çeneni," deyiverdim; çünkü Montgomery'nin kâğıt gibi olmuş yüzündeki tehlikeyi sezmiştim. Böylece kaptanın yağdırdığı küfürleri kendi üstüme çekmiş oldum.

Ne ki, çıkmasına ramak kalmış bir gırtlaklaşmayı, sarhoş kaptanın öfkesini üstüme çekme pahasına da olsa engellediğim için memnundum. Böyle delibozuklara fazlasıyla alışkın olmama karşın, bir adamın bu kadar çok küfrü birbiri ardı sıra yağdırdığını duyduğumu hiç sanmıyorum. Doğrusu, uysal biri olduğum halde, bazılarına katlanmakta zorluk çekmiştim. Ama kaptana çenesini kapamasını söylerken, batan bir gemiden kurtarıldığımı, parasal olanaklarımdan yoksun kaldığımı ve bilet paramın ödenmemiş olduğunu, gemi sahibinin eliaçıklığına –ya da uyanık yatırımına– bağımlı duruma düştüğümü unutmuştum tabii ki. Kaptan bunu bana fazlasıyla ağır bir biçimde hatırlatmıştı. Ama hiç olmazsa bir dövüşü önlemiştim.

IV

Uskunanın Küpeştesinde

O gün akşama doğru, günbatımının ardından kara göründü; uskuna rüzgârı başa alıp durmuştu. Montgomery, varış yerinin burası olduğunu sezindirmişti. Kara ayrıntıları seçilemeyecek kadar uzaktı; o anda bana gri mavi denizin belirsizliğinde alçacık uzanıp giden koyu mavi bir toprak parçası gibi görünmüştü. Karadan göğe dikçe bir duman çizgi halinde yükseliyordu.

Kara göründüğünde kaptan güvertede değildi. Hırsını benden çıkardıktan sonra yalpalayarak aşağıya inmiş, herhalde kamarasının döşeğinde sızmıştı. Komutayı güverte zabiti ele almıştı. Daha önce dümende gördüğümüz sıska, suskun adam. Belli ki, Montgomery'yle onun da başı hoş değildi. İkimizi de zerre kadar umursamıyordu. Akşam yemeğini, benim birkaç konuşma girişimimin boşa çıkmasını izleyen somurtuk bir suskunluk içinde, onunla yedik. Tayfaların ahbabıma ve hayvanlarına karşı hiç de dostça davranmamaları da dikkatimi çekiyordu. Montgomery'yi, o hayvanlarla ne yapmak istediği ve nereye gideceği konusunda son derece ketum buluyor ve gittikçe daha çok merak etmeme karşın hiç sıkıştırmıyordum.

Gökyüzü yıldızlarla örtülünceye kadar, kıçüstü

güvertesinde sohbet ettik. Sarı bir ışığın vurduğu baş kasarasından gelen bir iki ses ve hayvanların arada sırada depreşmeleri sayılmazsa, gece son derece dingindi. Kafesinin bir köşesinde kara bir yığın gibi görünen puma, uzanıp yatmış, parıldayan gözleriyle bizi seyrediyordu. Köpekler uyumuş görünüyorlardı. Montgomery birkaç puro çıkardı.

Bana Londra'dan söz açtı, ses tonuna bakılırsa anılarıyla biraz hüzünlenmiş gibiydi; Londra'da nelerin değiştiğini sorup duruyordu. Oradaki hayatını çok sevmişken, o hayattan geri dönmemecesine birden koparılan bir adam gibi konuşuyordu. Mümkün mertebe havadan sudan çene çaldım. Montgomery'deki tuhaflık kafamda gittikçe daha bir belirginlik kazanıyordu; konuşurken, arkamdaki pusula dolabının fenerinin yarı aydınlığında onun o garip, solgun yüzüne bakıp duruyordum. Sonra, bakışlarımı, onun adacığının belirsizliğinde gizlendiği karanlık denize çevirdim.

Bu adam, sonsuzluğun içinden sanki yalnızca benim canımı kurtarmak için ortaya çıkıvermişti. Yarın oraya geri dönecek, hayatımdan çıkıp gidecekti. Bunu olağan bir ortamda hiç önemsemezdim. Ama kimselerin bilmediği bu adacıkta yaşayan mürekkep yalamış bir adamın aykırılığı ve elbette bir de yanında taşıdıklarının olağandışılığı her şeyin önüne geçiyordu. Baktım, kaptanın sorusunu yineliyorum: Bu hayvanlarla ne yapmak istiyordu? Sonra, onlardan ilk söz açışımda neden kendisinin değillermiş gibi davranmıştı? Hem, uşağında da beni derinden etkileyen bir gariplik vardı. Bütün bunlar onu bir esrar perdesiyle sarıp sarmalıyordu. Düş gücümü teslim almışlardı, ne diyeceğimi şaşırmıştım.

Londra sohbetimiz gece yarısına doğru yavaş yavaş son buldu; yan yana küpeşteye yaslanmış, kendi düşüncelerimize dalmış, yıldızların aydınlattığı suskun sulara dalıp gitmiştik. İnsanın duygularına kapıldığı bir ortamdaydık, ona gönül borcum olduğunu düşündüm.

"Söylememde bir sakınca yoksa," dedim biraz sonra, "sen benim hayatımı kurtardın."

"Kısmet," diye yanıtladı; "kısmet işte."

"Ben elle tutulur, gözle görülür birine teşekkür etmeyi yeğlerim."

"Kimseye teşekkür etme. Sen muhtaç durumdaydın, ben de ne yapılması gerektiğini biliyordum; tıpkı numune topladığım gibi sana iğne yaptım, seni besledim. Çok sıkılmıştım, bir şey yapmak istiyordum. O gün canım istemeseydi ya da suratından hoşlanmasaydım, eh, kim bilir şimdi nerede olurdun."

Biraz düş kırıklığına uğradıysam da, "Her neyse," diyecek oldum.

"Kısmet dedim ya," diye sözümü kesti, "hayatta her şey kısmetse olur. Bunu bir tek ahmaklar göremez. Ben şimdi, Londra'nın keyfini çıkaran mutlu adam olacağıma, uygarlığın dışına itilmiş bir adam olarak neden buradayım? Sırf – on bir yıl önce– sisli bir gecede kısa bir süre aklım başımdan gittiği için."

Sustu. "Ee?" dedim.

"Hepsi bu kadar."

Sessizliğe gömüldük. Biraz sonra güldü. "Bu yıldızlı gecede adamın dilini çözen bir şey var. Salağın tekiyim ben, ama olsun, sana anlatmak istiyorum."

"Bana ne anlatacaksın bilmiyorum, ama kimseye söylemeyeceğime güvenebilirsin... Mesele buysa."

Tam anlatıyordu ki, duraksayarak başını salladı. "Anlatma," dedim. "Benim için hiç fark etmez. Hem, insanın sırrını saklaması daha iyidir. Ben sırrına sadık kalırsam, içini dökmüş olmakla kalırsın. Sadık kalmazsam, artık ne bileyim."

Kararsızlık içinde oflayıp pufladı. Onu zor durumda bıraktığımı, birine içini boşaltma gereksinimi duyduğu bir ruh halinde yakaladığımı sezinledim; doğrusu, genç bir tıp öğrencisini Londra'dan uzaklaşmaya iten şeyin ne olduğu-

nu öğrenmeye çok da meraklı sayılmazdım. Hayal gücüme kalsındı. Omuzlarımı silkerek başımı çevirdim. Hiç sesini çıkarmadan kıç küpeştesine yaslanmış, yıldızları seyreden bir karaltı gördüm. Montgomery'nin garip uşağıydı. Benim yerimden kımıldamamla birlikte omzunun üstünden bir bakış fırlatıp yeniden başını çevirdi.

Size önemsiz gibi gelmiş olabilir, ama ben birden yumruk yemiş gibi oldum. Yakınımızdaki tek ışık dümenin oradaki fenerdi. Yaratığın suratı geminin kıç tarafının karanlığından bir an bu aydınlığa çevrilmiş ve bana bakan gözlerde soluk yeşil bir ışığın parladığını görmüştüm.

O sıralar, doğrusu, insan gözlerinde kızılca bir parıltının bir olağandışılık olmadığından haberim yoktu. Bunu tümüyle bir gaddarlık belirtisi olarak görürdüm. O karaltı, alev gibi gözleriyle, yetişkinliğimin tüm duygu ve düşüncelerini yerle bir etti ve çocukluğumun unutulmuş ürkünçlükleri bir an zihnime üşüştü. Bu duygulanım geldiği gibi hemen gitti. Yıldızların ışıttığı gecede kıç küpeştesine abanmış eciş bücüş bir insan karaltısı, belirli bir önemi olmayan bir karaltı kaldı geriye; tam o sırada Montgomery'nin bana bir şey dediğini fark ettim.

"Öyleyse, gidip yatsak iyi olacak galiba," diyordu; "bu kadarı yetmiştir sana."

Ağzımın içinde abuk sabuk bir şeyler geveledim. Aşağıya indik, kamaramın kapısına geldiğimizde bana iyi geceler diledi.

O gece hiç de hoş olmayan düşler gördüm. Küçülmekte olan ay geç yükselmişti. Hortlaksı beyaz ışık demeti kamaramın içine vuruyor, ranzamın yanı başındaki tahta kaplamalarda hayra yorulmaz bir şekil beliriyordu. Çok geçmeden sürek avı tazıları da uyanıp ulumaya başlayınca başsız dipsiz düşlere dalıp çıkarak sabahı zor ettim.

V

Gidecek Yeri Olmayan Adam

Sabahın erken saatlerinde –kendime geldiğimden bu yana ikinci, gemiye çıkarıldığımdan bu yana sanırım dördüncü sabah– birbirini izleyen karmakarışık düşlerden, toplar tüfekler ve uluyan yığınlardan geçilmeyen düşlerden sıyrılıp, tepemden gelen boğuk bir haykırışın ayırdına vardım. Gözlerimi ovaladım; kısa bir süre nerede olduğumu anlamaya çalışarak, yattığım yerden sese kulak verdim. Ardından, birden çıplak ayakların patırtıları, sağa sola savrulup duran ağır nesnelerin çıkardığı sesler, zincirlerin sert gıcırtı ve şakırtıları duyuldu. Gemi aniden dönünce suların şapırtısı geldi kulağıma ve küçük yuvarlak lombozun önünden uçup giden köpüklü sarı-yeşil bir dalga canı sıkılsınlar etti. Giysilerimi çarçabuk sırtıma geçirip güverteye fırladım.

Merdivenden çıkarken, kızıla kesmiş göğün –güneş yeni yükseliyordu– alnacında kaptanın geniş sırtı ve kızıl saçlarını, omzunun üstünden de mizana direğinin randa serenine takılı bir palanganın ucunda fırıl fırıl dönen pumayı gördüm. Hayvancağız müthiş ürkmüş görünüyordu, küçük kafesinin içinde büzülüp kalmıştı. Kaptan, "Atın şunları gemiden!" diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu. "Atın şunları gemiden! Gemimiz temizlensin şu mikroplardan!"

Tam önümde durduğundan, güverteye çıkabilmek için ister istemez omzuna dokundum. İrkilerek döndü ve sendeleyerek birkaç adım geri çekilip bana baktı. Hâlâ sarhoş olduğunu anlamak için uzman olmaya gerek yoktu. Aptal aptal bakarak, "Merabayın!" dedikten sonra gözleri parladı: "Bak sen, Bay—Bay—?"

"Prendick," dedim.

"Başlarım senin Prendick'ine!" dedi. "Kapa Çeneni – senin adın bu. Bay Kapa Çeneni."

Yabani herife karşılık vermek boşunaydı. Ama bir sonraki hamlesini doğrusu beklemiyordum. Eliyle, Montgomery'nin belli ki gemiye az önce çıkmış, kirli mavi fanilalı, kır saçlı, irkiyım bir adamla konuştuğu iskelebaşını işaret etti. "Buradan, Bay Lanet Olası Kapa Çeneni. Buradan," diye gürledi.

Onu duyan Montgomery ile ahbabı da dönüp baktılar.

"Ne demek istiyorsunuz?" diyecek oldum.

"Buradan, Bay Lanet Olası Kapa Çeneni – demek istediğim bu işte. İn gemiden, Bay Kapa Çeneni – hem de bir iki demeden! Gemiyi boşaltıyoruz, bu cenabet gemiyi tamamen boşaltıyoruz. İn aşağı."

Şaşkınlık içinde bakakaldım. Ama çok geçmeden bunun tam da benim istediğim şey olduğunun farkına vardım. Bu dik kafalı ayyaşın gemisinde tek yolcu olarak yolculuk etme umudunu yitirdim diye niye karalar bağlayacaktım ki. Montgomery'ye döndüm.

Montgomery'nin ahbabı, "Sizi alamayız," diye kestirip attı.

"Beni alamaz mısınız!" dedim dehşet içinde. Ömrümde bu kadar kendinden emin ve kararlı bir yüz görmemiştim.

Kaptana dönerek, "Bakın," diyecek oldum.

"İn gemiden," dedi kaptan. "Artık bu gemide hayvanları da, yarıyamları da, hayvan bozuntularını da istemiyorum. İn aşağıya... Bay Kapa Çeneni. Seni alamıyorlarsa ortada

kaldın demektir. Aması maması yok, gidiyorsun! Dostlarınla birlikte. Bu cenabet adayla artık hiç işim olmaz, çok şükür! Canıma tak etti."

"Ama, Montgomery," diye yalvar yakar oldum.

Montgomery, altdudağını büküp, benim için elinden bir şey gelmeyeceğini gösterircesine başıyla umutsuzca yanındaki kır saçlı adamı işaret etti.

"Birazdan senin icabına bakacağım," dedi kaptan.

Çok geçmeden tuhaf bir üçlü çekişme başladı. Üç adam arasında gidip geliyordum; kır saçlı adama adaya çıkmama, sarhoş kaptana da gemide kalmama izin vermeleri için yalvarıp duruyordum. Tayfalara bile nerdeyse zırlayarak yalvar yakar olmuştum. Montgomery ağzına kilit vurmuştu; başını sallamakla yetiniyordu. Kaptan ise, "Gemiden ineceksin, tamam mı," diye diretiyordu... "Kanun manun tanımam! Burası benden sorulur."

Sonunda, itiraf edeyim ki, ağır tehditler savururken sesim gidiverdi. Birden sinirlerim boşandı, öfkeden kendimi kaybederek geminin kıç tarafına gittim, canımdan bezmiş bir halde boş gözlerle bakakaldım.

Bu arada, tayfalar, kutuları ve hayvanların bulunduğu kafesleri gemiden hızla indirmekteydiler. İki aşırma yelkenli büyük bir tekne uskunanın rüzgâr altında bekliyor, alelacayip türlü çeşitli mallar bu tekneye atılıyordu. O sıra, uskunanın yan tarafı teknenin gövdesini görmemi engellediği için, adadan gelip kutuları teslim alan adamları göremiyordum.

Montgomery de, ahbabı da benimle hiç ilgilenmiyor, malları gemiden indirmekte olan dört beş tayfanın başında duruyor, onlara yardımda bulunuyorlardı. Kaptan ise işi daha da ileri götürmüş, yardımcı olmaktan çok ayakbağı oluyordu. Bense umutsuzlukla umarsızlık arasında gidip geliyordum. Orada durmuş, işlerin tamamlanmasını beklerken, içinde bulunduğum acınası ikileme birkaç kez gülmeden edemedim. Kahvaltı da etmediğim için kendimi daha da

çaresiz hissediyordum. Açlık ve kan yuvarlarının eksilmesi insanı insanlıktan çıkarıyor. Ne kaptanın beni gemiden atmasına karşı koyacak, ne de kendimi Montgomery ile ahbabına dayatacak gücüm kalmıştı; bunun ayırdındaydım. O yüzden, kaderime boyun eğmiş, bekliyordum; Montgomery'nin mallarının tekneye aktarılması da sanki ben orada değilmişim gibi sürüyordu.

Biraz sonra bu iş de tamamlanınca bir cebelleşme başladı; pek fazla karşı koyamadığım için beni iskele merdivenine kadar sürüklediler. Sürüklenirken bile teknede Montgomery'nin yanında duran adamların esmer suratlarının tuhaflığı dikkatimi çekti. Ama tekne artık tümüyle yükünü almış, gemiden hızla açılmıştı. Altımdaki yeşil sularla kaplı aralığın gittikçe genişlediğini görünce tepeüstü denize düşmeyeyim diye kendimi var gücümle geriye attım.

Teknedeki adamlar beni alaya alarak kahkahayı bastılarsa da, Montgomery'nin onlara sövüp saydığını duydum. Az sonra kaptan, güverte zabiti ve onlara el veren bir gemici beni geminin kıç tarafına doğru sürüklediler. *Lady Vain*'in tahlisiye sandalı geminin yedeğine çekilmişti; yarısına kadar su almıştı, kürekleri olmadığı gibi yiyecek bir şey de yoktu. Sandala binmeye yanaşmadım ve güvertenin ortasında kendimi yüzükoyun yere attım. En sonunda beni bir ipe bağlayıp sandala indirdiler –çünkü teknenin kıç merdiveni yoktu– ve sandalın ipini kesip rüzgârla sürüklenmeye bıraktılar.

Uskunadan yavaş yavaş açıldım. Sersemlemişçesine, tayfaların yelkenlere asılışını izledim; uskuna ağır ağır, ama kararlılıkla rüzgâr üstüne döndü. Yelkenler şöyle bir çırpıştıktan sonra rüzgârla şiştiler. Uskunanın rüzgâr alan tarafının bana doğru hızla yan yattığını gördüm. Sonra görüş alanımdan çıktı gitti.

Gidişini izlemek için başımı çevirmedim. Başlangıçta olanlara inanamadım. Afallamış bir halde, tahlisiye sandalının dibine çöküp oturmuş, şaşkın gözlerle bomboş uzanıp

giden denize bakakaldım. Sonra, bu kez yarıya kadar ıslanmış olarak yine benim o küçük cehennemimde olduğumu fark ettim. Küpeştenin üstünden arkaya bakınca, uskunanın benden uzaklaşmakta olduğunu, kızıl saçlı kaptanın kıç küpeştesinden beni alaya aldığını, başımı adaya çevirdiğimde ise teknenin kıyıya yaklaştıkça ufaldığını gördüm.

Bu terk edilişin acımasızlığının birden ayırdına varıverdim. Karaya erişmem oraya rastlantıyla sürüklenmedikçe olanaksızdı. Unutmayın ki, tahlisiye sandalında onca zaman denizin ortasında kaldıktan sonra hâlâ aç ve bitkindim, yoksa daha gözü pek olabilirdim. Sonunda çocukluğumdan beri ilk kez birden hüngür hüngür ağlamaya başladım. Gözyaşlarımı tutamıyordum. Çaresizlikten kendimi kaybetmiştim, yumruklarımla sandalın dibindeki suları dövüyor, küpeşteye tekmeler savuruyordum. Tanrı'ya canımı alsın diye yakarmaya başlamıştım.

VI

Kötü Bakışlı Gemiciler

Ama adalılar, benim gerçekten sürüklenip gittiğimi görünce, anlaşılan bana acıdılar. Yan yatmış biçimde adaya yaklaşarak, ağır ağır doğu yönünde sürükleniyordum. Az sonra, teknenin dönüp bana yöneldiğini gördüğümde sevinçten az daha aklımı yitiriyordum. Tekne ağzına kadar doluydu; bana yaklaşırken, Montgomery'nin kır saçlı, geniş omuzlu dostunun kıç oturağında köpeklerle sandıklar arasına sığışmış olduğunu görebiliyordum. Kımıldamadan, konuşmadan dosdoğru bana bakmaktaydı. Pruvada, pumanın yanında duran kara suratlı ibretin kudretinin de gözleri bana dikilmişti. Üç adam daha vardı, sürek avı tazıları bu garip, yabani adamlara hırlayıp havlıyorlardı. Dümendeki Montgomery, tekneyi yaklaştırıp yerinden kalktı, bana yer olmadığı için palamar halatımı yakalayıp yekesine bağlayarak beni yedeğine aldı.

Artık heyecanım yatıştığı için, yaklaşırken bana seslenen Montgomery'ye çekinmeden yanıt vermeyi başardım. Tahlisiye sandalının aldığı suyla batmak üzere olduğunu söyleyince, bana bir tahta maşrapa uzattı. İki tekne arasındaki halat birden gerilince sendeleyip arkaya düşer gibi oldum. Bir süre sandalın suyunu boşalttım.

Teknedeki insanlara ancak suyu yeterince boşalttıktan sonra –sular sandala basan dalgalarla dolduğu için sandal sapasağlamdı– yeniden bakabilme fırsatı bulabildim.

Kır saçlı adamın gözlerini benden hâlâ ayırmadığını gördüm, ama şimdi az çok anımsadığım kadarıyla biraz şaşırmış gibi bakıyordu. Göz göze geldiğimizde, bakışlarını iki dizinin arasında oturan sürek avı tazısına indirdi. Dediğim gibi, yapılı bir adamdı, güzel bir alnı vardı, yüz hatları kabacaydı; ama gözkapaklarının derisinde çoğu zaman yılların getirdiği o tuhaf sarkıklık göze çarpıyor ve etli ağzının köşelerindeki kıvrımlar yüzüne sert bir kararlılık veriyordu. Montgomery'ye benim duyamayacağım kadar alçak sesle bir şeyler söylüyordu. Gözlerim ondan üç adamına kaydı, bu adamlarda gerçekten de bir tuhaflık vardı. Gerçi yalnızca yüzlerini görebiliyordum, ama yüzlerinde –nedendir bilmem– bende garip bir tiksinti uyandıran bir şey seziliyordu. Gözlerimi onlardan ayırmıyordum, ama buna yol açanın ne olduğunu bilemediğim halde duyduğum tiksinti geçmiyordu. O sırada bana Hintliymiş gibi gelmişlerdi, ama ne gariptir ki kollarıyla bacakları el parmaklarından ayaklarına kadar incecik kirli beyaz bir bezle sarılmıştı. Böyle örtünmüş kadınları yalnızca Doğu'da görmüştüm, ama böylesine sarılıp sarmalanmış erkeklere hiç rastlamamıştım. Üstelik başları türbanlıydı ve altçeneleri çıkık iblis yüzlerinden fırlayan parlak gözlerinin ucuyla bana bakıyorlardı. At yelesini andıran düz siyah saçları vardı ve oturdukları yerden hiçbir insan soyunda rastlamadığım kadar uzun boylu görünüyorlardı. Neresinden baksan bir seksen olduğunu tahmin ettiğim kır saçlı adam üçünden de bir kafa boyu kısa kalıyordu. Sonradan, gerçekte hiçbirinin benden uzun olmadığını, yalnızca belden yukarılarının olağandışı uzun, bacaklarının uyluk kısmının ise kısa ve garip biçimde eğri büğrü olduğunu fark edecektim. Ne olursa olsun, akıllara durgunluk verecek kadar çirkin heriflerdi ve başlarının üs-

tünden, öndeki aşırmalı yelkenin altında, gözleri karanlıkta ışıldayan adamın kara suratı belli belirsiz görünüyordu.

Onlara bakarken göz göze geldik; önce biri, sonra öbürü gözlerini gözlerimden kaçırdılar ve nedense bana kaçamak bakışlar fırlattılar. Belki de onları tedirgin ettiğimi düşünerek, bakışlarımı yaklaşmakta olduğumuz adaya çevirdim.

Daha çok ilk kez gördüğüm bir palmiye türünden oluşan kalın bir bitki örtüsüyle kaplı, alçak bir adaydı. Bir yerlerde ince beyaz bir duman eğimli bir biçimde çok yukarılara kadar yükseliyor, sonra incecik bir kuştüyü gibi silikleşiyordu. Artık iki yandan alçak birer burunla kuşatılmış geniş bir koyun koynundaydık. Sahil kurşuni bir kumla örtülüydü ve deniz düzeyinden yirmi metre kadar yüksekte, dağınık ağaçlar ve çalılarla kaplı bir sırta doğru dimdik uzanıyordu. Yarı yolda, sonradan yer yer mercandan, yer yer gözenekli volkan camından yapılmış olduğunu göreceğim dört köşeli, benekli bir çevre duvarı vardı. Bu duvarın ardında iki saz damı görünüyordu.

Kıyıda, bir adam dikilmiş bizi bekliyordu. Daha epeyce uzaktayken, çok garip bazı başka yaratıkların bayırın tepesindeki çalıların arasına kaçıştıklarını görür gibi olmuştum; ama adaya yaklaşırken kimseleri göremedim. Adam orta boyluydu ve zenciye benzer siyah bir yüzü vardı. Geniş ağzı dudaksız gibiydi, kolları ipince, ayakları ince uzun, bacakları çarpıktı; fırlak yüzüyle orada durmuş, kıyıcı bakışlarını bize dikmişti. Montgomery ve kır saçlı dostu gibi mavi şayaktan bir ceket ve pantolon giymişti.

Biraz daha yaklaştığımızda, bu adam sahilde olmadık gariplikte hareketlerle sağa sola koşturmaya başladı. Teknedeki dört adam, Montgomery'nin bir komutuyla, olanca hantallıklarıyla yerlerinden kalkıp yelkenleri indirdiler. Montgomery, dümeni kırıp bizi sahile oyulmuş dar, küçük bir havuza sokunca, kıyıdaki adam bize doğru hamle etti. Benim havuz dediğim, aslında teknenin ancak gelgitin bu

evresinde sığabileceği uzunlukta bir suyolundan başka bir şey değildi.

Teknenin pruvasının karaya oturduğunu duyunca, tahlisiye sandalını tahta maşrapamla teknenin dümen yelpazesinden uzaklaştırdım ve palamar halatını boşaltarak karaya ayak bastım. Örtülere bürünmüş üç adam son derece hantal hareket ederek güç bela kumsala atladılar, sahildeki adamın da el vermesiyle yükü hemen boşaltmaya başladılar. Beni en çok şaşırtan, örtünüp sarınmış bu üç gemicinin bacaklarını çok tuhaf bir biçimde hareket ettirmeleriydi – bacakları dik değil de her nedense çarpıktı, sanki yanlış yere eklemlenmişlerdi. Kır saçlı adam köpeklerle birlikte karaya çıkarken, hayvanlar bu adamlara atılmak için zincirlerini çekiştiriyorlardı.

Üç irikıyım adam birbirleriyle yabansı bir boğuk sesle konuşuyorlardı; teknenin arka tarafına yakın bir yere yığılmış bazı balyalara el atarlarken, bizi sahilde beklemiş olan adam da onlarla –galiba yabancı bir dilde– heyecanlı heyecanlı gevezelik etmeye başladı. Daha önce bir yerde böyle bir ses duymuştum, ama nerede duyduğumu çıkaramıyordum. Kır saçlı adam, ortalığı curcunaya veren altı köpeği susturmaya çalışırken, bir yandan da onların havlamaları arasından buyruklar yağdırıyordu. Montgomery de, dümen yelpazesini çıkardıktan sonra karaya atlamış ve hep birlikte yükleri indirmeye koyulmuşlardı. Uzun süredir karnım aç olduğu ve güneş çıplak başıma vurduğu için, onlara yardım edemeyecek kadar bitkin düşmüştüm.

Kır saçlı adam çok geçmeden benim orada olduğumu anımsamışçasına yanıma geldi. "Öyle görünüyor ki, pek kahvaltı etmemişsiniz," dedi.

Küçük gözleri kalın kaşlarının altında kapkara ışıldıyordu. "Bu yüzden sizden özür dilemem gerekir. Artık bizim misafirimizsiniz, gerçi biliyorsunuz davetsiz misafir sayılırsınız, ama yine de sizi rahat ettirmeliyiz."

Gözlerini yüzüme dikti. "Montgomery bilgili biri olduğunuzu söylüyor, Bay Prendick – bilimden biraz anlıyormuşsunuz. Bunun ne demek olduğunu sorabilir miyim?"

Ona Kraliyet Bilim Okulu'nda birkaç yıl okuduğumu, Huxley[14] yönetiminde biyoloji üstüne bazı araştırmalar yaptığımı söyleyince, hafifçe kaşlarını kaldırdı.

Azıcık daha saygılı bir tavırla, "O zaman durum biraz değişir, Bay Prendick," dedi. "Aslına bakarsanız, burada bizler de biyoloğuz. Burası bir biyoloji istasyonu – bir tür." Gözüne, pumayı küçük tekerlekler üstünde duvarla çevrili alana taşımaya uğraşan beyazlara sarınmış adamlar takılınca da, "En azından ben ve Montgomery," diye ekledi.

Sonra, "Buradan ne zaman ayrılabileceğinizi bilemem," dedi. "Bütün rotaların dışındayız. Buradan yılda bir gemi ya geçer ya geçmez."

Birden beni bıraktı, sahildeki adamların arasından geçerek yukarı vurdu, yanılmıyorsam duvarın oradan bir yerden içeri girdi. Öteki iki adam Montgomery'yle birlikteydiler, daha küçük paketleri ufak tekerlekli bir yük arabasının üstüne istifliyorlardı. Lama tavşan kafesleriyle birlikte hâlâ teknedeydi; sürek avı tazıları da hâlâ oturak tahtalarına bağlıydılar. Paketlerin taşınması tamamlanınca üç adam yük arabasına yapıştılar, nerdeyse bir ton ağırlığındaki yükü pumanın ardından itmeye başladılar. Çok geçmeden Montgomery onlardan ayrıldı, ellerini açarak yanıma geldi.

"Kendi payıma gönlüm ferah," dedi. "Kaptan hıyarın tekiydi. Başını derde sokabilirdi."

"Beni bir kere daha kurtardın," dedim.

"Nasıl baktığına bakar. Bu adanın korkunç acayip bir yer olduğunu anlayacaksın, benden söylemesi. Senin yerinde olsam gözümü dört açardım. O—" derken birden duraladı, dilinin ucuna geleni söylemekten caymıştı sanki. "Şu tavşanlar için bana yardım etsen," dedi.

Tavşanlara uyguladığı işlem pek garipti. Onunla birlikte suya girip kafeslerden birini sahile taşımasına yardım ettim. Sahile adımını atar atmaz kafesin kapağını açtı, bir ucundan tutup yan yatırarak içindeki canlıları yere boşalttı. Tavşanlar çırpınarak birbirlerinin üstüne yığıldılar. Montgomery'nin ellerini çırpmasıyla birlikte, yanılmıyorsam on beş-yirmi tanesi hoplaya zıplaya sahilden yukarıya doğru koşturup gözden kayboldu. Montgomery, "Üreyin ve çoğalın, dostlarım," dedi. "Adayı doldurun.[15] Burada etten yoksun kalmıştık."

Ben tavşanların arkasından bakarken, kır saçlı adam yassı bir brendi şişesi ve biraz bisküviyle geri döndü. Öncekinden çok daha dostça bir sesle, "Bunlarla idare ediverin, Prendick," dedi.

Kır saçlı adam Montgomery'nin yirmi kadar tavşanı daha salıvermesine yardım ededursun, ben hiç sesimi çıkarmadan bisküvileri gövdeye indiriyordum. Ama bu arada üç büyük kafes pumayla birlikte yukarıdaki evin yolunu tuttu. Brendiye ağzımı sürmedim, çünkü hayatımda bir kere bile içki içmemiştim.

VII

Kilitli Kapı

İlk başlarda çevremde olup biten her şey o kadar tuhaftı ve hiç ummadığım serüvenlerden o kadar etkilenmiştim ki, bu yazdıklarımı okuyanlar, gördüklerimin birbirinden tuhaflığı karşısındaki şaşkınlığımı umarım anlayışla karşılarlar. Lamanın ardı sıra sahilden yukarı çıkıyordum ki, birden Montgomery karşıma dikildi ve benden taş duvarın ötesine geçmememi istedi. Tam o sırada, kafesteki puma ile paket yığınının bu dörtgen avlunun girişinin dışına bırakılmış olduğunu gördüm.

Dönüp baktım, tekne artık boşaltılmış, yeniden sahile çekilmekteydi; kır saçlı adam bize doğru geliyordu. Montgomery'ye seslendi.

"Şimdi gelelim bu davetsiz misafire. Ne yapacağız onu?"

"Bilimden biraz anlıyor," dedi Montgomery.

Kır saçlı adam, başıyla duvarın orayı göstererek, "Bu yeni malzemelerle yeniden çalışmaya başlamak için can atıyorum," derken gözleri parladı.

Montgomery, "Tahmin edebiliyorum," dedi hiç de yürekten olmayan bir ses tonuyla.

"Onu oraya sokamayız, ama onun için yeni bir baraka yapmaya da vaktimiz yok. Üstelik henüz ondan emin olamayacağımız da kesin."

"Avcunuzun içindeyim," dedim. "Oraya" derken ne demek istediğini hiç anlamamıştım.

Montgomery, "Ben de aynı şeyi düşünüyorum," diye yanıt verdi. "Benim odam, kapısı avlunun dışına açılıyor ya—"

Yaşlıca adam Montgomery'ye dönerek, "Tamam işte," dedi çabucak ve üçümüz duvarın oraya doğru yürümeye başladık. "Esrarengiz bir hava yarattığım için özür dilerim, Bay Prendick – ama davetsiz misafir olduğunuzu unutmamalısınız. Buradaki küçük kuruluşumuzun birkaç sırrı var tabii, Mavisakal'ın Odası[16] gibisinden aslında. Gerçi o kadar da korkunç bir şey sayılmaz – aklı başında biri için elbette. Ama şimdilik – sizi pek tanımıyoruz ya—"

"Kuşkusuz," dedim ben de, "güveninizi kötüye kullanmak aptallık olur."

Kalın dudaklarını bükerek belli belirsiz gülümsedi –ağzının kenarıyla gülümseyen soğuk tiplerdendi– dediklerini hoşgörüyle karşılamama teşekkür edercesine başını eğdi. Avlunun ana girişinden geçtik; demir kasalı ve kilitli ağır bir ahşap kapıydı, tekneden taşınan yükler kapının önüne yığılmıştı; köşede daha önce gözüme çarpmamış olan küçük bir kapı boşluğunun önüne geldik. Kır saçlı adam yağlı ceketinin cebinden bir anahtar tomarı çıkarıp bu kapıyı açtı ve içeriye girdi. Elindeki anahtarlar da, oradan kuş uçurmadığı halde her şeyi sımsıkı kilit altında tutması da doğrusu beni çok şaşırtmıştı.

Ardından içeriye girince kendimi sade ama hiç de konforsuz sayılmayacak biçimde döşenmiş küçük bir dairede buldum; dairenin aralık duran iç kapısı asfaltla kaplı bir avluya açılıyordu. Montgomery bir koşu gitti, bu iç kapıyı kapatıverdi. Odanın loşça köşesinde bir hamak asılıydı; bir demir parmaklığın ardından denize bakan ufak, camsız bir penceresi vardı.

Kır saçlı adam, burasının benim odam olacağını ve iç kapıyı "bir kaza olmasın diye" öbür taraftan kilitleyeceğini

söyledi; içerideki sınırım buraya kadardı. Pencerenin önünde duran rahat bir şezlongu, hamağın yanındaki rafta duran ve gördüğüm kadarıyla çoğu cerrahlıkla ilgili eserler ve Latin ve Yunan klasiklerinin –doğru dürüst okuyamadığım diller– baskılarından oluşan bir dizi eski kitabı gösterdi bana. Odayı sanki iç kapıyı açmaktan kaçınmak için dış kapıdan terk etti.

Montgomery de, "Yemeklerimizi genellikle burada yeriz," dedikten sonra, kuşkuya kapılmışçasına öbürünün arkasından çıktı. "Moreau," diye seslendiğini duydumsa da, o anda galiba buna aldırış etmedim. Az sonra, raftaki kitapları elden geçirirken birden aydım: Bu Moreau adını ben daha önce nerede duymuştum?

Pencerenin önüne oturup, geriye kalan bisküvileri de silip süpürdüm. "Moreau mu?"

Pencereden, o beyazlara sarılı esrarengiz adamlardan birinin bir eşya sandığını sahil boyunca güçlükle sürüklediğini gördüm. Az sonra pencerenin köşesinde gözden kayboldu. O sırada arkamda kapının kilidine bir anahtarın sokulduğunu ve kapının kilitlendiğini duydum. Kısa bir süre sonra da, kilitli kapıdan, sahilden getirilmiş olan sürek avı tazılarının bağırtısı duyuldu. Aslında havlamıyorlardı da, nedendir bilinmez, havayı koklayıp hırıldıyorlardı. Kulağıma ayaklarının hızlı pıtırtıları ve Montgomery'nin onları sakinleştirmeye çalışan sesi geliyordu.

Bu iki adamın burada olanları gizli tutmakta gösterdikleri kararlılık fena halde kafama takılmıştı; bir süredir bunu ve Moreau adının bana neden aşina geldiğini düşünüyordum. Ama insan belleğine güven olmuyor işte, bu çok iyi bilinen adı bir türlü yerli yerine oturtamıyordum. Bunları düşünürken, aklım, sahildeki beyazlara sarılı, eciş bücüş adamın esrarengiz tuhaflığına kaydı. Hiç bu kadar acayip bir yürüyüş görmemiştim, sandığı o kadar acayip hareketlerle çekiştiriyordu ki. Bana ikide bir sizin saf vahşinizin içten bakışına

hiç benzemeyen garip kaçamak bakışlarla baktıkları halde, bu adamların hiçbirinin benimle hiç konuşmamış olduğu geldi aklıma. Hangi dilde konuştuklarını merak ediyordum. Genellikle çok suskun görünüyorlar, konuştuklarında da anlaşılmaz sesler çıkarıyorlardı. Neyi vardı bu adamların? Tam o sırada Montgomery'nin yabani hizmetkârının gözlerini hatırladım.

Tam aklımdan geçerken içeri giriverdi. Bu kez beyazlara bürünmüştü; elindeki küçük tepside kahve ve haşlanmış sebze vardı. Dostça eğilerek yaklaştı, tepsiyi önümdeki masanın üstüne bırakırken tepeden tırnağa ürpermeme engel olamadım.

O anda yıldırımla vurulmuşa döndüm. Sicim gibi siyah saçlarının arasından kulağını görmüştüm! Ansızın belirip gözüme çarpıvermişti. Adamın ince kahverengi tüylerle kaplı sivri kulakları vardı!

"Kahvaltınızı detildim, beyim," dedi. Bir şey diyemeden yüzüne bakakalmıştım. Dönüp kapıya doğru giderken omzunun üstünden bana tuhaf tuhaf bakıyordu.

Odadan çıkışını izlerken, beynimin bilinçdışı bir oyunuyla aklıma o deyiş hamle ediverdi: "Vahşet Saçan Moreau" muydu? Öyle bir şey... Ah! Belleğim on yıl öncesine gidiverdi. "Dehşet Saçan Moreau." Bu söz kafamın içinde bir an boşlukta dolandı, sonra okuyanın tüylerini diken diken eden, soluk renkli bir kitapçığın kapağındaki kırmızı harflerle gözlerimin önüne geldi. Çok geçmeden her şeyi açık seçik hatırladım. Nicedir aklımdan çıkmış olan o kitapçık şaşırtıcı bir açıklıkla hatırıma gelmişti. O sıralar henüz bir delikanlıydım, Moreau da yanılmıyorsam ellisindeydi; bilim çevrelerinde olağanüstü düş gücü ve tartışmalardaki acımasız dobralığıyla nam salmış şöhretli ve yaman bir fizyologdu. Peki, buradaki Moreau o Moreau muydu? Kan nakliyle ilgili son derece şaşırtıcı bazı bulgular yayımlamıştı ve habis tümörler üstüne değerli çalışmalarıyla tanınıyordu. Ne ki,

meslek yaşamı bir süre sonra sona erivermişti. İngiltere'yi terk etmek zorunda kalmıştı. Şaşkınlık yaratacak ifşaatlarda bulunmayı aklına koyan bir gazeteci laborant kimliğine bürünerek Moreau'nun laboratuvarına girmiş ve yayımladığı tüyler ürpertici broşür korkunç bir kaza sayesinde –bir kazaysa tabii– dillerde dolaşmıştı. Broşürün yayımlandığı gün, derisi yüzülmüş, üstelik kötürüm edilmiş zavallı bir köpek Moreau'nun evinden kaçmıştı.

Gazetelerde ciddi haberlerin yer almadığı yaz aylarıydı, laborant kimliğine bürünen gazetecinin kuzeni olan tanınmış bir editör milletin vicdanını sızlatmayı becermişti. Vicdanların araştırma yöntemlerinin ilk karşısına dikilişi değildi bu. Doktor yerden yere vurularak ülkeden düpedüz kovulmuştu. Belki bunu hak etmişti, ama bugün hâlâ, onun gibi araştırmacıların cılız desteğinin ve o koskoca bilim alanında çalışanların büyük çoğunluğu tarafından terk edilişinin utanç verici olduğunu düşünürüm. Gelgelelim, gazetecinin anlattıklarına bakılırsa, yaptığı bazı deneyler kasıtlı olarak zalimceydi. Belki araştırmalarından vazgeçmek karşılığında toplumla uzlaşması mümkündü, ama öyle görünüyordu ki araştırmanın büyüsüne tutsak olmuş insanların çoğu gibi o da uğraşından vazgeçmemeyi yeğlemişti. Evlenmemişti; kendi ilgi alanları dışında hiçbir şey gerçekten de umurunda değildi.

İkisinin aynı adam olduğuna aklım yatmıştı. Her şey bunu gösteriyordu. Pumayı ve öteki yüklerle birlikte evin arka tarafındaki avluya getirilmiş olan öbür hayvanları nasıl bir sonun beklediği artık kafama dank etmiş ve yabansı bir baygın koku, bildik bir şeyin buğulu soluğu, o ana kadar bilincimin gölgesinde saklı durmuş bir koku birden düşüncelerimin önüne fırlamıştı. Ameliyathanenin antiseptik kokusuydu bu. Duvardan pumanın hırladığını duydum; köpeklerden biri sopa yemiş gibi ciyakladı.

Yine de, hiç kuşkusuz, viviseksiyonun[17] özellikle bir başka bilim adamının gözünde böylesi bir gizliliği gerekli kıla-

cak kadar dehşet verici bir yanı olmazdı. O anda, ne tuhaftır ki Montgomery'nin uşağının sivri kulakları ve ışıldayan gözleri birden aklıma düştü, gözlerimin önünde yeniden olanca açıklığıyla beliriverdi. İnsanı dinçleştiren hafif bir rüzgârla köpüklenen yeşil denizi seyre daldım ve bıraktım son birkaç günün o tuhaf anıları zihnimden hızla geçip gitsin.

Issız bir adada kapısı kilitli bir avlu, mimli bir vivisektör ve şu kötürüm edilmiş, çarpık çurpuk adamlar... Bütün bunlar ne anlama geliyordu?

VIII

Pumanın İnleyişi

Bu esrarlı ve afallatıcı olaylar kafamda karmakarışık dolaşıp duruyordu ki, Montgomery bir sularında odaya giriverdi; o acayip hizmetkârı da elinde ekmek, bazı otlar ve daha başka yiyecekler, yassı bir viski şişesi, bir sürahi su, üç bardak ve bıçaklarla dolu bir tepsiyle Montgomery'nin ardından içeri girdi. Bu tuhaf yaratığa şöyle bir bakınca, tedirgin gözlerle tuhaf tuhaf bana baktığını fark ettim. Montgomery öğle yemeğini benimle birlikte yiyeceğini söyledi, ama Moreau işi başından aşkın olduğu için gelemeyecekti.

"Moreau!" dedim; "Ben bu adı biliyorum."

"Lanet olsun, tabii biliyorsun!" dedi. "Sana söylemekle salaklık ettim. Düşünemedim. Neyse, şimdi elinde bizim... sırlarınızla ilgili bir ipucu var. Viski?"

"Yok, sağ ol – ben ağzıma içki sürmem."

"Keşke ben de hiç içmeseydim. Ama geçmiş ola, battı balık yan gider. O meredin yüzünden buradayım şimdi. O meredin, bir de o sisli gecenin yüzünden. O zaman, Moreau bana yardım elini uzattığında ne kadar talihliyim demiştim kendi kendime. Oysa..."

Dış kapı kapanınca, birden, "Montgomery," dedim, "senin adamın kulakları neden sivri?"

"Hay Allah!" derken daha ilk lokması ağzında kaldı. Bir an bana baktıktan sonra sorumu soruyla yanıtladı: "Kulakları sivri mi?"

Soluğumu tutup sakinliğimi korumaya çalışarak, "Azıcık sivriler işte," dedim; "hem de ince koyu tüylerle kaplılar."

Son derece ağırdan alarak kendine viskiyle su koydu. "Bana da... saçları kulaklarını kapatıyor gibi gelmişti."

"Bana gönderdiğin kahveyi masaya bırakmak için eğildiğinde gördüm. Gözleri de karanlıkta parıldıyor."

Montgomery, sorduğum soru karşısında kapıldığı şaşkınlığı artık üstünden atmıştı. Peltekliğini daha da vurgulu kılacak biçimde ağır ağır konuşarak, "Doğrusunu istersen," dedi, "bu adamın kulaklarında bir sorun olduğunu hep düşünmüşümdür. Kulaklarını saçlarıyla kapattığına bakılırsa... Peki, neye benziyorlardı?"

Besbelli bilmezlikten geliyordu. Yine de, onun bir yalancı olduğunu söylemem hiç de kolay değildi. "Sivri," dedim; "epeyce küçük ve tüylü – belirgin biçimde tüylü. Ama adamın kendisi hayatımda gördüğüm en acayip yaratıklardan biri zaten."

Arka taraftaki avludan acı çeken bir hayvanın keskin, boğuk çığlığı geldi. Bu güçlü ve kalın ses ancak pumadan çıkmış olabilirdi. Montgomery'nin irkildiğini fark ettim.

"Evet?" dedi.

"Nereden buldun bu yaratığı?"

"Ee – San Francisco'dan... Ucubenin teki, kabul. Yarım akıllı derler ya. Nereli olduğunu bile unutmuş. Ama alıştım ona, bilirsin işte. İkimiz de alıştık birbirimize. Sen nasıl buluyorsun peki?"

"Acayip," dedim. "Sanki bir şey var bu adamda... Sakın hayal âleminde olduğumu sanma, ama yanıma yaklaştığında kendimi kötü hissediyorum, gerilip kasılıyorum. Nasıl diyeyim... şeytan görmüş gibi oluyorum."

Ben bunu söylerken Montgomery yemeyi bırakmıştı. "Ne garip," dedi, "bende öyle bir his uyandırmıyor."

Yeniden yemeye başladı. Lokmasını çiğnerken, "Doğrusu, hiç düşünmemiştim," dedi. "Uskunanın mürettebatı da... senin gibi hissetmiş olsa gerek... Zavallı herife kancayı takmışlardı... Kaptanı görmedin mi?"

Birden puma bu kez daha da büyük acıyla yeniden çığlık atınca, Montgomery dişlerinin arasından bir küfür savurdu. Tam sahildeki adamları sorarak üstüne varmayı aklımdan geçiriyordum ki, zavallı hayvan kesik kesik keskin çığlıklar atmaya başladı.

"Sahildeki adamların," dedim; "hangi ırktan?"

Montgomery dalıp gitmişti, hayvan keskin çığlıklar atarken kaşlarını çatarak, "Harika adamlar, değil mi?" dedi. Başka bir şey demedim. Öncekinden de canhıraş bir çığlık daha duyuldu. Donuk kurşuni gözleriyle bana baktıktan sonra bardağına biraz daha viski koydu. Beni alkolle ilgili bir tartışmanın içine çekmeye çalıştı, hayatını alkol sayesinde kurtardığını iddia ediyordu.[18] Hayatını ona borçlu olduğumu vurgulamak ister gibiydi. Ona yanıt verirken aklım başka yerdeydi. Biraz sonra yemeğimiz sona erdi, sivri kulaklı eciş bücüş canavar masayı topladı, Montgomery de çıkıp gitti, odada yeniden yalnız kaldım. Bütün bu süre boyunca, üstünde canlı canlı deney yapılan pumanın çıkardığı sesler Montgomery'de gizleyemediği bir tedirginlik yaratmıştı. Nedense asabının bozuk olduğundan söz ederek, beni dışarıda uluorta yürütülen o deneyle baş başa bırakmıştı.

Benim için artık dayanılmaz hale gelen çığlıklar öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde daha da yüksek perdeden duyulur oldu. İlk başlarda yalnızca acı veriyorlardı, ama durmadan yinelenişleri en sonunda dengemi bozdu. Okumakta olduğum Horatius[19] çevirisini fırlatıp attım, yumruklarımı sıkıp dudaklarımı ısırarak odayı adımlamaya başladım.

Çok geçmeden kulaklarımı parmaklarımla tıkamaya başlamıştım.

Çığlıklar yüreğimi öylesine dağlıyor, o denli içime işliyordu ki, artık o kapalı odada kalamadım. Adımımı kapıdan atar atmaz kendimi öğleden sonra geç saatlerde insanı yere yapıştıran sıcağın içinde buldum; yürüyerek ana kapının –yine kilitli olduğunu fark ettim– önünden geçtikten sonra duvarın köşesini döndüm.

Çığlıklar dışarıda daha da yükselmişti. Sanki dünyanın bütün acıları bu çığlığa yansımıştı. Yine de, böylesi bir acının yan odada sessizce çekiliyor olduğunu bilseydim sanırım pekâlâ katlanabilirdim – hep düşünmüşümdür. Duyulan acı dile gelip de yüreğimizi sızlatmayagörsün, o acıma duygusu insanı harap eder. Ama güneşin parlak ışığına ve ağaçların yatıştırıcı meltemle salınan yeşil yapraklarına karşın, ben alacalı duvarın ardındaki evden gelen seslerin işitme mesafesinden çıkıncaya kadar, oradan oraya uçuşan kapkara ve kıpkırmızı heyulalar dünyamı karabasana çevirdi.

IX

Ormandaki Şey

Nereye gittiğime pek aldırmadan evin arka tarafındaki bayırı kaplayan çalıların arasından geçtim, bayırın ardında kümelenmiş dik gövdeli ağaçların gölgesini geride bıraktım, çok geçmeden kendimi bayırın öbür tarafında buldum, dar bir koyakta akan küçük bir dereye doğru indiğimi fark ettim. Durup kulak verdim. Hem epeyce uzaklaştığım, hem de araya sık çalılıklar girdiği için avludan gelebilecek bütün sesler kesilmişti. Yaprak kımıldamıyordu. Birden çalıları hışırdatarak bir tavşan ortaya çıktı ve önüm sıra yamaçtan yukarı seğirtti. Duraladım, gölgenin kıyısına çöküp oturdum.

Hoş bir yerdi. Derenin iki yakası da, parıltılı sularını üçgen bir parça halinde gördüğüm bir yer dışında, gür bitkilerle kaplıydı. Daha ileride, mavimsi bir pusun arasından birbirine dolanmış ağaçlar ve sarmaşıklar, bunların yukarısında da göğün parlak mavisi görünüyordu. Köşede bucakta göze çarpan beyaz ya da kızıl beneklere bakılırsa, uzanıp giden üstbitkenler[20] belli ki çiçeğe durmuştu. Bir süre manzarayı seyre daldım, sonra Montgomery'nin adamının garip özelliklerini kafamdan geçirmeye başladım. Ne ki hava doğru dürüst düşünmeye elvermeyecek kadar sıcaktı, çok geçmeden uyur ayanık bir dinginliğe kapıldım.

Ne kadar sonra bilmiyorum, derenin karşı tarafındaki yeşilliklerin arasından gelen bir hışırtıyla kendime geldim. İlkin eğreltiotları ve sazların salınan başlarından başka bir şey göremedim. Sonra birden derenin kıyısında bir şey belirdi – önce ne olduğunu çıkaramadım. Başını suya eğip içmeye başladı. İşte o zaman, bir hayvan gibi dört ayak üstünde yürüyen bir adam olduğunu gördüm!

Sırtında maviye çalan bir giysi vardı, teni bakır rengi, saçları siyahtı. Öyle görünüyordu ki, bu tuhaf çirkinlik bu adadakilerin değişmez özelliğiydi. Suyu içerken ağzını şapırdatışını duyabiliyordum.

Onu daha iyi görebilmek için öne eğileyim derken elimin bastırdığı yerden kopan bir donmuş lav parçası patır patır bayırdan aşağı yuvarlandı. Adam ürkekçe yukarıya baktı ve göz göze geldik. Hemen yerinden fırladı, gözlerini benden ayırmadan ayağa kalkıp çolpa eliyle ağzını sildi. Bacakları gövdesinin hemen hemen yarısı kadardı. Böylece, belki bir dakika kadar ürkek ürkek birbirimize baktık. Sonra bir iki kere durup arkasına bakarak sağımdaki çalıların arasına daldı, yaprakların hışırtıları giderek hafifledi ve duyulmaz oldu. İkide bir dönüp gözlerini bana dikmişti. Gözden kaybolduktan çok sonra bile, oturduğum yerden gözlerimi onun kaçtığı yönden alamadım. Üstüme çöken uyuşukluktan eser kalmamıştı.

Arkamdan gelen bir sesle irkilip birden döndüm ve bayır yukarı koşturarak gözden kaybolmakta olan bir tavşanın hoplayan beyaz kuyruğunu gördüm.

Bu alelacayip yarı hayvansı yaratığın ortaya çıkıvermesi, durağan öğleden sonramı birden canlandırmıştı. Çevreme tedirgince göz gezdirirken, yanımda silah olmamasına eseflendim. Sonra, az önce gördüğüm adamın vahşiler gibi çırılçıplak olmadığını, maviye çalan giysiler içinde olduğunu düşününce, pekâlâ uysal biri olabileceğine, görünüşündeki ürkütücü vahşetin yanıltıcı olduğuna kendimi inandırmaya çalıştım.

Yine de, karşıma çıkan yaratık beni çok tedirgin etmişti. Ağaçların dik gövdeleri arasında sağa sola bakınarak, etrafı kolaçan ederek bayırın soluna doğru yürüdüm. Bir adam neden dört ayak üstünde yürür, suyu neden dudaklarıyla içerdi ki? Az sonra yeniden bir hayvanın acı acı bağırdığını duydum ve bunun puma olduğu kanısıyla öbür tarafa dönerek sesin tam karşı yönünde yürüdüm. Böylece kendimi dere boyunda buldum, karşıya geçip ötedeki çalıların arasından yukarı vurdum.

Toprağın üstüne genişçe bir kızıllığın yayılmış olduğunu görünce irkildim, yukarı doğru seğirttiğimde bunun yaprakları bir liken gibi dallanıp dalgalanmış, ama dokununca sıvılaşıp cıvık bir maddeye dönüşen tuhaf bir mantar olduğunu fark ettim. Sonra da, gür eğreltiotlarının gölgesinde sevimsiz bir şeyle, bir tavşanın ölü gövdesiyle karşılaştım; üstüne ışıltılı sinekler üşüşmüştü, ama hâlâ sıcaktı ve kafası kopartılmıştı. Dört bir yana saçılmış kanları görünce dehşet içinde kalakaldım. Adanın konuklarından en azından biri daha şimdiden yok edilmişti!

Çevresinde daha başka şiddet izleri görünmüyordu. Anlaşılan, birden yakalanmış ve öldürülmüştü. Tavşanın tüylü küçük gövdesine bakarken, bu işi yapmanın ne kadar zor olduğunu fark ettim. Deredeki adamın insanlıktan çıkmış yüzünü gördüğümden beri yüreğime çöreklenmiş olan belli belirsiz korku, orada durduğum sürede belirginleşti. Bu bilinmedik insanlar arasında çıktığım seferin gözü peklik gerektirdiğini kavramaya başlamıştım. Çevremdeki çalılıklar hayalimin gücüyle biçimden biçime bürünüyordu. Her gölge gölgeden öte bir şey, bir pusu olup çıkıyor, her hışırtıdan işkilleniyordum. Sanki birtakım görünmez şeyler beni seyrediyordu.

Sahildeki duvarın oraya geri dönmeye karar verdim. Birden döndüm ve kendimi yeniden açık bir alanda bulurum kaygısıyla hızla –belki de delice– çalıların arasına daldım.

Gerçekten de bir açık alana çıkmak üzereydim ki, tam zamanında durdum. Ormanda ağaçların devrilmesiyle ortaya çıkan bir açıklıktı; filizler boş yeri ele geçirmek üzere çoktan harekete geçmişlerdi ve az ötede ağaç gövdeleri ve sarmaşıklar, mantar ve çiçek öbeklerinin yeniden birbirine karıştığı yoğun bir yumak ortalığı kaplıyordu. Karşımda, devrilmiş büyük bir ağacın mantarsı kalıntılarının üstüne çömelip oturmuş, benim yaklaştığımdan hâlâ habersiz üç garip insan karaltısı duruyordu. Belli ki biri kadın, öbür ikisi erkekti. Gövdelerinin orta yerini saran kızıl kumaşı saymazsak çıplaktılar, tenleri ise daha önce hiçbir vahşide görmediğim koyu pembeden açık kahverengiye çalan bir renkteydi. Yüzleri tombul ve ablaktı, çenesizdiler, alınları arkaya doğru basıktı, kafalarında fırça gibi bir öbek saç vardı. Ömrümde böyle hayvansı yaratıklar görmemiştim.

Konuşuyorlardı ya da en azından erkeklerden biri öbür ikisine bir şeyler söylüyordu; üçü de yaklaşırken çıkardığım hışırtılara kulak kesilmişti. Başlarını ve omuzlarını iki yana sallayıp duruyorlardı. Konuşanın sesi boğuk ve kesik kesik geliyordu; söylediklerini çok rahat duysam da ne dediğini çıkaramıyordum. Sanki ezberinden anlamsız bir şeyler söylüyordu. Çok geçmeden sesi daha keskin çıkmaya başladı ve ellerini iki yana açarak ayağa kalktı.

Bunu görünce öbürleri de yerlerinden kalkıp ellerini iki yana açtılar, söyledikleri ezginin ahengiyle bir o yana bir bu yana sallanarak bir ağızdan anlamsız sesler çıkarmaya başladılar. İşte o sırada, bacaklarının olağandan çok kısa, ayaklarının ise çok uzun ve çolpa olduğunun ayırdına vardım. Üçü birden ayaklarını kaldırıp hızla yere vurarak, kollarını sallayarak oldukları yerde ağır ağır dönmeye başladılar; ahenkli söyleyişlerine bir tür nağme süzülmüş, bir de "Alula" ya da "Balula"[21] gibi bir nakarat tutturmuşlardı. Gözleri parıldamaya, çirkin yüzleri garip bir hazla aydınlanmaya başladı. Dudaksız ağızlarından salyalar akıyordu.

Onların anlaşılması ve anlatılması olanaksız hareketlerini seyrederken, beni tedirgin edenin; bende hem tam anlamıyla bir yabancılık, hem de çok tuhaf bir tanıdıklık gibi iki tutarsız ve çelişik izlenim uyandıran şeyin ne olduğunu birden ilk kez açık seçik anlayıverdim. Kendilerini bu esrarengiz ayine kaptırmış olan üç yaratık, gerçi insan biçimindeydiler, ama bu insanlarda bildik bir hayvanı çağrıştıran çok tuhaf bir hava seziliyordu. Bu yaratıkların her biri, insan biçiminde olmasına, beline sarılı çaputa ve bedeninin kabaca insana benzemesine karşın; hareketlerine, yüzündeki ifadeye, tekmil varlığına karşı konulmaz bir yabandomuzu izi, hayvansı bir işaret, şaşmaz bir canavar damgası vurulmuştu.[22]

Bu olağandışılığın ayırdına varmanın şaşkınlığıyla olduğum yerde kalakalmışken, tüyler ürpertici sorular kafamı kurcalayıp duruyordu. Yaratıklar birbiri ardı sıra hoplayıp sıçramaya, çığlıklar atıp domuzlar gibi homurtular çıkarmaya başladılar. Sonra birinin ayağı kaydı, bir an dört ayak üstünde kaldı, ama çabucak ayağa kalktı. Ama bu canavarların bir an da olsa ortaya koydukları hayvansılık benim için yetmiş de artmıştı bile.

Elimden geldiğince ses çıkarmadan geri döndüm ve bir dal çıtırtısı ya da yaprak hışırtısıyla fark edilirim korkusuyla soluğumu tutarak çalıların arasına çekildim. Cesaretimi yeniden toplamam ve rahat hareket etmeyi göze almam epeyce vakit aldı.

O sırada bu iğrenç yaratıklardan bir an önce uzaklaşmaktan başka bir şey düşünmediğim için olacak, ağaçlar arasında uzanan belli belirsiz bir patikaya çıktığımı pek fark etmemiştim. Sonra, küçük bir açık alandan geçtiğim sırada birden, otuz metre kadar ötemde benimle aynı yönde ses çıkarmadan ilerleyen iki çolpa bacak görerek irkildim. Bir sarmaşık yumağı kafasını ve gövdesinin üstünü gizliyordu. Yaratığın beni görmediğini umarak hemen durdum. Ben durunca ayaklar da durdu. O kadar ürkmüştüm ki, az daha

tabana kuvvet kaçacaktım oradan, korkumu güç bela bastırabildim.

Biraz sonra, dikkatle baktığım zaman, çapraşık sarmaşık ağının arasından, daha önce su içerken gördüğüm yabaninin kafası ve gövdesini seçebildim. Başını oynattı. Ağaçların gölgesinden bana bakınca gözlerinde balkıyan zümrüt yeşili ışıltı başını yeniden çevirince yitiverdi. Bir an hiç kımıldamadan durdu, sonra sessiz adımlarla yeşil dolambacın arasına dalıp koşmaya başladı. Onu görememekle birlikte, durup yeniden beni gözetlediğini duyumsayabiliyordum.

Ne menem bir şeydi bu – hayvan mıydı, insan mı? Ne istiyordu benden? Silahsızdım, elimde bir sopa bile yoktu. Kaçmaya kalkışmak çılgınlık olurdu. Kaldı ki, bu Şey bana saldırmayı göze alamıyordu. Dişlerimin takırdamasını önlemeye çalışarak bulunduğu yere doğru yürüdüm. Ödümün koptuğunu belli etmemeye çalışıyordum. Dosdoğru beyaz çiçekli yüksek çalı yumağının arasına daldım ve yirmi metre kadar ötede omzunun üstünden bana baktığını gördüm, duraksıyordu. Gözlerimi gözlerinden ayırmadan birkaç adım daha attım.

"Kimsin sen?" dedim. O da gözlerini benden ayırmamaya çalışıyordu.

Sonra birden, "Hayır!" dedi ve dönüp çalıların arasında sekerek uzaklaşacak gibi oldu. Ama birden yeniden dönüp bana baktı. Gözleri ağaçların altındaki alacakaranlıkta pırıl pırıldı.

Yüreğim yerinden oynamıştı, ama blöf yapmaktan başka şansım olmadığını düşünerek dosdoğru üstüne yürüdüm. Yeniden dönüp alacakaranlıkta kayboldu. Bir kez daha gözlerindeki o ani parıltıyı yakaladığım sanısına kapıldım, o kadar.

Geçe kalmamın beni ne kadar zora sokabileceğinin ilk kez ayırdına vardım. Güneş batalı birkaç dakika olmuştu, tropik bölgenin ömürsüz alacakaranlığı doğu göğünde daha

şimdiden kayboluyor, erken davranan bir gece kelebeği tepemde sessizce kanat çırpıyordu. Geceyi bu esrarengiz ormanın bilinmedik tehlikeleri arasında geçirmek istemiyorsam bir an önce avlunun oraya dönmeliydim.

O yürek paralayıcı barınağa geri dönme düşüncesi son derece iç karartıcıydı, ama açıklıkta karanlığın ve o karanlıkta gizlenen pek çok şeyin pençesine düşme düşüncesi daha da kötüydü. Bu yabansı yaratığın kayıplara karıştığı mavi gölgelere bir kez daha baktıktan sonra gerisingeri dereye doğru bayır aşağı vurdum, çıkarabildiğim kadarıyla gelmiş olduğum yönde yürümeye koyuldum.

Bütün bunların şaşkınlığı içinde evecen adımlarla yürüyordum, biraz sonra kendimi seyrek ağaçlar arasındaki düzlük bir yerde buldum. Günbatımı kızıllığının ardından sökün eden solgun aydınlık kararmaktaydı. Tepemdeki mavi gökyüzü gittikçe koyuluyor, küçük yıldızlar ölgünleşen ışığın içinden birer birer baş gösteriyordu; gün ışığında puslu bir maviye çalan ağaç araları, az ötedeki yeşillikler arasındaki boşluklar giderek kararıyor ve gizemli bir görünüm alıyordu. Adımlarımı açtım. Renkler yeryüzünden elini eteğini çekmişti, ağaçların tepeleri parlak mavi göğe doğru karaltılar halinde yükseliyor, aşağılarda kalan ne varsa tek bir karanlık yumağına karışıp gözden yitiyordu. Çok geçmeden ağaçlar inceldi, ağaçların dibindeki çalılar sıklaştı. Sonra beyaz kumlarla örtülü ıssız bir alan, ardından da birbirine dolanmış çalıların kapladığı bir başka genişlik belirdi.

Sağımdan gelen belli belirsiz bir hışırtı içimi daraltıyordu. İlkin bunu hayalimden uydurduğumu sandım, çünkü ne zaman duracak olsam ses kesiliyor, yalnızca akşam rüzgârının ağaç tepelerinden gelen sesi duyuluyordu. Yeniden yürümeye kalktığımda ise ayak seslerime bir yankı eşlik etmeye başlıyordu.

Çalılığın oradan uzaklaşarak daha açık bir alana vurdum; bana sezdirmeden sokulmak isteyen o şeyi, eğer varsa

tabii, ikide bir ani dönüşler yaparak şaşırtmaya çalışıyordum. Gerçi hiçbir şey görmüyordum, ama yine de başka bir varlığın olduğuna ilişkin sezgim gittikçe güçleniyordu. Adımlarını açtım ve bir süre sonra hafif bir sırta geldim, sırtı geçip aniden arkama döndüm ve dosdoğru karşıya baktım. Karşısı, kararmaya yüz tutan göğün önünde simsiyah ve apaçık ortaya çıktı.

Az sonra da, yamru yumru bir kafa sırtın karaltısının önünde bir an görünüp yeniden gözden yitti. Artık kara suratlı hasmımın beni sinsice izlediğinden kuşkum kalmamıştı. Bu arada hiç de hoş olmayan bir başka şeyin daha, yolunu kaybettiğimin de ayırdına vardım.

Bir süre, sinsi sinsi izlenerek, umarsızca bir şaşkınlık içinde hızlı hızlı yürüdüm. O şey, her neydiyse, ya üstüme gelecek cesaretten yoksundu ya da bir açığımı kolluyordu. Açıklıkta kalmaya özen gösteriyordum. İkide bir arkama dönüp çevreme kulak veriyor ve çok geçmeden kendimi ardımdakinin beni izlemekten vazgeçtiğine ya da bunun çığırından çıkmış düş gücümün bir ürünü olduğuna inandırır gibi oluyordum. Sonra birden denizin sesi geldi kulağıma. Koşar adım yürümeye başlamıştım ki, ardımda birinin tökezlediğini duydum.

Birden dönüp arkamdaki esrarengiz ağaçlara baktım. Kara gölgeler birbirinin içine atlıyordu sanki. Kulaklarımı diktim, kanın kulaklarıma yürümesinden başka bir şey duymuyordum. Sinirlerimin altüst olduğu ve düş gücümün bana oyun oynadığı sanısına kapılarak, yönümü yeniden denizin sesinin geldiği yana çevirdim.

Birkaç dakika içinde ağaçlar daha da inceldi ve ben kopkoyu sulara uzanan çıplak, alçak bir burna vardım. Gece dingin ve duruydu; gittikçe çoğalan yıldızların yansısı, sessizce inip kalkan sularda titreşiyordu. Az ötede, eğri büğrü bir kayalığı yıkayan sular solgun sayılabilecek bir ışıkla parlıyordu. Burçlar ışığının[23] batıda akşam yıldızının[24] sarı

ışıltısıyla kaynaştığını görüyordum. Sahil doğuda uzağımda kalıyor, batıda ise burnun sırtı yüzünden görünmüyordu.

Arkamda kırılan bir dalın çıtırtısını, sonra da bir hışırtı duydum. Dönüp karanlık ağaçları karşıma aldım. Hiçbir şey görememekle birlikte, belki de çok fazla şey gördüğümü sanıyordum. Kuytıdaki her karaltıda bir tekinsizlik vardı, her karaltı tuhaf bir biçimde insanı uyanık ve temkinli olmaya itiyordu. Belki bir dakika öyle durdum, sonra göz ucuyla hâlâ ağaçlara bakarak burnu geçmek üzere batıya yöneldim. Ben ilerlemeye başlayınca, gizemli gölgelerden biri de harekete geçerek beni izlemeye koyuldu.

Yüreğim yerinden oynamıştı. Çok geçmeden, batıya düşen bir koyun geniş sahil şeridi göründü ve ben bir kez daha durdum. Sessiz gölge de benden on-on iki metre uzakta durdu. Koyun kıvrımının daha ilerideki dönemecinde ufacık bir nokta gibi görünen bir ışık parlıyor, kumsalın gri şeridi yıldızlı gecede belli belirsiz uzanıyordu. Ufacık bir nokta gibi görünen o ışık belki üç kilometre uzaktaydı. Kumsala varmak için gölgelerin gizlendiği ağaçların arasından geçmek ve çalılarla kaplı bir yamaçtan aşağı vurmak zorundaydım.

O şeyi artık daha açık seçik görebiliyordum. Hayvan olması mümkün değildi, çünkü dik duruyordu. Bunun üzerine, bir şeyler söylemek için ağzımı açacak oldum, ama koca bir balgamın sesimi boğduğunu fark ettim. Kendimi zorlayarak bağırdım bu kez: "Kim var orada?" Yanıt gelmedi. Bir adım attım. O şey yerinden kımıldamadı; yalnızca toparlanır gibi oldu. Ayağım bir taşa takıldı.

O anda aklıma bir fikir geldi. Gözlerimi karşımdaki karaltıdan ayırmadan eğilip o taşı aldım. Ama o şey, benim kımıldadığımı görür görmez, tıpkı bir köpek gibi birden gerisingeri döndü, uğrun uğrun az ötedeki karanlığa karıştı. O sırada çocukların okula giderken karşılarına çıkan iri köpeklere karşı aldıkları bir önlemi anımsadım, taşı mendilime sarıp mendilin ucunu bileğime doladım. İlerideki gölgelerin

arasından, sanki o şey savuşuyormuş gibi bir ses geldi kulağıma. Sonra birden kendimi kapıp koyuverdim; elimde silahımla hasmımı kaçırtmıştım, ama tepeden tırnağa tere batmış, tir tir titremeye başlamıştım.

Burnun yan tarafındaki ağaçlar ve çalıların arasından sahile inmeyi hemen göze alamadımsa da, sonunda kararımı verip koşarak aşağıya indim; çalılıkların arasından kumsala varırken birinin arkamdan hızla geldiğini duydum.

O saat korkudan aklım başımdan gitti ve kumların üstünde koşmaya başladım. Az sonra arkamda yumuşak adımların hızlı tıpırtıları duyuldu. Canhıraş bir çığlık atarak ok gibi fırladım. Ben oradan geçerken, tavşanlardan üç dört kat iri, soluk kara şeyler hoplaya zıplaya kumsaldan çalılıklara doğru koşuştular. O kovalamacanın dehşetini ömrüm boyunca unutmayacağım. Kıyı boyunca koşuyor ve ara sıra bana gittikçe yaklaşan ayakların şapırtılarını duyuyordum. Sarı ışık çok uzaklarda, erişilmez uzaklıktaydı. Çevremizi kuşatan gece kapkara ve suskundu. Ardımdan gelen ayak sesleri şapırtılar çıkararak yaklaşmaktaydı. İyiden iyiye hamlamış olduğum için soluğum kesilir gibi oldu; soluk alırken hırıldıyordum, böğrüme bıçak saplanmış gibi bir acı hissettim. O şeyin ben çevre duvarına varmadan çok önce bana yetişeceğini anlamıştım; birden, umarsızca ve soluk soluğa ona döndüm ve tam üstüme gelirken ona vurdum – hem de var gücümle. Vururken taş mendilin içinden sapan taşı gibi fırlayıverdi.

Ben dönünce, dört ayak üstünde koşan o şey iki ayağının üstüne dikilmiş ve taşı sol şakağının ortasına yemişti. Kafasından küt diye bir ses geldi ve o yarı hayvan yarı insan yaratık üstüme doğru tökezlenirken beni elleriyle itip sendeleyerek yanımdan geçti, tepeüstü kumların üzerine düştü, kafası suya gömüldü. Ve oracıkta öylece kaldı.

Doğrusu, o kara yığına yaklaşmayı göze alamadım. Açığından geçerek onu oracıkta, dingin yıldızların altında gidip

gelen dalgacıklarla baş başa bıraktım, evin sarı ışığına doğru yoluma devam ettim. Ve çok geçmeden, pumanın yürek paralayıcı iniltisini duyarak geniş bir nefes aldım, oysa başlangıçta beni bu esrarengiz adayı keşfe çıkmaya sürükleyen bu ses olmuştu. O anda, nerdeyse kendimden geçmiş ve korkunç yorgun olmama karşın, olanca gücümü toplayıp ışığa doğru yeniden koşmaya başladım. Bir ses beni çağırıyordu sanki.

X

Adamın İnleyişi

Eve yaklaşırken, ışığın benim odamın açık kapısından geldiğini gördüm; sonra da, "Prendick," diye bağıran Montgomery'nin o turuncu dikdörtgenin hemen yanındaki karanlıktan gelen sesini duydum.

Koşmayı sürdürdüm. Çok geçmeden onu yeniden duydum. Bitkin bir sesle "Merhaba!" diye yanıtlıyordum ki, sendeleyerek karşısında buldum kendimi.

Kapıdan gelen ışığın yüzüme vurması için beni kollarımdan tutup kendinden uzaklaştırarak, "Nereye kayboldun?" dedi. "İkimiz de işe o kadar dalmışız ki ancak yarım saat kadar önce aklımıza geldin."

Beni odaya alıp şezlonga oturttu. Işıktan gözüm bir süre görmez oldu. "Bize haber vermeden adayı keşfe çıkacağını beklemiyorduk," dedi. "Korktum doğrusu! Ama... hişt... Bana bak!"

Çünkü artık en sonunda takatim kalmamış, başım göğsüme düşmüştü. Bana brendi verirken garip bir haz duyuyordu sanki. "N'olur, şu kapıyı kapatır mısın?" dedim.

"Bizim garabetlerden birkaçıyla karşılaştın demek," dedi. Kapıyı kilitleyip yeniden bana döndü. Hiçbir şey sormadan bana biraz daha brendi ve su verdi, bir şeyler yemem

için ısrar etti. Çöküp kalmıştım. Beni uyarmayı unuttuğu yolunda belli belirsiz bir şeyler söyledikten sonra, kısaca evden ne zaman ayrıldığımı ve neler gördüğümü sordu. Ben de sözü uzatmadan kırık dökük cümlelerle yanıt verdim. Sinir krizinin eşiğinde, "Bütün bunlar ne demek oluyor, söyler misin bana?" dedim.

"O kadar korkunç bir durum yok," dedi. "Ama sanırım fazlasıyla yorucu bir gün geçirdin." Puma birden acı içinde keskin bir çığlık atınca, Montgomery dişlerinin arasından bir küfür savurdu. "Burası da kedilerden geçilmeyen Gower Caddesi[25] kadar berbat bir yer değilse ne olayım," dedi.

"Montgomery," dedim, "arkamdan gelen o şey neydi? Hayvan mıydı, insan mıydı?"

"Bu gece sıkı bir uyku çekmezsen," dedi, "yarın kafayı yersin."

Kalkıp karşısına dikildim. "Arkamdan gelen o şey neydi?" diye sordum bir kez daha.

Gözlerimin içine bakarak yüzünü buruşturdu. Az önce kıvıl kıvıl bakan gözleri cam gibi olmuştu. "Anlattıklarına bakılırsa cin görmüşsün sen," dedi.

Bir an, geldiği gibi geçip giden bir öfkeye kapıldım. Kendimi yeniden şezlonga attım ve ellerimi alnıma bastırdım. Pumanın iniltileri yeniden duyuldu.

Montgomery arkama geçip elini omzuma koydu. "Bana bak, Prendick," dedi; "bizim bu hayırsız adamıza düşmende benim parmağım olmadı. Ama durum sandığın kadar da kötü değil, yahu. Sinirlerin hurdahaş olmuş. Uyumanı sağlayacak bir şey vereyim sana. Yoksa *bu*... daha saatler sürer. Şimdi uyumalısın, yoksa olacaklardan sorumlu değilim."

Bir şey demedim. Öne eğilip iki elimle yüzümü kapadım. Biraz sonra içinde koyu bir sıvı bulunan küçük bir ölçekle geri döndü. Bana uzattı. Hiç karşı koymadan içtim; hamağa uzanmama yardımcı oldu.

Uyandığımda çoktan sabah olmuştu. Kısa bir süre tepemdeki tavana bakarak sırtüstü yattım. Çatı kirişlerinin

bir teknenin kalaslarından yapılmış olduğu anlaşılıyordu. Başımı çevirince masanın üstünde benim için hazırlanmış bir yemek gördüm. Karnımın acıktığını fark ettim ve hamaktan inmeye hazırlanırken hamak niyetimi sezmiş olacak ki büyük bir incelikle ters döndü, dört ayak üstünde yerde buldum kendimi.

Kalkıp yemeğe oturdum. Kafam sersem gibiydi; gece olup bitenleri hayal meyal hatırlıyordum. Camsız pencereden odaya tatlı tatlı esen sabah rüzgârı ve önümdeki yemek, bedenime yayılan hayvansı gevşemeyi daha da pekiştiriyordu. Biraz sonra arkamdaki, avluya açılan kapı aralandı. Dönüp bakınca Montgomery'nin yüzünü gördüm. "İyisin ya? Başını kaşımaya vaktim yok," dedi ve kapıyı kapatıverdi. Bir süre sonra, kapıyı yeniden kilitlemeyi unuttuğunu fark ettim.

Daha sonra önceki gece Montgomery'nin yüzünün aldığı görünümü hatırlayınca başıma gelenler birer birer gözümün önünden geçti. Yaşamış olduğum o korku yeniden aklıma düşmüşken, içeriden bir çığlık duyuldu. Ne ki, bu kez pumanın çığlığına benzemiyordu.

Ağzıma atmak üzere olduğum lokmayı gerisingeri bırakıp kulak verdim. Sabah rüzgârının fısıltıları dışında tek bir ses yoktu. Kulaklarım beni yanıltmıştı belki de.

Uzunca bir duraklamadan sonra yeniden yemeğimi yemeye başladım, ama kulağım hâlâ kirişteydi. Az sonra çok zayıf ve alçak bir başka ses geldi kulağıma. Oturduğum yerde donup kaldım. Gerçi zayıf ve alçak bir sesti, ama beni o ana kadar duvarın ardından gelen bütün o tiksinti verici seslerden çok daha derinden etkilemişti. Bu sefer o belli belirsiz, kırık dökük seslerin niteliği konusunda yanılamayacağım gibi, kaynağı konusunda da en küçük bir kuşkuya yer kalmamıştı; çünkü inlemelerin arasına yürekler acısı hıçkırıklar ve iç çekişler de karışıyordu. Bu seferki bir hayvanın sesi değildi. Eziyet edilen bir insanın sesiydi!

Bunu fark eder etmez odayı birkaç adımda geçip avluya açılan kapının kolunu yakaladım, kapıyı ardına kadar açtım.

Montgomery, önüme geçerek, "Prendick, hey! Dur bakalım!" diye bağırdı. Ürkmüş bir sürek avı tazısı acıyla havlayıp hırlıyordu. Bir teknenin içinde kahverengi ve yer yer kızıla çalan kanlar olduğunu gördüm; burnuma karbolik asidin[26] o tuhaf kokusu çarptı. Sonra, ilerideki bir kapı aralığından, gölgenin ölgün ışığında, ıstırap verici biçimde bir çatkıya bağlanmış, yara bere içinde, kırmızı ve sargılarla sarılı bir şey gördüm. O saat, yaşlı Moreau'nun kâğıt gibi olmuş, ürkünç yüzü bu şeyin önünü kapatarak karşımda belirdi.

Kızıla bulanmış eliyle hemen omzumdan kavradı, tuttuğu gibi havaya kaldırıp tepeüstü odamdan içeri fırlatıverdi. Beni küçük bir çocuk gibi havaya kaldırmıştı. Yüzükoyun yere düştüm, kapı çarparak kapandı ve Moreau'nun hiddetle gerilmiş yüzü kapının ardında kayboldu. Çok geçmeden anahtarın kilidin içinde döndüğünü ve Montgomery'nin Moreau'yu uyarmaya çalışan sesini duydum.

Moreau'nun, "Hayatımın çalışmasını berbat edecek!" dediğini duydum.

Montgomery, "Ne olduğunu anlayamıyor ki," dedi; bir şeyler daha söylediyse de doğru dürüst duyamadım.

"Şimdi vakit ayıramam," dedi Moreau.

Gerisini duyamadım. Yerden güçlükle kalktım, kafam akla gelebilecek en korkunç kaygılarla allak bullak, tir tir titreyerek öylece dikildim. Mümkün olabilir mi, diye geçirdim aklımdan, insanlar üstünde diri diri deney yapılıyor olması mümkün olabilir mi? Bu soru, fırtınaların koptuğu gökyüzünde çakan bir şimşek gibi düşüverdi aklıma. Ve zihnim dehşetle bulanmışken, birden, karşı karşıya olduğum tehlikenin apaçık ayırdına vardım.

XI

İnsan Avcılığı

Birden, hiç de akla yatkın olmayan bir kaçma umuduyla, odamın dışarıya açılan kapısının hâlâ açık olduğunu hatırlayıverdim. Artık Moreau'nun bir insanı kesip biçerek deney yaptığına aklım yatmıştı, dahası bundan en küçük bir kuşkum kalmamıştı. Adını duydum duyalı, adalılardaki garip hayvansılık ile onun bu tiksinti verici işleri arasında bir bağlantı kurmaya çalışmıştım; şimdi her şeyi bütün açıklığıyla gördüğüm kanısındaydım. Kan nakliyle ilgili çalışmalarını hatırladım. Gördüğüm o yaratıklar iğrenç bir deneyin kurbanlarıydılar!

Bu alçak heriflerin biricik amacı, olup biteni benden saklamak, güvenimi kazanarak beni kandırmak, çok geçmeden de ölümden daha korkunç bir sonla tepeme çökmek, beni işkenceden geçirdikten sonra akla gelebilecek en ürkünç bozunuma uğratıp yitik bir ruha, bir hayvana dönüştürerek o Komos güruhunun[27] arasına salmaktı. Silah olarak kullanabileceğim bir şey arandım. Hiçbir şey göremedim. Birden aklıma parlak bir fikir geldi, şezlongu ters çevirip ayağını yanına dayadım ve kolunu çekip kopardım. Tahta çivisiyle birlikte kopunca, şezlongun kolu basit bir silah olmaktan çıkıp biraz daha tehlikeli niteliğe büründü. Dışarıdan bir ayak sesi gelince kendimi tutamayıp kapıyı ardına kadar açtım,

Montgomery bir metre kadar ötedeydi. Belli ki, niyeti dışarıya açılan kapıyı kilitlemekti.

Elimdeki çivili sopayı kaldırıp yüzüne salladımsa da kendini geriye attı. Bir anlık duraksamadan sonra döndüm ve evin köşesinin oradan savuşuverdim. Montgomery'nin arkamdan şaşkınlık içinde, "Prendick, hey!" diye haykırdığını duydum. "Enayilik etme, yahu!"

Bir dakika daha dursaydım, diye geçti aklımdan, beni odaya kapatacak ve bir deney tavşanı gibi kaderimle baş başa bırakacaktı. "Prendick!" diye bağırdığını duyduğuma göre evin köşesini dönmüştü. Nitekim çok geçmeden bağıra çağıra arkamdan koşmaya başlamıştı bile.

Bu sefer, önceki güzergâhımın dik açısında, kuzeydoğu yönünde rastgele bir koşu tuttturmuştum. Sahilden yukarı doğru burnumun dikine koşarken omzumun üstünden arkaya bakacak oldum ve Montgomery'nin hizmetkârıyla birlikte geldiğini gördüm. Bayırdan yukarı ölesiye koştum, bayırı aşıp doğuya vurdum, iki yanı sık ormanlarla kaplı kayalık bir koyağa daldım. Göğsüm sıkışarak, kalbimin atışından kulaklarım zonklayarak bir buçuk kilometre kadar koştuktan sonra, Montgomery ya da adamından bir ses gelmediğini, gücümün de tükenmek üzere olduğunu fark edince, birden sandığım kadarıyla gerisingeri sahile yöneldim ve bir kamış sazlığının altına uzanıp saklandım.

Korkudan yerimden kıpırdamadan, hatta bundan sonra ne yapacağımı bile düşünemeden uzun süre orada kaldım. Çevremdeki yabanıl görünüm güneşin altında sessiz sakin uyukluyordu; yakınımdaki tek ses, beni keşfetmiş olan küçük sivrisineklerin ince vızıltısıydı. Biraz sonra da, derinden derine bir nefes sesinin –sahile vuran suların hışırtısının– ayırdına vardım.

Bir saat kadar sonra, Montgomery'nin kuzeyde, uzaklarda bir yerde adımı seslendiğini duydum. Bunun üzerine bir harekât planı düşünmeye başladım. O sırada görebildiğim kadarıyla, bu adada bu iki vivisektör[28] ve onların

hayvanlaştırılmış kurbanlarından başka kimse yoktu. Hiç kuşkusuz, gerekirse bunlardan bazılarını bana karşı kullanabilirlerdi. Moreau'nun da, Montgomery'nin de revolver[29] taşıdıklarını biliyordum; oysa ben, çivili gürz bozuntusu bile sayılamayacak, ucunda küçük bir çivi bulunan eğreti bir çam kalas dışında, silahsızdım.

O yüzden, yattığım yerden kımıldamadım, ta ki ne yiyip ne içeceğimi düşünmeye başlayıncaya kadar. İşte o anda gerçekten ne kadar umutsuz bir durumda olduğum kafama dank etti. Nasıl yiyecek bulacağım konusunda en küçük bir bilgim yoktu; botanik konusunda son derece cahil olduğumdan, çevremde bulunabilecek kök ya da meyvelerin yerini nasıl bulacağını bilemiyordum; adadaki birkaç tavşana tuzak kurma olanağından da yoksundum. İçinde bulunduğum durumu kafamda evirip çevirdikçe daha da karamsarlığa kapılıyordum. Sonunda, durumumun umarsızlığıyla, aklıma daha önce karşılaşmış olduğum hayvan insanlar geldi. Onlardan aklımda kalanlarda bir umut ışığı aradım. Böylece, görmüş olduklarımı bir bir aklımdan geçirdim ve belleğimde işime yarayacak bir işaret yakalamaya çalıştım.

Biraz sonra ansızın bir sürek avı tazısının havladığını duyunca yeni bir tehlikenin ayırdına vardım. Beni yakalayabilecekleri kaygısıyla fazla düşünmeden çivili sopamı kaptığım gibi gizlendiğim yerden fırladım, dosdoğru denizin sesine koştum. Dikenleri hançer gibi saplanan bir çalılığa daldığımı hatırlıyorum. Oradan, kanlar içinde ve giysilerim yırtılmış olarak, kuzeye bakan uzun bir koyun kıyısına çıktım. Hiç duraksamadan dalgaların içine daldım, koyun sığ sularında bata çıka yürüdüm ve çok geçmeden kendimi dizime kadar gelen küçük bir akarcanın içinde buldum. En sonunda güç bela batı kıyısına çıktım, kalbimin atışından kulaklarım zonkluyordu; sürünerek birbirine dolanmış eğreltiotlarının arasına girdim ve başıma gelecekleri beklemeye başladım. Köpeğin yaklaştığını ve dikenli çalıların oraya geldiğinde

acıyla kesik kesik havladığını duydum. Biraz sonra havlamalar kesilince kurtulduğumu düşünmeye başladım.

Dakikalar birbirini kovalıyor, sessizlik sürüp gidiyordu; baktım bir saattir güvendeyim, cesaretim yerine gelir gibi oldu.

Artık o kadar da yılgın ve perişan değildim. Çünkü korku ve umarsızlık sınırını aşmıştım sanki. Artık hayatımın mahvolduğu kanısına varmıştım ya, her şeyi göze alabilirdim. Moreau'yla yüz yüze gelmeyi bile ister olmuştum. Suya girdiğimde, hatırlıyorum, çok fazla üstüme gelecek olurlarsa hiç değilse işkenceden kurtulmanın hâlâ bir yolu olduğunu, boğularak canıma kıymama kolay kolay engel olamayacaklarını geçirmiştim aklımdan. O sırada kendimi boğmaya gerçekten de niyetlenir gibi olmuştum, ama ne tuhaftır ki serüveni sonuna kadar izleme isteği, başıma gelecekleri dışarıdan seyreylemek gibi garip bir istek beni dizginlemişti. Çalıların dikenlerinden yara bere içinde kalan ve hâlâ acıyan kollarımı ve bacaklarımı esnetip gerinirken çevremdeki ağaçlara göz gezdirdim; tam o sırada, bir de baktım, sanki birden yeşil yaprakların arasından fırlayacakmışçasına kapkara bir yüz beni seyrediyor.

Sahilde tekneyi karşılayan o maymunsu yaratıktı bu. Bir palmiye ağacının eğik gövdesine tutunmuştu. Sopamı kaptığım gibi karşısına dikildim. Ağzının içinde bir şeyler geveleyecek oldu. İlk başta ancak, "Sen, sen, sen," dediğini çıkarabildim. Birden ağaçtan aşağı atladı; az sonra, eğreltiotlarının yapraklarını aralamış, merakla bana bakıyordu.

Bu yaratık karşısında, öteki Hayvan Adamlarla karşılaşmalarımda duyduğum tiksintiyi duymamıştım. "Sen," dedi, "sandaldaki." Konuşabildiğine göre, demek bir insandı – en azından Montgomery'nin uşağı kadar insandı.

"Evet," dedim, "sandalla gelmiştim. Gemiden."

"Ha," dedi ve parlak tedirgin gözleriyle tepeden tırnağa inceledi beni; bakışları ellerimde, yanımdaki sopada, ayaklarımda, ceketimdeki yırtıklarda, dikenlerin açtığı kesikler ve sıyrıklarda dolaştı. Kafasını karıştıran bir şey vardı sanki.

Gözleri yeniden ellerime çevrildi. Kendi elini uzattı ve ağır ağır parmaklarını saydı: "Bir, İki, Üç, Dört, Beş – hı?"

Ne demek istediğini o sırada anlayamamıştım. Sonradan bu Hayvan Halkı'nın çoğunun ellerinin kusurlu olduğunu, hatta bazılarının üç parmağının eksik olduğunu anlayacaktım. Ama o anda onun bu hareketiyle beni kendince selamladığını sanarak, ben de aynı şekilde karşılık verdim. Çok memnun olmuş gibi sırıttı. Sonra o ürpertili bakışıyla beni bir kez daha hızla süzdü. Birden dönüp gözden kayboldu. Az önce arasında durduğu eğreltiotu yaprakları hışırdayıp kapanıverdi.

Ardından sık eğreltiotlarının arasına daldım ve onu uzun koluyla tepedeki yaprakların arasından sarkan sarmaşıktan bir ipe tutunmuş neşeyle sallanırken görünce şaşakaldım. Sırtı bana dönüktü.

"Baksana!" dedim.

Havada dönerek aşağı atladı ve tam karşımda durdu. "Söylesene," dedim, "nereden yemek bulabilirim?"

"Yemek!" dedi. "İnsan yemeği ye, şimdi." Bakışını yeniden sallanan iplere çevirdi. "Kulübelerde."

"İyi de, kulübeler nerede?"

"Ah!"

"Biliyorsun, ben burada yeniyim."

O zaman olduğu yerde döndü ve hızlı hızlı yürümeye başladı. Nedense bütün hareketleri hızlıydı zaten. "Gel bakalım," dedi. Ben de, bakalım bu işin sonu nereye varacak diye düşünerek arkasına takıldım. Kulübelerin onun ve Hayvan Halkı'ndan daha başkalarının yaşadığı derme çatma birkaç barınak olduğunu sanıyordum. Kim bilir, belki arkadaş canlısı çıkarlardı, belki de kafalarının içinde merakımı giderecek bir tutamak yakalardım. Onlara yakıştırdığım insan geçmişlerini ne kadar unutmuş olabileceklerini henüz kestiremiyordum.

Maymunsu dostum, kolları iki yanına sarkık, çenesi ileri çıkık, yanım sıra koşarcasına ilerliyordu. Belleğinin yerinde

olup olmadığını merak ediyordum. "Ne zamandır bu adadasın?" diyecek oldum.

"Ne zamandır?" diye sordu o da. Soruyu yineledikten sonra da üç parmağını kaldırdı. Eblehin tekinden biraz daha halliceydi bu yaratık. Üç parmağını kaldırarak ne demek istediğini sorgulamaya çalıştım, ama anlaşılan canını sıkmıştım. Birkaç sorudan sonra birden yanımdan uzaklaştı ve bir ağaçtan sarkan meyvelere sıçradı. Bir avuç dikenli yabani meyve kopardı, kabuklarını ayıklayarak yemeye başladı. Bunu gördüğüme sevinerek kafamın bir kenarına yazdım, demek burada en azından yiyecek bir şeyler vardı. Ona birkaç soru daha sormaya kalktıysam da, ağzının içinde geveleyerek çabucak verdiği yanıtların çoğu kez sorularımla en küçük bir ilgisi yoktu. Yalnızca birkaçı yerindeydi, pek çoğunda da sorumu papağan gibi tekrarlıyordu.

Bu garipliklere o kadar dalıp gitmişim ki, yürüdüğümüz yolu pek fark etmemişim. Çok geçmeden hepsi de yanmış ve kahverengiye kesmiş ağaçların olduğu bir yere, oradan da insanın burnunu ve gözlerini yakan keskin bir dumanın dolandığı, sarıya çalan beyaz bir kabuk bağlamış bir açıklığa vardı. Sağımızda, çıplak bir kayanın sırtından, denizin ufka uzanan mavisini gördüm. Yol, iki yandaki kırık dökük, yamru yumru karamsı cüruf yığınları arasından dimdik dar bir koyağa iniyordu. Bu koyağa daldık.

Kükürtlü zeminden yansıyan kör edici gün ışığından sonra, bu geçidin içi çok karanlık geldi. Duvarları gitgide yükseliyor, birbirine yakınlaşıyordu. Gözlerimin önünde yeşil ve koyu kırmızı benekler uçuşuyordu. Kılavuzum birden durup, "Ev," dedi; ilk başta bana kapkaranlık gelen derin bir yarığın zemininde kalakalmıştım. Bazı tuhaf sesler duydum ve sol elimle gözlerimi ovuşturdum. Sanki pislik içindeki bir maymun kafesinden gelen dayanılmaz bir kokunun ayırdına vardım. İleride, kaya gün ışığıyla aydınlanan yeşilliklerle kaplı, giderek dikleşen bir yamaca uzanıyordu ve iki yanda ışık dar bir kanaldan geçerek ortadaki karanlığa vuruyordu.

XII

Yasa Bildiriciler

Tam o sırada koluma soğuk bir şey dokundu. Birden ürkmüştüm, irkilerek geri sıçradım ve her şeyden çok derisi yüzülmüş bir çocuğa benzeyen, uçuk pembemsi bir şeyin hemen karşımda durduğunu gördüm. Yaratığın yüzü tıpkı bir tembelhayvanınki gibi yumuşak ve iticiydi, alnı tıpkı onunki gibi yassıydı, çok ağır hareket ediyordu. Işığın değişmesinin ilk şokunu atlatınca çevremi daha rahat görmeye başladım. Tembelhayvana benzeyen küçük yaratık karşımda durmuş, bana bakıyordu. Kılavuzum ise kayıplara karışmıştı.

Yüksek lav duvarları arasına sıkışmış dar bir geçit, lavların boğum boğum donduğu bir yarıktı burası; iki yanında yosunlar, palmiye yaprakları ve sazların birbirine karıştığı yığınlar, girilemeyecek kadar karanlık kovuklar oluşturmuştu. Bunların arasından dolanarak koyaktan yukarıya uzanan yolun genişliği üç metre var yoktu ve ortalığı saran o dayanılmaz kokuyu açıklayan öbek öbek çürümüş meyve posaları ve daha başka artıklardan geçilmiyordu.

Tembelhayvana benzeyen küçük pembe yaratık karşımda hâlâ göz kırpıştırıp duruyordu ki, benim Maymun Adam o kovuklardan en yakınındakinin aralığında yeniden bitti ve içeri girmem için el etti. Tam o sırada da, bu garip sokağın

daha ilerideki kovuklarından birinden uyuşuk bir yaratık kıvrılarak çıktı ve arkadaki parlak yeşilliklerin önünde yüzü gözü görünmeyen bir karaltı olarak durup bana baktı. Çekinerek duraladım, tam geldiğim yoldan sıvışmaya niyetleniyordum ki, birden macerayı sonuna kadar götürmeye karar vererek çivili sopamı ortasından tuttum, kılavuzumun arkasından sürünerek o pis kokulu kovuğa girdim.

Yarım arı kovanı biçiminde, yarım daire biçiminde bir yerdi burası; içeriyi çevreleyen kayalık duvarın önü renk renk meyveler, hindistancevizleriyle doluydu. Yerde lavdan ya da tahtadan oyulmuş kaplar göze çarpıyor, kaplardan biri kaba saba bir taburenin üstünde duruyordu. Ateş yanmıyordu. Barınağın en karanlık köşesinde biçimsiz, kara bir cisim oturmaktaydı, ben içeri girer girmez, "Hey!" diye hırıldadı; benim Maymun Adam da kapı boşluğunun yarı karanlığında dineliyordu, ben emekleyerek öbür köşeye gidip çömelince ortadan yarılmış bir hindistancevizi uzattı bana. Korkudan titrememe ve kovuğun dayanılması zor sıkışıklığına karşın, hindistancevizini aldım ve soğukkanlılığımı korumaya çalışarak kemirmeye başladım. Tembelhayvanı andıran küçük pembe yaratık barınağın kapı aralığında duruyordu; donuk suratlı, parlak gözlü bir başka yaratık da gelmiş, onun omzunun üstünden bakıyordu.

Karşıdaki esrarengiz kütleden, "Hey!" diye bir ses çıktı. Kılavuzum, "O bir insan! O bir insan!" diye atıldı. "Bir insan, bir insan, benim gibi canlı bir insan."

Karanlıktan gelen ses, "Kapa çeneni!" deyip homurdandı. Yoğun sessizliğin içinde hindistancevizimi kemirip duruyordum. Karanlığa gözlerimi diktimse de hiçbir şey seçemedim. Ses, "O bir insan," diye yineledi. "Bizimle yaşamak için mi gelmiş?" Bu boğuk seste bir acayiplik vardı, bana tuhaf gelen ıslıksı bir vurguyla, belki garip ama düzgün bir İngiliz aksanıyla konuşuyordu.

Maymun Adam, bir şey yapmamı beklercesine bana baktı. Duraklamasında bir soru saklıydı. "Sizinle yaşamak için gelmiş," dedim.

"O bir insan. Yasa'yı öğrenmesi gerekir."

Artık karanlığın içinde daha koyu bir karanlığı, kamburu çıkmış bir karaltının hatlarını belli belirsiz de olsa ayırt ediyordum. Az sonra, kovuğun ağzının iki yeni kafayla kardığının farkına vardım. Sopama sımsıkı yapıştım. Karanlıktaki yaratık sesini yükselterek, "Söylenenleri söyle," dedi. Son dediğini kaçırmıştım. "Dört ayak üstünde yürümeyeceksin; Yasa böyle buyurur," diye yineledi tekdüze bir sesle.

Şaşırmıştım. Maymun Adam da yineleyerek, "Söylenenleri söyle," dedi ve kapının ağzındaki karaltılar da gözdağı veren bir ses tonuyla tekrarladılar. Bu salakça formülü benim de tekrarlamam gerektiğini anladım. İşte o zaman akıllara durgunluk veren bir tören başladı. Karanlıktan gelen ses çılgınca bir yakarıyı tekdüze bir makamda satır satır okumaya başladı, ben de öbürleriyle birlikte her söyleneni yineliyorduk. Söylerlerken iki yana sallanıyorlar ve ellerini dizlerine vuruyorlar, ben de onlar gibi yapıyordum. Sanki çoktan ölmüştüm de başka bir dünyadaydım. Karanlık barınağın orasında burasında ışık vurdukça beliriveren o acayip karaltılar hep birlikte bir o yana bir bu yana sallanarak bir ağızdan söylüyorlardı:

"Dört ayak üstünde yürümeyeceksin; Yasa *böyle buyurur*. Biz İnsan değil miyiz?"

"Suyu dilinle içine çekerek İçmeyeceksin; Yasa *böyle buyurur*. Biz İnsan değil miyiz?"

"Et de, Balık da yemeyeceksin; Yasa *böyle buyurur*. Biz İnsan değil miyiz?"

"Ağaçların Kabuklarına pençe atmayacaksın; Yasa *böyle buyurur*. Biz İnsan değil miyiz?"

"Başka İnsanları kovalamayacaksın; Yasa *böyle buyurur*. Biz İnsan değil miyiz?"

Ve bunlar, bu salakça davranışların yasaklanmasından tutun da, o sırada insanın rüyasında bile göremeyeceği en çılgınca, en olmayacak ve en hayâsızca olduğunu sandığım şeylere[30] kadar sürüp gidiyordu. Hepimiz eşgüdümlü bir coşkuya kapılmıştık; bu akıl almaz yasayı tekrarlayarak anlamsız sesler çıkarıyor, gittikçe daha hızlı sallanıyorduk. Görünüşte bu yabanıl adamların marazı bana da bulaşmıştı, fakat yüreğimin derinliklerinde güleyim mi, tiksineyim mi, bilemiyordum. Uzun bir yasaklar listesi okuduk, ardından yakarı yeni bir formüle bürünüverdi:

"*Onun evidir* Acının Evi."[31]

"*Onun elidir* yaratan El."

"*Onun elidir* yaralayan El."

"*Onun elidir* sağaltan El."[32]

Ve her kimse O'nunla ilgili, çoğuna akıl sır erdiremediğim daha bir sürü abuk sabuk söz. Rüya gördüğümü de sanabilirdim pekâlâ, ama o güne kadar rüyamda hiç yakarı duymamıştım ki.

"*Onundur* göklerdeki şimşek," diye söylüyorduk. "*Onundur* derin tuzlu deniz."[33]

O sırada aklımdan dehşet verici bir düşünce geçti; Moreau, bu insanları hayvanlaştırdıktan sonra, iğdiş edilmiş beyinlerine kendini tanrılaştırma fikrini sokmuş olmasın dı? Ama çevremi saran beyaz dişler ve güçlü pençeleri unutup yakarıyı keserek bunu düşünecek durumda değildim. "*Onundur* gökyüzündeki yıldızlar."

En sonunda şarkı son buldu. Maymun Adam'ın yüzünün terden pırıl pırıl parladığını gördüm; gözlerim artık karanlığa alıştığından, sesin geldiği köşedeki karaltıyı da daha iyi seçebiliyordum. Gövdesi insan kadardı, ama bir Skye teriyenin tüylerini andıran boz tüylerle kaplı gibiydi. Neyin nesiydi bu? Bunların hepsi neyin nesiydiler? Bir an için çevrenizi akla gelebilecek en ürkünç ucubeler ve meczupların sardığını düşünürseniz, benim bu garip insan

müsveddeleri arasında neler hissettiğimi biraz olsun anlayabilirsiniz belki.

Maymun Adam, "O bir beş-adam, beş-adam, beş-adam... benim gibi," dedi.

Ellerimi uzattım. Köşedeki boz yaratık öne eğildi. "Dört ayak üstünde koşmayacaksın; Yasa böyle buyurur. Biz İnsan değil miyiz?" dedi. Eciş bücüş kuş pençesini uzatıp parmaklarımı yakaladı. Pençeye dönüşmüş bir geyik toynağı gibi bir şeydi. Şaşkınlık ve acıdan az kalsın bağıracaktım. Yüzünü yaklaştırıp uzun uzun tırnaklarıma baktı, barınağın ağzından giren ışık yüzüne vurunca tiksintiyle ürpererek gördüm ki bu ne bir insan yüzüydü, ne de bir hayvan yüzü; bütün yüzü boz tüylerle kaplıydı, gözleriyle ağzının yerinde de belli belirsiz üç çizik.

Bu tüyler ürpertici yaratık, yüzünü sakal gibi saran kılların arasından, "Tırnakları küçük," dedi. "Bu iyi."

Elimi aşağı itince kendiliğinden sopama sarıldım. "Kök ve ot ye – bu O'nun buyruğu," dedi Maymun Adam.

Boz tüylü, "Ben Yasa Bildirici'yim," dedi. "Buraya her yeni gelen, öğrenecek bu Yasa'yı. Ben karanlıkta otururum, Yasa'yı bildiririm."

Kapının eşiğindeki hayvanlardan biri, "İşte bu kadar," dedi.

"Çok kötüdür Yasa'yı çiğneyenlerin cezası. Kimse kurtulamaz."

Hayvan Halkı da, birbirlerine kaçamak bakışlar fırlatarak, "Kimse kurtulamaz," dediler.

"Hiç kimse, hiç kimse," dedi Maymun Adam. "Kimse kurtulamaz. Dinle bak! Bir seferinde olmadık bir şey yaptım, yanlış bir şey. Konuşmayı bıraktım, sözleri ağzımda yuvarlamaya başladım. Kimse bir şey anlamaz oldu. Yaktılar, elimi dağladılar. O yücedir, o iyi yüreklidir!"

"Kimse kurtulamaz," dedi köşedeki boz yaratık.

Hayvan Halkı, birbirine yan gözle bakarak, "Kimse kurtulamaz," dedi.

"Herkeste kötü olan istektir," dedi boz renkli Yasa Bildirici. "Sen ne isteyeceksin, bilmiyoruz. Göreceğiz. Bazıları kımıldayan her şeyin ardına düşmek, izlemek, sinsice sokulmak, bekleyip üstüne atlamak, öldürüp ısırmak, dişlerini geçirip koca bir parça koparmak, kanını emmek isterler... Bu kötüdür. 'Başka İnsanları kovalamayacaksın; Yasa böyle buyurur. *Biz İnsan değil miyiz?* Et de, Balık da yemeyeceksin; Yasa böyle buyurur. *Biz İnsan değil miyiz?*'"

Girişin ağzında dikilen alacalı bir yaratık, "Kimse kurtulamaz," dedi.

Boz renkli Yasa Bildirici, "Herkeste kötü olan istektir," dedi. "Bazıları, toprağı koklaya koklaya, bitkilerin köklerini dişleri ve elleriyle koparıp paralamak isterler... Bu kötüdür."

"Kimse kurtulamaz," dedi kapının oradakiler.

"Bazıları tutar ağaçları tırmalar, bazıları ölülerin mezarlarını eşeler; bazıları kafa, tekme ve pençe atarak dövüşmeye kalkarlar; bazıları durup dururken ısırır; bazıları da pisliğe bayılır."

Maymun Adam, baldırını kaşırken, "Kimse kurtulamaz," dedi.

"Kimse kurtulamaz," dedi tembelhayvana benzeyen küçük pembe yaratık da.

"Ceza ağır ve kesindir. Onun için Yasa'yı öğrensen iyi edersin. Sözleri söyle." Ve hemen o garip Yasa yakarısını tutturdu; ben ve bütün o yaratıklar da yeniden iki yana sallanarak söylemeye başladık. Bu zırvalıklar ve içerideki dayanılmaz kokudan sersem gibi olmuştum, ama bu durumun çok geçmeden değişeceği umuduyla sözleri söylemeyi sürdürüyordum. "Dört ayak üstünde yürümeyeceksin; Yasa böyle buyurur. *Biz İnsan değil miyiz?*"

O kadar büyük bir gürültü çıkarıyorduk ki, yanılmıyorsam daha önce gördüğüm iki Domuz Adam'dan biri tembel-

hayvana benzeyen küçük pembe yaratığın üstünden kafasını uzatıp telaş içinde bağıra bağıra pek anlayamadığım bir şeyler söyleyinceye kadar dışarıda kopan patırtının hiç farkına varmadım. Barınağın ağzındakiler hemen gözden kayboldular, benim Maymun Adam dışarı fırladı, karanlıkta oturan yaratık da ardından seğirtti –o sırada yalnızca gümüş rengi tüylerle kaplı, iri ve hantal bir şey olduğunu fark edebildim– orada bir başıma kaldım.

Biraz sonra, daha girişe varmamıştım ki sürek avı tazılarından birinin acıyla kesik kesik havladığını duydum.

Az sonra da, elimde iskemle ayağı, kovuğun dışında durmuş, tir tir titriyordum. Hayvan Halkı'ndan biçimsiz kafaları kürekkemiklerinin arasına gömülmüş yirmi kadar yaratığın yamuk yumuk sırtları önümü kapatıyordu. Ellerini kollarını heyecanlı heyecanlı sallayarak bir şeyler söylüyorlardı. Hayvanı andıran daha başka yüzler de, kovuklardan dışarı uzanmış, sorgu dolu gözlerle bakıyorlardı. Onların dönük olduğu yöne baktığımda, iki yanında kovukların bulunduğu geçidin bittiği yerin ötesindeki ağaçların altındaki pusların arasından, karanlık karaltısı ve ürkünç beyaz yüzüyle Moreau'nun geldiğini gördüm. Sürek avı tazısını zapt etmeye çalışıyordu, elinde revolveriyle Montgomery de hemen ardındaydı.

Bir an dehşete kapıldım.

Birden döndüm ve ardımdaki geçitlerin, geniş boz yüzlü bir başka iri yaratık tarafından kesilmiş olduğunu gördüm; minik gözlerini kırpıştırarak üstüme geliyordu. Çevreme göz attığımda, sağımda, altı yedi metre kadar karşımdaki kaya duvarda, gölgelik yerlere bir ışık demetinin sızdığı dar bir aralık gördüm. Ben adımlarımı açarak o aralığa doğru giderken, Moreau, "Dur!" diye bağırıp, "Yakalayın şunu!" dedi. O zaman önce bir yüz, ardından öbür yüzler bana çevrildi. Neyse ki, bu hayvansıların kafaları ağır çalışıyordu.

Moreau'nun ne demek istediğini anlamak için arkasına dönmeye çalışan hantal canavarlardan birine bir omuz attım, gitti bir başkasına tosladı. Ellerini havaya savurarak beni yakalamaya çalışıyor, ama bir türlü yakalayamıyordu. Bu sefer, tembelhayvana benzeyen o küçük pembe yaratık üstüme atılınca sopamdaki çiviyle çirkin yüzünde uzunca bir yara açtım; az sonra, koyaktan yukarı eğik bir baca gibi yükselen dar ve dik bir yoldan yukarıya tırmanıyordum. Ardımdan bir uluma ve "Yakalayın şunu!" "Tutun şunu!" diye bağırtılar geliyordu; boz suratlı yaratık arkamda belirdiyse de o koca gövdesiyle yarıktan geçemedi. "Hadi, hadi!" diye uluyup duruyorlardı. Kayanın içindeki dar yarıktan yukarı tırmandım ve Hayvan Adamların köyünün batısına düşen kükürtlü araziye çıktım.

O yarık kurtarmıştı beni; eğimli bir biçimde yukarı tırmanan bu daracık yol arkamdan gelenleri geciktirmiş olmalıydı. Beyaz bir kabuk bağlamış açıklığı koşarak geçtim, dağınık ağaçların arasındaki dik bir bayırdan indim ve yüksek sazlarla kaplı basık bir genişliğe vardım. Sazların arasından, ayaklarımın altında etli olduğunu hissettiğim, siyah yapraklarla örtülü karanlık, sık bir çalılığa girdim. Sazların arasına daldığımda, beni kovalayanların en önündekiler yarığın ağzında belirmişlerdi. Ağaçların dibindeki çalılar arasında birkaç dakika güçlükle ilerledim. Çok geçmeden arkamdan ve çevremden korkutucu bağırtılar gelmeye başladı. İzimi sürenlerin yarıktan bayıra yükselen gürültüsünü, ardından da kırılan bir dalın çatırtısını duydum. Yaratıklardan bazıları yırtıcı hayvanlar gibi kükrüyorlardı. Solumdan sürek avı tazısının kesik kesik havladığını duydum. Moreau ile Montgomery de aynı yönden bağırıyorlardı. Birden sağa döndüm. Montgomery o sırada bile kaçıp canımı kurtarayım diye bağırıyormuş gibi geldi.

Biraz sonra çarılçamur, balçıksı bir toprağa bastığımı fark ettim; ama o kadar çaresizdim ki hiç düşünmeden içine

daldım, diz boyu balçığın içinde güç bela ilerleyerek uzun kamışların arasından tırmanan bir patikaya vardım. İzimi sürenlerin gürültüsü solumda kalmıştı. Hoplayıp zıplayan, aşağı yukarı kedi kadar üç tuhaf pembe yaratık ayaklarımın altından kaçıştı. Yukarı tırmanan patika beyaz beyaz kabuklanmış bir başka açıklıktan daha geçti ve yeniden bir kamışlığa daldı.

Sonra, İngiltere'deki parklarda rastlanan kuru arklar gibi aniden beliren dik bir hendeğin kenarına koşut olarak hiç beklenmedik biçimde birden dönüverdi. Hâlâ var gücümle koştuğum için bu çukuru göremedim ve havada tepeüstü uçuverdim.

Dikenli çalıların arasına kollarım ve başımın üstüne düştüm; kalktığımda kulağımın yırtıldığını, yüzümün kanadığını fark ettim. Kayalık ve dikenli çalılardan geçilmeyen sarp bir koyaktaydım; ortalık çevremde uçuşan sis bulutlarıyla kaplıydı, sisin geldiği dar bir dere koyağın ortasından kıvrıla kıvrıla aşağı doğru akıyordu. Etraf apaydınlıkken beliren bu ince sisi görünce afallamıştım, ama o sırada orada dikilip buna kafa yormaya vaktim yoktu. Denize varırım, böylece intihar etmenin bir yolunu bulurum umuduyla sağa dönüp dereden aşağı vurdum. Düşerken çivili sopamı düşürmüş olduğumu sonradan fark edecektim.

Koyak çok geçmeden bir süre daha da daraldı ve ben pervasızca dereye girdim. Ne ki, girer girmez kendimi dışarı attım, çünkü su nerdeyse alev gibiydi. Kıvrıla kıvrıla akan suyunun sürüklediği hafif kükürtlü köpükleri de fark etmiştim. Sonra birden koyak dönüverdi ve belli belirsiz mavi ufuk göründü. Gün ışığı yakınlardaki denizin yüzeyine binlerce yönden vuruyordu. Kendi ölümüm karşımda duruyordu. Ama alev alev yanıyordum ve soluk soluğaydım; kan yüzüme hücum ediyor, damarlarımda hoş bir biçimde dolaşıyordu. Ardımdan gelenlerle arayı açtığım için handiyse bayram ediyordum. Artık kendimi denize atıp

intihar etmek için istek duymuyordum. Döndüm, geldiğim yola baktım.

Etrafa kulak verdim. Sivrisineklerin vızıltısını, çalılar arasında hoplayıp zıplayan küçük böceklerin cırıltısını saymazsak, ortalıkta çıt yoktu. Az sonra bir köpeğin alçak sesle havladığı duyuldu, onu hızlı ve anlamsız konuşmalar, bir kamçının şakırtısı ve birtakım sesler izledi. Sesler giderek yükseldi, sonra yeniden alçaldı. Gürültü dereye doğru uzaklaştı ve kayboldu. Kovalama şimdilik sona ermişti.

Ama artık Hayvan Halkı'nın yardımına ne kadar bel bağlayabileceğimi anlamıştım.

XIII

Ağız Dalaşı

Bir kez daha döndüm ve denize doğru inmeyi sürdürdüm. Baktım, sıcak dere genişleyerek, ayaklarımın önünden kaçışan yengeçlerden, uzun gövdeli, çok bacaklı yaratıklardan geçilmeyen, yaban otlarıyla kaplı, sığ bir kumsala ulaşıyor. Tuzlu suyun kıyısına kadar yürüyünce, orada kendimi güvende duydum. Arkama dönüp –ellerim belimde– buğulu koyağın dumanı tüten uzunca bir bıçak yarası gibi kestiği sık yeşilliğe baktım. Ama dediğim gibi, ölmeyi düşünemeyecek kadar heyecana kapılmış ve –doğrusu, tehlikeyle hiç yüz yüze gelmemiş biri kuşkuyla karşılayabilir ama– her şeyi göze almış bir durumdaydım.

Sonra hâlâ bir şansım olduğunu düşündüm. Moreau ve Montgomery ile onların hayvan sürüsü adanın içinde beni kovalayadursunlar, ben kumsalı dolanıp onların avlu duvarına varamaz mıydım? Daha doğrusu, bir kanat hücumuna geçip, o zayıf duvardan çekip alacağım bir kaya parçasıyla küçük kapının kilidini kırarak içeriye girebilir, geri geldiklerinde onlarla çarpışabileceğim bir bıçak, bir tabanca falan bulabilirdim belki de. En azından kolay lokma olmazdım onlara.

Onun için batıya yöneldim ve suyun kıyısı boyunca ilerledim. Batan güneşin kör edici ışığı gözlerimde çakıyordu.

Belli belirsiz Pasifik gelgitinin dalgacıkları usul usul kıyıya vuruyordu.

Çok geçmeden kıyı güneye doğru uzandı ve güneş sağımda kaldı. Sonra birden, uzakta bazı karaltılar gördüm; ilkin biri, ardından öbürleri. Gri sürek avı tazısıyla Moreau, sonra Montgomery, sonra ikisi daha. İster istemez durakladım.

Beni görür görmez ellerini sallayarak bana yöneldiler. Durduğum yerden bana yaklaştıklarını görüyordum. İki Hayvan Adam kara tarafındaki ağaçların altındaki çalılıklara kaçmamı önlemek amacıyla yolumu kesmek için koşarak geliyordu. Montgomery de koşarak geliyordu, ama dosdoğru üstüme. Moreau ise köpeğiyle birlikte ağır ağır onları izliyordu.

Sonunda harekete geldim ve denize yönelerek dosdoğru suya yürüdüm. İlk başta su çok sığdı. Otuz metre kadar açıldığını halde dalgalar hâlâ belimi geçmiyordu. Gelgitle gelen yaratıkların ayaklarımın altından kaçıştığını belli belirsiz de olsa görebiliyordum.

"Ne yapıyorsun, yahu?" diye bağırdı Montgomery.

Belime kadar suyun içinde, dönüp onlara baktım.

Montgomery soluk soluğa suyun kıyısında duruyordu. Takati tükenmiş, yüzü kıpkırmızı kesilmişti, lepiska saçları darmadağınıktı, sarkık altdudağı eğri büğrü dişlerini ortaya çıkarmıştı. Moreau daha yeni geliyordu, yüzü solgun ve donuktu, köpeği ise bana doğru havlayıp duruyordu. İkisinin de elinde sert kırbaçlar vardı. Hayvan Adamlar ise sahilin yukarılarından bakıyorlardı.

"Ne mi yapıyorum?" dedim. "Boğulup canıma kıyacağım."

Montgomery ile Moreau birbirlerine baktılar. "O da niye?" diye sordu Moreau.

"Sizden işkence göreceğime canıma kıyarım daha iyi."

Montgomery, Moreau'ya dönerek, "Sana dememiş miydim," dedi; Moreau da alçak sesle bir şeyler söyledi.

Sonra da, "Nedir sana işkence yapacağımı düşündürten?" diye sordu bana.

"Şimdiye kadar gördüklerim," dedim. "Ve işte şuradakiler."

Moreau, "Sus," diyerek elini kaldırdı.

"Beni susturamazsın," dedim; "bunlar bir zamanlar insandılar, bir de şu hallerine bak." Karşımdakilerin arkasındakilere baktım. Sahilin yukarısında, Montgomery'nin uşağı M'ling ve sandaldan çıkan beyazlara sarınmış vahşilerden biri duruyordu. Daha yukarıda, ağaçların gölgesinde ise benim küçük Maymun Adam, onun ardında da ne idüğü belirsiz birtakım karaltılar görünüyordu.

Onları gösterip, sesimi onların da duyması için yükselterek, "Kim bu yaratıklar?" dedim. "Bunlar insandılar, sizin gibi insandılar; onları hayvan kılığına sokup yozlaştırdınız, köleleştirdiniz, ama hâlâ korkuyorsunuz onlardan. – Hey siz, duyuyor musunuz?" diye haykırdım bu kez Moreau'yu gösterip Hayvan Adamlara seslenerek: "Hey siz, duyuyor musunuz? Bu heriflerin sizden hâlâ korktuğunun, sizden ödlerinin koptuğunun farkında değil misiniz? O zaman neden korkuyorsunuz onlardan? Siz onlardan kalabalıksınız."

Montgomery, "Hey Allahın, kes artık, Prendick!" diye bağırdı.

"Prendick!" diye bağırdı Moreau da.

Sanki benim sesimi bastırmak için ikisi birlikte bağırıyorlardı. Ve arkalarında somurtarak duran Hayvan Adamlar, çarpık ellerini iki yanlarına sarkıtmış, kamburlarını çıkarmış, meraklı gözlerle bakıyorlardı. O sırada, beni anlamaya, insan geçmişlerinden bir şeyler hatırlamaya çalışıyorlarmış gibi geldi bana.

Neler dediğim pek aklımda kalmamış, ama bağırmayı sürdürüyordum. Moreau da, Montgomery de öldürülebilirdi; korkulacak bir yanları yoktu: Kendi sonumu hazırlayacak olsa da, Hayvan Halkı'na kavratmaya çalıştıklarım

üç aşağı beş yukarı bunlardı. Adaya vardığım akşam beni karşılayan siyah paçavralara sarınmış yeşil gözlü adamın söylediklerimi daha iyi işitebilmek için ağaçların arasından çıktığını, onu daha başkalarının da izlediğini gördüm.

En sonunda biraz soluklanayım diye durdum.

Moreau, "Bir an olsun dinle beni," dedi kararlı bir sesle, "sonra ne dersen de."

"Pekâlâ," dedim.

Öksürdü, biraz düşündükten sonra bağırdı: "Latince, Prendick! Kötü Latince! İlkokul Latincesi! Ama anlamaya çalış. *Hi non sunt homines, sunt animalia qui nos habemus*... viviseksiyon yapıldı bunlara.[34] Bir insanlaştırma işlemi. Açıklayacağım sana. Sahile gel."

Güldüm. "Doğrusu, iyi hikâye," dedim. "Bunlar konuşuyorlar, evler yapıyorlar, yemek pişiriyorlar. Bir zamanlar insanmışlar. Hani nerdeyse inanıp geleceğim sahile."

"Durduğun yerin az ilerisinde su derinleşiyor... üstelik köpekbalığı kaynıyor orası."

"Tam bana göre," dedim. "Kısa ve kesin. Çabucak."

"Dur bir dakika." Cebinden güneşte parlayan bir şey çıkarıp ayaklarının dibine bıraktı. "Dolu bir revolver bu," dedi. "Montgomery de aynı şeyi yapacak. Şimdi sahilden yukarı tırmanacağız; aramızdaki mesafeyi güvenli bulduğunda gel al revolverleri."

"Yok, kalsın. Sizde bir tane daha vardır."

"Bak, Prendick, şu işi tekrar bir düşün derim. Bir kere, bu adaya gelmeni ben istemiş değilim. Sonra, biliyorsun dün gece sana bir ilaç içirdik, bir kötülük yapacak olsak o zaman yapardık; hem ilk paniği atlattın artık, azıcık düşünebilirsin – bizim Montgomery senin sandığın gibi bir adam mı acaba? Ardına düştüysek, senin iyiliğin için yaptık bunu. Çünkü bu ada... tekinsiz şeylerle dolu. Hem, sen az önce canına kıyacağını söylemişken, neden seni vurmak isteyelim ki?"

"Madem öyle, ben barınaktayken neden adamlarınızı üstüme saldınız ki?"

"Seni yakalayıp tehlikeden kurtaracağımızdan kuşkumuz yoktu. Sonra kokudan geri çekildik – senin iyiliğin için."

Biraz düşündüm. Akla yatkın geldi. Sonra başka bir şey geldi aklıma.

"Ama avluda," dedim, "bir şey görmüştüm."

"Pumaydı gördüğün."

"Baksana, Prendick," dedi Montgomery. "Ahmağın tekisin sen. Sudan çıkıp şu revolverleri al da öyle konuş. Şu anda yapabildiğimizden daha fazla ne yapabiliriz ki."

Moreau'ya yalnızca o sırada değil, hiçbir zaman güvenmediğimi, ondan hep ürktüğümü itiraf etmeliyim. Montgomery ise anladığımı sandığım bir adamdı.

Biraz düşündükten sonra, "Sahilden yukarı tırmanın," dedim ve "Ellerinizi yukarı kaldırın ama," diye ekledim.

Montgomery, derdini anlatmak istercesine omzunun üstünden kafasını sallayarak, "Olmaz," dedi. "Onur kırıcı bir şey bu."

"Öyleyse ağaçların oraya gidin," dedim, "nasıl istiyorsanız öyle olsun."

Montgomery, "Yok daha neler, enayice bir gösteriye döndü bu iş," dedi.

İkisi de dönüp, güneşin altında kanlı canlı duran, kıpırdayan, yere gölgeleri vuran, ama yine de akıl almaz biçimde gerçekdışı görünen altı yedi tuhaf yaratığa baktılar. Montgomery kırbacını onlara doğru şaklatır şaklatmaz, hep birlikte döndüler, telaş içinde ağaçların arasına kaçıştılar. Montgomery ve Moreau'yla aramdaki mesafeyi güvenli bulduğumda, suyun içinde yürüyüp kıyıya çıktım, revolverleri alıp elimde evirip çevirdim. İşin içinde bir şeytanlık olup olmadığını anlamak için de, tabancalardan birini toparlak bir

lav parçasına sıktım; taşın tuzla buz olduğunu, sahile kurşun parçalarının saçıldığını görünce içim rahat etti.

Yine de bir an duraksadım.

Ama sonunda, "Tehlikeyi göze alacağım," deyip, iki revolveri kaptığım gibi sahilde onlara doğru yürümeye başladım.

"Ha şöyle," dedi Moreau kayıtsızca. "Olan bana oldu, olmadık kuruntularınla günümün en güzel saatlerini berbat ettin."

Ve Moreau ve Montgomery, beni küçük düşüren bir kayıtsızlıkla dönüp önüm sıra ses çıkarmadan yürümeye başladılar.

Hayvan Adam sürüsü, hâlâ ne yapacağını bilemez bir halde, ağaçların arasına çekilmiş bekliyordu. Soğukkanlılığımı elimden geldiğince koruyarak önlerinden geçtim. İçlerinden biri ardımdan gelecek olduysa da, Montgomery kırbacını şaklatınca geri çekildi. Öbürleri hiç ses çıkarmadan durmuş, izliyorlardı. Belki bir zamanlar hayvan olmuş olabilirler. Ama daha önce hiç düşünmeye çalışan bir hayvan görmemiştim.

XIV

Doktor Moreau Açıklıyor

Yemeğimizi yemiş, içkilerimizi içmiştik ki, Doktor Moreau, "Evet, Prendick, şimdi açıklayabilirim artık," dedi. "Bir kere, bugüne kadar ağırladığım en buyurgan konuk olduğunu itiraf edeyim. Bunun seni hoşnut etmek için yaptığım son şey olduğunu bilesin. Bir daha beni intihar etmekle tehdit edecek olursan oralı olmayacağım – kişisel olarak zorda kalacak olsam bile."

Hünerli görünen beyaz parmaklarının arasında yarısına kadar içilmiş bir puro, benim şezlongumda oturuyordu. Sallarup duran lambanın ışığı beyaz saçlarına vuruyordu; küçük pencereden yıldızların aydınlattığı dışarıya bakıyordu. Ondan olabildiğince uzakta oturuyordum, aramızda masa vardı, revolverler de elimin altındaydı. Neyse ki, Montgomery odada yoktu. Bu daracık odada ikisiyle birlikte oturmak sanırım hiç de hoş olmazdı.

"Hani şu senin deyiminle viviseksiyon yapılmış insan var ya, onun sonuçta bir pumadan başka bir şey olmadığına bir itirazın yok herhalde," dedi Moreau. Beni o şeyin insan olmadığına inandırmak için, avludaki ürkünçlüğü görmemi sağlamıştı.

"Haklısın, o bir puma," dedim, "hem de hâlâ diri, ama o kadar fena kesilip biçilmiş ki bir daha canlı canlı et görmemek için her şeyi yaparım. Daha iğrencini—"

"Bırak şimdi bunu," dedi Moreau. "Hiç değilse şu gençlik ürküntüleriyle canımı sıkma. Bir zamanlar Montgomery de senin gibiydi. Onun puma olduğunu kabul ediyorsun. Şimdi sesini çıkarmadan sana vereceğim fizyoloji dersini dinle." Ve hiç vakit kaybetmeden, başlangıçta çok sıkılıyormuş gibi bir ses tonuyla, ama çok geçmeden biraz gayrete gelerek, yaptığı çalışmayı anlattı bana. Son derece açık ve inandırıcıydı. Zaman zaman sesinde ince bir alaycılık seziliyordu. Bir süre sonra, ortak konumlarımız karşısında utancımdan yerin dibine geçtiğimi fark ettim.

Görmüş olduğum yaratıklar insan değildiler, hiçbir zaman da insan olmamışlardı. Onlar hayvandılar –insanlaştırılmış hayvanlar– viviseksiyonun parlak başarıları.

"Hünerli bir vivisektörün canlı şeyler üstünde neler yapabileceğini unutma," dedi Moreau. "Benim burada yaptıklarım neden daha önce yapılmamış, doğrusu hiç anlamış değilim. Bazı ufak tefek işler yapılmış elbette – ampütasyon,[35] dil kesme, eksizyonlar[36]. Şaşılığın ameliyatla hafifletilebileceğini, hatta düzeltilebileceğini biliyorsundur herhalde? Hem sonra, eksizyonlarda her türlü sekonder değişiklik olabiliyor, pigment bozuklukları, duygulanımlarda modifikasyonlar, yağdoku salgılamasında alterasyonlar. Hiç kuşkum yok bütün bunları duymuşsundur."

"Tabii ki," dedim. "Aman senin şu iğrenç yaratıkların—"

Moreau, elini bana doğru öylesine sallayarak, "Her şeyin bir zamanı var," dedi. "Daha işin başındayım. Bunlar keyfekeder başkalaştırma vakaları. Cerrahi bunların daha iyisini yapabilir. Yıkmak ve değiştirmek kadar yapmak da var.[37] Belki duymuşsundur, burnun tahribata uğradığı vakalarda çok sık başvurulan bir cerrahi müdahale var. Alından kesilen

bir deri parçası burnun üstüne naklediliyor ve yeni konumuna uyum sağlıyor. Bu, hayvanın bir yerinden başka bir yerine bir çeşit doku nakli. Başka bir hayvandan yeni alınmış bir materyali nakletmek de mümkün – mesela, dişleri. Deri ve kemik nakli, iyileşmeyi çabuklaştırmak için yapılıyor. Cerrah, yaranın ortasına başka bir hayvandan kesilip alınmış deri parçalarını ya da yeni öldürülmüş bir kurbandan alınmış kemik parçalarını yerleştiriyor. Hunter'ın,[38] horoz mahmuzunu boğanın ensesine naklettiğini muhtemelen duymuşsundur. Cezayir'deki Zuavların[39] gergedan sıçanları; hani şu bildiğimiz sıçanın kuyruğundan alınan parçanın burnuna nakledilmesi ve oraya uyum sağlamasıyla var edilen canavarlar da unutulmamalı."

"Var edilen canavarlar ha!" dedim. "Öyleyse sen bana demek istiyorsun ki—"

"Evet. O gördüğün yaratıklar kesilip biçilerek yeni biçimlere büründürülmüş hayvanlar. Ben bütün ömrümü buna –canlı formların biçimlendirilebilirliğini incelemeye– verdim. Yıllarca okudum araştırdım, bilgi edindim. Bakıyorum dehşete kapılmış gibisin, oysa sana söylediklerimin bir teki bile yeni değil. Hepsi de yıllar öncesinden uygulamalı anatominin eşiğinde bekliyordu da, kimse elini sürmeye cesaret edememişti. Değiştirebildiğim şeyler yalnızca hayvanın dış formuyla sınırlı değil. Yaratığın fizyolojisi, kimyasal yapısı da kalıcı bir değişikliğe uğratılabilir; canlı ya da ölü dokularla uygulanan vaksinasyondan[40] ve daha başka inokülasyon[41] yöntemlerinden eminim haberdarsındır. Doğrusunu söylemek gerekirse, benzer bir cerrahi müdahale de benim uygulamaya başladığımı söyleyebileceğim kan nakli. Bunların hepsi de benzer vakalar. Bunlara pek o kadar benzemese de, ortaya cüceler, sakat dilenciler ve gösterilerde teşhir edilen hilkat garibeleri çıkaran ortaçağ hekimlerinin cerrahi müdahaleleri muhtemelen çok daha yaygındı; bu uğraşın kalıntıları genç şarlatanlar ya da akrobatların ilkel

hilebazlıklarında hâlâ görülebiliyor. Victor Hugo, *L'Homme qui rit*'de bunlardan söz eder[42] ... Eh, ne demek istediğim sanırım açıklık kazanıyor artık. Bir hayvanın bir yerinden başka bir yerine ya da bir hayvandan başka bir hayvana doku nakletmenin, kimyasal tepkimelerini ve büyüme düzenlerini değiştirmenin, kollarıyla bacaklarının eklem yerlerinde değişiklikler yapabilmenin ve aslında tüm bir iç yapısını değiştirmenin mümkün olduğunu, bilmem anlamaya başlıyor musun?

Ama yine de, bu olağanüstü bilim dalı, ben bu işi üstleninceye kadar, çağdaş araştırmacılar tarafından bir amaç olarak ve sistemli bir biçimde asla araştırılmamıştı! Cerrahide bu tür bazı uygulamalara başka çıkar yol bulunamadığında yönelinmişti; aklına gelebilecek benzer örneklerin pek çoğu deyim yerindeyse kazara ortaya konmuştur – kendi dolaysız amaçları için çalışan zalimler, caniler, at ve köpek yetiştiricileri, envai çeşit acemi ve beceriksiz insan tarafından. Bu işi antiseptik cerrahiyle ve gelişim yasalarının gerçekten bilimsel bilgileriyle donatılmış olarak yapmaya başlayan ilk kişi ben oldum.

Ama bütün bunların daha önce gizli gizli uygulanmış olduğu da akla gelebilir. Siyam İkizleri gibi yaratıklar... Ve Enkizisyon mahkemesinin zindanlarında. Kuşkusuz, bunların asıl amacı ustaca işkence yapmaktı, ama Enkizisyoncuların en azından bazıları bilimsel bir merak da duymuş olsa gerek..."

"Ama bu şeyler – bu hayvanlar *konuşuyor*!" diyecek oldum.

Moreau, "Öyle," diyerek, viviseksiyonun sağladığı olanakların salt fiziksel başkalaşımla sınırlı kalmadığını belirtti. Domuz eğitilebilirdi. Zihinsel yapı bedensel yapı kadar bile kesin değildi. Durmadan gelişen hipnotizma ilmi, yeni telkinlerde bulunularak, doğuştan var olan eski içgüdüleri yenileriyle değiştirme, kalıtımsal sabit fikirlerin yerine yenilerini

aşılama ya da onları yenileriyle değiştirme olanağını sunuyordu bize. Ahlak eğitimi dediğimiz şeyin büyük bir bölümü, aslında, içgüdünün yapay bir biçimde değiştirilmesi ve saptırılmasından başka bir şey değildi; eğitimle hırçınlık gözü pek özveriye, bastırılmış cinsellik de dinsel duygulara dönüştürülebiliyordu. Ve insan ile maymun arasındaki büyük farkın gırtlakta olduğunu söylüyordu Moreau; maymun, düşünmenin sürdürülmesini mümkün kılan farklı ses simgelerini duyarlı bir biçimde düzenlemede yetersiz kalıyordu. Bu konuda onunla aynı fikirde olmadığımı söylemeye kalktıysam da, büyük bir nezaketsizlik göstererek itirazımı hiç umursamadı. Dediği dedikti; çalışmalarını anlatmayı sürdürdü.

Bu kez de, ona, örnek olarak neden insan formunu seçtiğini sordum. O sırada bu seçimin altında garip bir kötücüllük yatıyormuş gibi gelmişti bana, hâlâ da öyle düşünüyorum.

İnsan formunu rastlantı sonucu seçtiğini itiraf etti. "Koyunu lamaya, lamayı koyuna dönüştürmeye de kalkabilirdim. Galiba insan formu insanın sanatsal anlayışına herhangi bir hayvan biçiminden çok daha çekici geliyor. Ama yalnızca insan yaratmakla yetinmiş sayılmam. Bir iki sefer..." Bir dakika kadar sustu. "Onca yıl! Göz açıp kapayıncaya geçip gitti! Ve şimdi de senin hayatını kurtarayım derken bir günüm gitti, üstelik sana derdimi anlatayım derken bir saatim daha gidiyor!"

"Ama hâlâ anlayamıyorum," dedim. "Bunca acı vermek için haklı bir nedenin var mı? Bana viviseksiyonu haklı gösterecek tek şey, uygulamayı gerekli kılacak—"

"Kesinlikle öyle," dedi. "Benim yaradılışımın farklı olduğunu anlamalısın. Farklı zeminlerdeyiz. Sen bir materyalistsin."

Öfkelenerek, "Ben materyalist *değilim*," diyecek oldum.

"Bence öyle – bence öyle. Çünkü bizi ayıran, tam da bu acı meselesi. Görülebilen ya da işitilebilen acı seni bu kadar

hasta ediyorsa, kendi acıların seni yönlendiriyorsa, günahla ilgili düşündüklerinin temelinde acı yatıyorsa, demek istediğim, bir hayvanın hissettiğini pek o kadar karışık olmayan bir biçimde düşünen bir hayvansan. Bu acı—"

Bu safsataya daha fazla dayanamayıp omuz silktim.

"Of! Bu çok küçük bir şey ama. Kafan bilimin öğretebileceklerine gerçekten açıksa, bunun küçük bir şey olduğunu görürsün. Bu küçük gezegen dışında, bu kozmik toz zerresi dışında, daha en yakın yıldıza erişmeden, çoktan görünmez olabilir – demem o ki, belki de bu acı denen şey başka hiçbir yerde meydana gelmiyordur. Ama el yordamıyla ilerlediğimiz yasalar... Üstelik, bu dünyada bile, canlı varlıklar arasında bile nasıl bir acı var ki?"

Konuşurken cebinden küçük bir çakı çıkardı, çakının küçük bıçağını açtı ve uyluğunu görebileceğim biçimde sandalyesini yaklaştırdı. Sonra da çakıyı bacağının bilerek seçtiği bir yerine saplayıp çıkardı.

"Eminim bunu daha önce görmüşsündür. İğne batması kadar bile acıtmıyor. Peki bu neyi gösterir? Kasta acı duyma yetisinin olması gerekmiyor, kaldı ki orada böyle bir yeti yok; deride biraz gerekli, uyluğun ise bir yerlerinde yalnızca bir nokta acı duyabilir. Acı, bizi uyarıp tetiklemeyi üstlenen içsel tıbbi danışmanımızdır, o kadar. Her canlı ten gibi her sinir de, hatta her duyu siniri de acı duyacak diye bir şey yoktur. Göz sinirinin duyumlarında acı duyma, gerçek acıyı duyma eğilimine rastlanmaz. Göz sinirini berelersen gözünde ışıklar çakar yalnızca, tıpkı işitme sinirindeki bir rahatsızlığın kulaklarımızda yalnızca bir vınlamaya neden olması gibi. Bitkiler acı hissetmez; basit hayvanlar da, denizyıldızı ve kerevit gibi hayvanlar da muhtemelen acı hissetmiyordur. Sonra insanlar, onlar da giderek daha akıllı oldukça kendi esenliklerini daha akıllıca gözetecekler ve kendilerini tehlikeden uzak tutmaya yarayan dürtülere daha az gerek duyacaklardır. Bugüne kadar yararsız tek bir şey görmedim

ki, eninde sonunda evrimle yok olup gitmemiş olsun. Sen gördün mü? Acı da gittikçe gereksizleşiyor.

O zaman ben, her aklı başında adamın olması gerektiği gibi, dindar bir insanım, Prendick. Bana öyle geliyor ki, bu dünyayı Yaradan'ın düzenlerini senden daha iyi biliyorum – çünkü onun yasalarını ömrüm boyunca araştırdım, *kendimce* tabii; oysa sen, anladığım kadarıyla, kelebek toplamakla geçirmişsin ömrünü. Bak ne diyeceğim, haz ve acının cennet ve cehennemle en küçük bir ilgisi yoktur. Haz ve acıymış – hadi canım! Senin papazının karanlıkta kendinden geçişinin Muhammed'in hurilerinden ne farkı var? Kadınlar ve erkeklerin kurdukları bu haz ve acı yığınağı, Prendick, hayvanların onlarda kalan izidir, soyundan geldikleri hayvanların izi. Acı! Acı ve haz – toz toprak içinde süründüğümüz sürece bizim için...

Senin anlayacağın, bu araştırmayı beni yönelttiği yönde sürdürdüm. Bir araştırmayı sürdürmenin bildiğim tek yolu da bu zaten. Önce bir soru sordum, sonra bir yanıt bulmak için bir yöntem geliştirdim ve... yeni bir soruya vardım. Hangisi mümkündü, bu mu, yoksa o mu? Bunun bir araştırmacı için ne demek olduğunu, onda nasıl bir entelektüel tutku uyandırdığını hayal bile edemezsin. Bu entelektüel arzuların ne kadar tuhaf ve donuk bir zevk verdiğini hayal bile edemezsin. Önünde duran, artık bir hayvan, bir hemcinsin değil, bir meseledir. Başkasının acısı karşısında duyduğun acı – bu konuda bütün bildiğim, yıllar önce çekmiş olduğum bir acı olması. Ben, canlı bir formun biçimlendirilebilirliğinin son sınırını bulmak istiyordum – tek istediğim buydu."

"Ama bu tiksinç bir şey..." diyecek oldum.

"Şimdiye kadar bu konunun ahlaki yanını hiç dert edinmedim. Doğa'yı incelemek sonunda insanı Doğa kadar aman tanımaz kılıyor. Peşine düştüğüm meseleden başka hiçbir şeyi umursamadan yoluma devam ettim ve malzemem... şuradaki kulübelere damladı... Biz buraya geleli

nerdeyse on bir yıl oldu. Ben, Montgomery ve altı Kanaka.[43] Adanın o yemyeşil sessizliğini ve çevremizi kuşatan ıssız okyanusu daha dünmüş gibi hatırlıyorum. Sanki beni bekliyordu burası.

Araç gereçler karaya çıkarıldı ve ev inşa edildi. Kanakalar koyağın yakınlarında bazı kulübeler buldular. Yanımda getirdiklerimle burada çalışmaya başladım. İlk başlarda bazı can sıkıcı şeyler oldu. İşe bir koyundan başladım ve bir buçuk gün sonra neşteri azıcık kaydırınca onu öldürdüm; ardından bir koyun daha buldum ve onu acılara boğup ödünü kopardıktan sonra sarıp sarmalayıp iyileşmeye bıraktım. İşlemi tamamladığımda gözüme bayağı insan gibi görünmüştü, ama sonradan yanına gittiğimde keyfim iyice kaçtı; o koyun aklıyla beni hatırladı ve inanılmaz bir dehşete kapıldı. Ona baktıkça daha da alık görünüyordu gözüme, sonunda o yaratığın bütün acılarına son verdim. Bu cesaretten nasibini almamış hayvanlar, bu gölgesinden korkan, acıya dayanıksız, işkenceye göğüs gerecek direnme gücünün zerresinden yoksun şeyler, insan yapımında işe yaramazlar.

Sonra yanımdaki bir gorili aldım ve üstünde kılı kırk yararcasına çalışarak, bin bir güçlüğün üstesinden gelerek ilk insanımı yaptım. Bütün bir hafta, gece gündüz demedim, ona biçim verdim. Asıl biçimlendirilmesi gereken beyniydi; pek çok şey eklemek, pek çok şeyi değiştirmek gerekti. İşi bitirdiğimde, baktım, zenci tipinin iyi bir örneği duruyordu karşımda; önümde sargılar içinde, elleri kolları bağlı, kımıldamadan yatıyordu. Ölmeyeceğinden emin oluncaya kadar bekledim, sonra yanından ayrılıp odaya döndüm; Montgomery tıpkı senin şu andaki durumundaydı. O şeyin insana dönüşürken attığı çığlıkları, sonradan *seni* de tedirgin edecek o çığlıklara benzeyen çığlıkları işitmişti. İlk başlarda Montgomery'nin bana tam bir güven duymasını sağlayamamıştım. Kanakalar da bir şeylerden işkillenmişlerdi. Beni gördüler mi, kaçacak delik arıyorlardı. Neyse

ki, Montgomery'nin aklını çeler gibi oldum, ama ikimiz de Kanakaların kaçmasını önlemek için ne kadar uğraştıysak olmadı. Sonunda kaçtılar ve yelkenli de gitti elimizden. O hayvanı günlerce eğittim – üç dört ay kadar uğraştım onunla. İngilizcenin temel kurallarını, birden ona kadar saymayı, hatta alfabeyi bile öğrettim. Gerçi biraz ağır aksaktı, ama doğrusunu istersen ondan daha ağır aksak salaklar görmüştüm. Zihninde boş bir sayfa açılmıştı; kendisinin daha önce ne olduğu konusunda belleğinde hiçbir anı kalmamıştı. Yaraları epeyce iyileştiğinde artık geriye yalnızca acılar içindeki kaskatı kesilmiş gövdesi kalmıştı ve birkaç laf edebiliyordu. Onu alıp götürdüm, tekneye kaçak binmiş ilginç bir yolcu diye Kanakalarla tanıştırdım.

İlk başta nedense ondan müthiş korktular; bu da doğrusu gücüme gitti, çünkü onunla gurur duyuyordum – ama o kadar yumuşak huylu görünüyordu ve o kadar perişan bir hali vardı ki, bir süre sonra onu benimsediler ve eğitimini üstlendiler. Çabuk öğreniyordu, gösterileni hemen taklit edebiliyor, kendini ortama çabucak uydurabiliyordu; kendine öyle bir kulübe yaptı ki, bana öbürlerinin barakalarından daha güzel göründü. Çocukların arasında misyoner kılıklı biri vardı, o şeye okumayı, en azından harfleri sökmeyi öğretti ve bazı temel ahlak ilkelerini anlattı, ama yine de yaratığın alışkanlıklarının tam anlamıyla istenildiği gibi olmadığı anlaşılıyordu.

Birkaç gün ara verip başımı dinledim; İngiliz fizyoloji dünyasının gözünü açmak için olup biteni yazmayı düşünüyordum. Sonra bir gün bir de baktım, yaratık bir ağacın tepesine oturmuş, iki Kanaka'ya anlaşılmaz bir şeyler söyleyip duruyor, onlar da ona sataşarak eğleniyorlar. Ona tehditler savurdum, bu tür davranışların hiç de insanca olmadığını söyleyerek utanç duymasını sağlamaya çalıştım ve çalışmalarımı İngiltere'ye taşımadan önce daha da iyisini yapmaya kararlı bir biçimde buraya geldim. O günden beri

daha iyisini yapıyorsam da, yaratıklar her nasılsa eskiye dönüyor, içlerindeki inatçı hayvansılık her geçen gün geri dönüyor... Yine de, daha iyi işler çıkarmaya kararlıyım hâlâ. Bu işin üstesinden gelmeye kararlıyım. O puma...

Neyse, hikâye böyle işte. Bizim Kanakaların hiçbiri yaşamıyor artık. Biri filikadan denize düştü, biri de her nasılsa bir bitkinin suyundan zehirlendi, topuğunda açılan yaradan öldü. Üçü yelkenliyle kaçtı, umarım boğulmuşlardır. Öbürü de... öldürüldü. Hoş, yerlerine başkalarını buldum. İlk başlarda Montgomery de senin gibi gönülsüzdü, ama sonra..."

"Öbürüne ne oldu?" diye atıldım. "Öldürülen öbür Kanaka'ya?"

"Aslına bakarsan, birtakım insan-yaratıklar yaptıktan sonra bir de şey yapmıştım—" Duraksadı.

"Evet?" dedim.

"Öldürüldü."

"Nasıl yani," dedim, "yani sen şimdi..."

"Evet, o şey Kanaka'yı öldürdü. Yakaladığı başka şeyleri de öldürdü. Birkaç gün peşinden koştuk. Kazara kaçıp kurtulmuştu – kaçıp gitmesini hiç istemiyordum. Daha tamamlanmamıştı. Yalnızca bir deneydi. Kolları ve bacakları olmayan, korkunç yüzlü bir şeydi, yerde bir yılan gibi sürünerek ilerliyordu. Müthiş güçlüydü ve dayanılmaz acılar çekiyordu; bir domuzbalığı nasıl yüzer, öyle eğrilip bükülerek gidiyordu. Birkaç gün ormanda saklandı, biz izini buluncaya kadar önüne çıkan her şeye zarar verdi; sonra kıvrıla kıvrıla adanın kuzeyine yönelince biz de çevresini sarmak için ikiye ayrıldık. Montgomery benimle gelmekte diretti. Adamın tüfeği vardı; o şeyin ölüsünü bulduğumuzda namlulardan birinin S biçiminde bükülmüş, her yerinin ısırılmış olduğunu gördük... Montgomery onu vurmuştu... O günden sonra kusursuz insan örneğine bağlı kaldım – ufak tefek birkaç şey dışında tabii."

Sustu. Sesimi çıkarmadan oturmuş, yüzüne bakıyordum.

"İngiltere'deki dokuz yılı da sayarsak toplam yirmi yıldır bu işle uğraşıyorum, yaptığım her işte üstesinden gelemediğim, beni tatmin etmeyen, daha fazla çaba harcamaya zorlayan bir şey var. Kimi zaman kendimi aşıyorum, bazen de kendimin gerisinde kalıyorum, ama düşlediklerimi hiçbir zaman tam olarak başaramıyorum. Gerçi artık insan formunu nerdeyse kolayca elde edebiliyorum, esnek ve zarif, kalın ya da sağlam bir vücut çıkarabiliyorum ortaya; ama eller ve pençelerde sık sık sorun çıkıyor – çok rahat biçim vermeyi göze alamadığım eziyetli işler. Ama benim derdim, beyne yapılması gereken incelikli greftleme[44] ve yeniden biçimlendirme işlemleri. İşin garip yanı, zekâ düzeyleri çoğunlukla düşük oluyor, açıklayamadığım boş uçlar ve umulmadık boşluklarla karşılaşılıyor. En yetersiz kalanı da, duygular âleminde bir yerde –nerede olduğunu belirleyemiyorum– bir türlü erişip dokunamadığım bir şey. İnsan yanını sakatlayan tutkular, içgüdüler, arzular; ansızın taşıp patlayan ve yaratığın tüm varlığını öfke, nefret ya da korkuya boğan tuhaf bir gizli sarmaç. Benim yaratıklarımı gözlemlemeye başlar başlamaz onları garip ve tekinsiz bulmuştun; oysa bana, onları oluşturur oluşturmaz, tartışmasız birer insan gibi görünüyorlar. Ama sonradan onları gözlemleyince bu kanım zayıflıyor. Hayvan özellikleri birbiri ardı sıra su yüzüne çıkıyor ve karşıma dikiliyor... Ama bunun üstesinden geleceğim. Ne zaman canlı bir yaratığa dayanılmaz acılar versem, bu sefer hayvan yanını yok edeceğim, bu sefer kendi istediğim gibi akıllı bir yaratık yapacağım diyorum. Zaten on yıl nedir ki? İnsanın oluşması yüz binlerce yıl aldı."

Derin düşüncelere daldı. "Ama sonuca yaklaşıyorum. Şu benim puma..."

Bir suskunluktan sonra: "Ama eski hallerine geri dönüyorlar. Elimi onlardan çeker çekmez, hayvan sanki sinsice sürünerek geri dönmeye başlıyor, kendini yeniden göstermeye başlıyor..."

Uzun bir suskunluk daha.

"Demek yaptığın o şeyleri o kovuklara götürüyorsun, öyle mi?" diye sordum.

"Kendileri gidiyorlar. İçlerindeki hayvanı sezmeye başladığım zaman onları uzaklaştırıyorum, onlar da kendilerini oraya atıyorlar. Bu evden de, benden de ödü kopuyor hepsinin. Onların orada insanlara öykünülen bir güldürü sahneleniyor. Onların işlerine burnunu soktuğu için Montgomery orada neler olup bittiğini biliyor. Bir ikisini eğitip hizmetimize girmelerini sağladı. Gerçi bundan utanç duyuyor, ama bana sorarsan o yaratıkların bazılarından biraz hoşlanıyor. Bu onu ilgilendirir, ben karışmam. Bende başarısızlık duygusu uyandırdıkları için yalnızca tiksiniyorum onlardan. Beni zerre kadar ilgilendirmiyorlar. Galiba o misyoner kılıklı Kanaka'nın belirlediği ilkeler doğrultusunda hareket ediyorlar ve sözüm ona akla dayalı bir hayat sürüyorlar – zavallı hayvanlar! Yasa adını verdikleri bir şey var. 'Her şey senin elinden, Tanrım' diye ilahiler söylüyorlar. Kendilerine barınaklar kuruyor, ağaçlardan meyve koparıp ot topluyorlar – hatta evleniyorlar. Ama onların içlerinden geçeni görebiliyorum, ruhlarını okuyabiliyorum ve orada hayvanların, ölüp giden hayvanların[45] ruhlarından başka bir şey görmüyorum – öfke ve yaşama ve kendini doyurma şehveti... Yine de tuhaflar. Canlı olan başka her şey gibi karmaşıklar. Bunlarda bir tür yukarıya doğru çabalama var, bir parça kendini beğenmişlik, bir parça boşa çıkan cinsel duygu, bir parça da boşa çıkan merak. Gülüp geçiyorum... Şu pumadan biraz umutluyum; kafası ve beyni üstünde çok çalıştım..."

İkimizin de kendi düşüncelerimize dalıp gittiğimiz uzun bir suskunluktan sonra, "Eveet, ne düşünüyorsun bakalım?" dedi. "Hâlâ korkuyor musun benden?"

Yüzüne baktım; dingin bakışlı, solgun yüzlü, beyaz saçlı bir adam vardı karşımda. Sakinliği bir yana, durmuş otur-

muş huzuru ve muhteşem yapısından yansıyan o zarif güzelliği, pek çok huzurlu yaşlı beyefendi arasında bile bakışları üstünde toplayabilirdi. O zaman ürperdim. İkinci sorusuna yanıt olarak, iki elimde tuttuğum revolverleri ona uzattım.

"Sende kalsın," derken hafifçe esnedi. Yerinden kalktı, bir süre bana bakıp gülümsedi. "Maceralı iki gün yaşadın," dedi. "Bence biraz uyusan iyi olur. Bir sorun kalmadığına sevindim. İyi geceler."

Beni bir an tarttıktan sonra iç kapıdan çıktı gitti. Hemen koşup dış kapıyı kilitledim.

Yeniden oturdum, bir süre sakinlik içinde öyle kaldım; ruhum, zihnim ve bedenim o kadar yorgun düşmüştü ki, Moreau'nun çıkıp giderken beni bıraktığı noktanın ötesini düşünemiyordum. O kara pencere bana gözünü dikmişti sanki. Sonunda ışığı güçlükle kapatıp hamağa uzandım. Çabucak uyumuşum.

XV

Hayvan Halkı'na Dair

Sabah erken uyandım. Moreau'nun açıklaması gözlerimi açtığımdan beri olanca açık seçikliğiyle kafamda dolanıyordu. Hamaktan kalktım, kilitli olduğundan emin olmak için kapıya gittim. Pencere çubuğunu yokladım ve yerinden oynamadığını fark ettim. O insansı yaratıkların aslında yalnızca hayvansı canavarlar, garip insan müsveddeleri olmaları, neler yapabileceklerini düşündüğümde yüreğime belirli bir korkudan çok daha kötü bir belirsizlik salıyordu. Tam o sırada kapı vuruldu, M'ling'in peltek konuşmasını duydum. Revolverlerden birini cebime soktum (elimi üstünden ayırmadan) ve açtım kapıyı.

Her zamanki otlu kahvaltıyla birlikte bu kez bir de kötü pişmiş tavşanla içeri girerken, "Günaydın, beyim," dedi. Ardından Montgomery sökün etti. Gözü kolumun duruşuna ilişince hafifçe sırıttı.

O gün puma yaraları biraz iyileşsin diye dinlendiriliyordu; ama ne yapacağı hiç belli olmayan Moreau bize katılmadı. Montgomery'ye, Hayvan Halkı'nın nasıl yaşadığını daha açık seçik öğrenmek istediğimi söyledim. Özellikle de, bu insandışı canavarların Moreau ve Montgomery'ye saldırmalarının, tabii bir de birbirlerini parçalamalarının önüne nasıl geçildiğini çok merak ediyordum.

Montgomery, bana, bu canavarların zihinsel ufukları sınırlandırılmış olduğu için Moreau ve kendisinin bir ölçüde güvenlikte sayılabileceğini söyledi. Geliştirilmiş zekâlarına ve hayvansı içgüdülerinin yeniden uyanma eğilimi taşımasına karşın, bu canavarların Moreau tarafından zihinlerine yerleştirilmiş bazı Sabit Fikirleri vardı, bunlar hayal güçlerini kesinlikle kısıtlıyordu. Bütünüyle hipnotize edilmişlerdi, onlara bazı şeylerin olanaksız olduğu, bazı şeylerin yapılmaması gerektiği söylenmişti ve bu yasaklar zihinsel dokularına en küçük bir başkaldırı ya da karşı gelmeye yer bırakmayacak biçimde işlenmişti. Gel gör ki, eski içgüdünün Moreau'nun getirdiği yasaklara aykırı düştüğü bazı durumlar pek o kadar da yatıştırılmış sayılmazdı. Okunduklarını daha önce duymuş olduğum bir dizi Yasa, zihinlerinde, hayvansı yaradılışlarının kökleşmiş, başkaldırıp duran önlenemez arzularıyla çatışıyordu. Anlaşılan, bu Yasa'yı sürekli yinelemekle birlikte sürekli de çiğniyorlardı. Montgomery de, Moreau da, onların kanın tadını almamaları için özel bir çaba harcıyorlardı. Kanın tadının istemeyerek akla düşürebileceklerinden ödleri kopuyordu.

Montgomery, Yasa'nın, özellikle de kedigillerden Hayvan Halkı arasında her nedense akşam karanlığı bastırdığında zayıfladığını; o saatlerde doğalarındaki hayvanın gücünün doruğuna ulaştığını; alacakaranlıkta içlerinde bir macera ruhunun boy attığını ve gündüzleri akıllarından bile geçiremeyecekleri şeyleri yapmayı göze alabildiklerini söylüyordu. Demek, adaya vardığım günün gecesinde Pars Adam'ın beni sinsice izlemesi bundandı. Ama adadaki ilk günlerimde Yasa'yı yalnızca gizlice ve hava kararduktan sonra çiğniyorlardı; gündüzleri Yasa'nın türlü türlü yasaklarına uydukları görülüyordu.

Burada belki ada ve Hayvan Halkı'yla ilgili birkaç genel bilgi vermemde yarar olabilir. Uçsuz bucaksız bir denizin ortasındaki bu eğri büğrü ve alçak adanın toplam yüzölçümü, yanılmıyorsam, on sekiz-yirmi kilometrekare kadardı.*[46]

* Bu tanım Noble's Isle'ın konumuna her bakımdan uymaktadır.—C.E.P.

Volkanik kaynaklı bir adaydı ve şimdilerde üç yanı mercan resifleriyle çevriliydi. Adayı uzun yıllar önce oluşturan etkenlerin kalıntıları, yalnızca kuzeydeki gazlar çıkaran volkan kraterleri ve bir de kaynarcaydı. Arada sırada hafif bir depremin titreşimleri hissedilir, bazen de döne döne yükselen duman sarmalı birden patlayan buhar savruntularıyla darmadağın olurdu. Ama hepsi bu kadardı işte. Adanın nüfusu, Montgomery'nin bana verdiği bilgiye göre, ağaç altlarındaki çalılıklarda yaşayan ve insan formunda olmayan daha küçük hilkat garibeleri sayılmazsa, Moreau'nun elinden çıkma bu garip yaratıklarla birlikte altmışı geçiyordu. Moreau bunlardan yüz yirmi kadar yaratmış, ama birçoğu ölmüştü; bana sözünü ettiği kıvrıla büküle giden o Ayaksız Şey gibilerinin sonları ise feci olmuştu. Montgomery, soruma yanıt olarak, onların aslında döl verdiklerini, ama bunların çoğunun öldüğünü söyledi. Edindikleri insan özelliklerinin soyaçekimle sürdüğüne ilişkin hiçbir kanıt yoktu. Moreau onları yaşarken alıyor, üstlerine insan formunu işliyordu. Dişiler erkeklerden daha azdı ve Yasa'nın tekeşliliği buyurmasına karşın sık sık gizlice tecavüze uğruyorlardı.

Hayvan Halkı'nı ayrıntılı bir biçimde tarif edemeyeceğim –gözlerim ayrıntıları yakalamaya alışık değildi– ve ne yazık ki çizmeye kalksam beceremem. Genel görünüşlerinin belki de en çarpıcı yanı, bu yaratıkların bacakları ile gövdelerinin uzunluğu arasındaki orantısızlıktı; gelgelelim –güzellik kavramımız o kadar görece ki– gözlerim onların vücut formlarına alışmıştı, dahası onlara baka baka en sonunda benim uzun uyluklarımı çirkin bulmaya bile başlamıştım. Bir de, kafaları öne doğru çıkıktı ve omurgalarının insanlardakinin tersine kaba bir kıvrımı vardı. Maymun Adam bile, insan figürünü zarif kılan, sırttaki o içe dönük eğimden yoksundu. Çoğunda kamburlaşan omuzlara bir hantallık gelmişti, kısa önkolları da düşkünce iki yana sarkıyordu. Bazıları hemen göze çarpacak kadar tüylüydü – en azından ben adada olduğum süre boyunca.

Bunlardan başka sözü edilebilecek en belirgin çarpıklık suratlarındaydı; hemen tümüyle fırlak çeneli surat kulaklara doğru biçimsiz bir görünüş alıyordu, burun iri ve yumru gibi, saçlar ya çok kabarık ya da fırça gibiydi, çoğunun gözleri tuhaf renklerde ya da tuhaf yerlerdeydi. Maymun Adam bir şeyler söylerken kıkır kıkır gülüyormuş gibi oluyorduysa da, aslında hiçbiri gülemiyordu. Bu genel özelliklerin dışında, kafaları birbirine pek benzemiyordu; her biri kendi türünün özelliğini korumuştu; üstlerine vurulan insan damgası, yaratığın kalıba döküldüğü pars, öküz, dişi domuz ya da başka hayvan ya da hayvanları bozunuma uğratmış olsa da tümüyle örtememişti. Sesleri de birbirinden çok farklıydı. Elleri çarpık çurpuktu; bazıları beni insana umulmadık ölçüde benzeyişleriyle çok şaşırtsalar da, hemen hepsinin parmakları eksikti, tırnaklara doğru eğri büğrü bir görünüm alıyordu ve en küçük bir dokunma duyusundan yoksundu.

Hayvan-insanların en ürkünçleri, benim Pars Adam ile Sırtlan-Domuz karışımı bir yaratıktı. Sandalı çekmiş olan üç boğa yaratık ise onlardan daha iriydi. Onlardan sonra, aynı zamanda Yasa Bildirici olan Gümüşrengi Tüylü Adam, M'ling ve satiri andıran yarı Maymun yarı Keçi bir yaratık geliyordu. Sonra üç Domuz Adam ile bir Domuz Kadın, yarı Kısrak yarı Gergedan bir yaratık ve asıllarını belirleyemediğim çeşitli dişi yaratıklar; çeşitli Kurt yaratıklar, yarı Ayı yarı Boğa bir yaratık, bir de Senbernar Adam vardı. Maymun Adam'ı daha önce tarif etmiştim, ama Dişi Tilki ve Ayı karışımı iğrenç (ve çok pis kokan) bir cadaloz vardı ki ondan daha en baştan nefret etmiştim. Söylenenlere bakılırsa, ateşli bir Yasa taraftarıydı. Daha küçükler arasında ise bazı benekli genç yaratıklar ve tembelhayvana benzeyen benim küçük yaratık bulunuyordu. Ama yeter bu kadar sayıp döktüğüm!

İlk başlarda, bu hayvanlarla karşılaşınca yüreğim yerinden oynuyor, onların her şeye karşın hayvan oldukları duygusunu içimden atamıyordum; ama zamanla ayırdında olmadan varlıklarına alıştım, dahası Montgomery'nin onla-

ra karşı tutumundan etkilenir oldum. Onlarla o kadar uzun süredir bir aradaydı ki, artık onları normal insanlar olarak görüyordu – Londra günleri onun gözünde geri gelmesi olanaksız görkemli bir geçmişti artık. Yalnızca yılda bir iki kez Moreau'nun iş yaptığı tacirden hayvan almak için Arica'ya gidiyordu. İspanyol kırmalarının yaşadığı o denizci köyünde insanoğlunun en nitelikli örnekleriyle karşılaştığı pek söylenemezdi. Bana anlattıklarına bakılırsa, gemideki adamlar başlangıçta Hayvan Adamların bana göründükleri kadar tuhaf gelmişti ona – bacakları olağanüstü uzun, yüzleri yassı, alınları çıkık, güvenilmez, tehlikeli, katı yürekli tipler. Aslında insanlardan hoşlanmıyordu Montgomery. Ama hayatını kurtarmış olduğu için yüreğinin bana ısındığı kanısındaydı.

O sıralar, bu başkalaşıma uğramış hayvanlara karşı gizliden gizliye merhamet duyduğunu, bazı davranışlarına karşı tehlikeli bir anlayış gösterdiğini, ama başlarda bunu benden gizlemeye çalıştığını sanıyordum.

Hayvan Halkı'ndan karşılaştığım ilk kişi, Montgomery'nin hizmetkârı o kara suratlı M'ling, öbürleriyle birlikte adanın içlerinde değil, avlunun arkalarında küçük bir köpek kulübesinde kalıyordu. Bu yaratık Maymun Adam kadar bile zeki olmamakla birlikte çok daha yumuşak başlıydı ve Hayvan Halkı'nın insana en benzeyeniydi; Montgomery onu eğitmiş, yemek pişirmeyi, hatta gündelik ev işleri yapmayı bile belletmişti. Bir ayının köpek ve öküzle harmanlanmasıyla oluşturulmuş olan bu yaratık, Moreau'nun dehşetengiz becerisinin çapraşık bir zaferi olduğu kadar, onun tüm yaratıklarının en kılı kırk yararcasına hazırlanmış olanlarından biriydi. Montgomery'ye karşı tuhaf bir sevecenlik besliyor, bağlılık duyuyordu; Montgomery de bazen bunu fark ettiğinde onun başını okşuyor, ona yarı alaycı, yarı şakacı adlarla sesleniyor, o da böyle durumlarda sevinçten yerinde duramıyor, hoplayıp zıplıyordu; bazen de ona kötü davranıyordu Montgomery, hele viski içmişse; tekmeliyor, dövüyor, kafasına taş yağdırıyor ya da yanık kibrit

fırlatıyordu. Ama Montgomery ona iyi de davransa, kötü de davransa, yaratık onun yakınında olmaya bayılıyordu.

Hayvan Halkı'na giderek alıştığımı söyledim ya, gerçekten de bana doğaya aykırı ve itici gelen pek çok şey çok geçmeden doğal ve olağan görünmeye başlamıştı. Galiba var olan her şey rengini içinde bulunduğumuz ortamın ortalama renk tonundan alıyor: Montgomery ve Moreau, insanlıkla ilgili genel izlenimlerime hiç uymayacak kadar tuhaf ve ayrıksıydılar. Sandalı çekmiş olan o hantal, sığırsı yaratıklardan birini çalılıkların arasında ağır ağır ilerlerken gördüğümde, kendi kendime, her gün alışkanlıkla yaptığı işlerden yorgun argın evine dönen o sahici andavallılardan birinden ne farkı olduğunu ya da Yarı Tilki Yarı Ayı Kadın'ın ne tuhaftır ki insansı bir hinliğin gezindiği, tilki kurnazlığı vurmuş yüzüyle karşılaştığımda, ona daha önce bir kentin yan yollarından birinde rastlayıp rastlamadığımı sormadan edemiyor, güç bela hatırlamaya çalışıyordum.

Yine de, arada sırada içlerinde yaşayan hayvan kuşku götürmez ve yadsınmaz biçimde bana kendini gösteriveriyordu. Kambur bir vahşi kılığına bürünmüş umacı gibi bir adam, kovuklardan birinin önünde çömelmiş, gerinip esniyor ve bıçak kadar keskin ve parlak sipsivri ön dişleriyle kılıçtan farksız köpekdişleri ürkünç bir biçimde gözler önüne seriliveriyordu. Ya da, dar bir patikada, beyazlara sarınıp sarmalanmış kıvrak bir dişinin gözlerine anlık bir pervasızlıkla bakınca, birden –sarsıcı bir tiksintiyle– gözbebeklerinin incecik bir kesikten farksız olduğunu görüyor, bakışımı aşağıya kaydırınca da bedenini saran biçimsiz sargıya taktığı kıvrık tırnağı fark ediyordum. Bu tekinsiz yaratıkların –dişileri kastediyorum– adaya geldiğim ilk günlerde eciş bücüşlüklerinin iticiliğinin içgüdüleriyle ayırdına varmalarının, bu nedenle de kılık kıyafetlerinin uygun ve edepli olmasını insanlardan daha fazla önemsemelerinin tuhaflığını bir türlü açıklayamadığımı da sırası gelmişken söyleyeyim.

XVI

Hayvan Halkı Kanın Kokusunu Nasıl Aldı

Ama yazarlıktaki deneyimsizliğim beni ele veriyor ve başımdan geçenleri anlatırken ipin ucunu kaçırıyorum. Kahvaltımızı bitirdikten sonra Montgomery beni adada gezmeye çıkardı, gaz püskürten kraterleri ve önceki gün kaynar sularına kazara girdiğim kaynarcanın kaynağını görmeye götürdü. İkimizin de yanında kamçılar ve dolu revolverler vardı. Yolumuz yapraklarla örtülü bir ormana düşmüştü ki, bir tavşanın çığlık attığını duyduk. Durup kulak verdik, ama başka bir ses duymayınca yeniden yola koyulduk, olay da aklımızdan çıktı. Montgomery, bana, uzun arka bacaklarıyla çalılıkların arasından zıplayarak giden küçük pembe hayvanlardan söz etti. Anlattığına göre, bunlar, Hayvan Halkı'nın yavrularından oluşturulmuş yaratıklardı ve Moreau'nun icadıydılar. İlk başta bunlarla et ihtiyaçlarını giderebileceklerini düşünmüş, ama tavşanlar gibi yavrularını yeme alışkanlıkları olduğunu görünce bu düşüncesinden vazgeçmiş. Bu yaratıklardan bazılarıyla daha önce karşılaşmıştım; bir keresinde o mehtaplı gecede Pars Adam'dan kaçarken, bir keresinde de geçen gün Moreau tarafından kovalanırken. Rastlantı bu ya, bunlardan bir tanesi bizden

kaçayım derken, rüzgârla devrilip kökünden sökülen bir ağacın çukuruna atlayıverdi. Oradan çıkamadan onu yakalayıverdik. Kedi gibi tıslıyor, tırmalıyor, arka ayaklarıyla tepip duruyordu; ısırmaya da kalktıysa da, dişleri o kadar zayıftı ki ısırığı belli belirsiz bir çimdikten öteye geçmedi. Sevimli küçük bir yaratık gibi göründü gözüme; hele Montgomery çukur kazarken çimlere hiç zarar vermediklerini, temiz pak hayvanlar olduklarını söylediğinde, pekâlâ beyefendilerin bahçelerinde besledikleri bildik tavşanların yerini alabileceklerini geçirdim aklımdan.

Yolda, kabuğu soyularak dilim dilim edilmiş, derin yarıklar açılmış bir ağaç gövdesine de rastladık. Montgomery buna dikkatimi çekti. "Ağaçların Kabuklarına pençe atmayacaksın; Yasa *böyle buyurur*," dedi. "Bazılarının pek umursadığı yok galiba!" Galiba hemen sonrasında da Satir ve Maymun Adam'la karşılaştık. Moreau, klasik görünüşünden aklında kalanları Satir'e uygulamıştı; koyun gibi bakıyordu –İbrani tipinin daha kabası gibi– cırlak bir sesle meliyor, ayakları Şeytan'ın ayaklarına benziyordu. Yanımızdan geçerken baklaya benzeyen bir meyvenin kabuğunu kemirmekteydi. İkisi de Montgomery'yi selamladı.

"Kamçılı Öteki'ne selam olsun!" dediler.

"Artık üçüncü bir kamçılı daha var," dedi Montgomery. "Ayağınızı denk alsanız iyi edersiniz!"

"O da yapma değil miydi?" dedi Maymun Adam. "Demişti ki – demişti ki, o da yapmaymış, öyle demişti."

Satir Adam bana garip garip baktı. "Üçüncü kamçılı, ağlaya ağlaya denize giden, ince beyaz yüzlü."

"İnce uzun bir kamçısı var," dedi Montgomery.

"Dün kanı aktı ve ağladı," dedi Satir. "Senin ne kanın akar, ne de ağlarsın. Efendi'nin kanı da akmaz, ağlamaz da."

"Seni Ollendorff'un fırlaması!"[47] dedi Montgomery. "Adımını denk almazsan hem kanın akacak, hem de ağlayacaksın."

"Bunun beş parmağı var; benim gibi bir beş-adam o da," dedi Maymun Adam.

Montgomery, kolumdan tutup, "Hadi gidelim, Prendick," deyince, onunla yola koyuldum.

Satir ile Maymun Adam orada durmuş bize bakıyorlar, aralarında bir şeyler konuşuyorlardı.

"Hiç sesi çıkmıyor," diyordu Satir. "İnsanların sesi vardır."

Maymun Adam ise, "Dün benden yiyecek bir şeyler istedi," diyordu. "Hiçbir şeyden haberi yoktu." Sonra konuştukları duyulmaz oldu, yalnızca Satir'in güldüğünü duydum.

Geri dönerken yolda ölü tavşana rastladık. Zavallı hayvancığın kanlar içindeki gövdesi parampatça edilmiş, kaburga kemiklerinin çoğu beyaza kesinceye dek sıyrılmış, omurgası besbelli kemirilmişti.

Montgomery öyle kaldı. "Aman ya Rabbim!" diyerek eğildi, yamulmuş omurgalardan birkaçını alarak yakından baktı. "Aman ya Rabbim!" dedi yine, "Bu da ne demek şimdi?"

Bir an durdum, sonra, "Senin etoburlardan birkaçı eski alışkanlıklarını hatırlamış," dedim. "Omurgası olduğu gibi dişlenmiş."

Montgomery öylece bakakalmıştı, suratı kireç gibi olmuş, dudağını sarkıtmıştı. "Bu hiç hoşuma gitmedi," dedi alçak sesle.

"Buraya geldiğim ilk gün buna benzer bir şey görmüştüm," dedim.

"Gördünse söylesene, be adam! Neydi gördüğün!"

"Kafası koparılmış bir tavşan."

"Buraya geldiğin gün mü?"

"Buraya geldiğim gün. Akşam dışarı çıktığımda, avlunun arka tarafında, çalılıkların arasında. Kafası basbayağı koparılmıştı işte."

İnceden uzun bir ıslık öttürdü.

"Dahası, o işi senin hayvanlardan hangisinin yaptığını tahmin ediyorum. Aslında yalnızca bir şüphe, anlarsın. Tavşana rastlamadan önce senin canavarlardan birini görmüştüm, dereden su içiyordu."

"Diliyle içine çekerek mi içiyordu?"

"Evet."

"Suyu dilinle içine çekerek içmeyeceksin; Yasa *böyle buyurur*. Yasa hayvanların umurunda mı, ha? Hele Moreau görünürde değilken!"

"Beni kovalayan hayvandı."

"Tabii," dedi Montgomery, "etoburlar hep böyle yapar. Öldürdükten sonra su içmeden edemezler. Kanın tadını almıştır ya, bilirsin işte."

"Neye benziyordu o hayvan?" diye sordu. "Yeniden görsen tanır mısın?" Paramparça olmuş tavşan ölüsünün tepesinde bacaklarını iki yana açarak dikilmiş, etrafa bakıyor, gözleriyle yeşilliklerin gölgeleri ve yapraklarını, çevremizi kuşatan ormanın kuytuları ve pusularını tarıyordu. "Kanın tadı," dedi bir kez daha.

Revolverini çıkarıp mermileri saydı, tekrar yerine koydu. Sonra da sarkık dudağını çekiştirmeye koyuldu.

"O hayvanı tekrar görsem tanırım herhalde. Sersemletmiştim. Alnında esaslı bir yara olması lazım."

"Ama o zaman da tavşanı onun öldürdüğünü *kanıtlamamız* gerekecek," dedi Montgomery. "Keşke şu tavşanları buraya hiç getirmeseydim."

Yürüyüp gitmeliydim artık, ama Montgomery kafası karışmış bir halde, un ufak edilmiş tavşanın başında düşüncelere dalmıştı. Ben de, ne yapayım, tavşandan artakalanları göremeyeceğim bir uzaklığa gittim.

"Hadi, yürü!" dedim.

Montgomery bir anda kendine geldi ve bana doğru ilerledi. Nerdeyse fısıldarcasına, "Senin anlayacağın," dedi, "bunların hepsinde karada koşan hiçbir şeyi yememe konu-

sunda bir sabit fikir oluşmuş olması gerekiyordu. Hayvanlardan biri kazara kanın tadını aldıysa..."

Bir süre hiç konuşmadan yürüdük. Montgomery, "Ne olmuş olabilir acaba," dedi kendi kendine. Bir an durduktan sonra da, "Geçen gün bir salaklık yaptım," dedi. "Şu benim uşak var ya... Tavşanın derisinin nasıl yüzüleceğini ve nasıl pişirileceğini gösterdim ona. Şaşıracaksın... Ama bir de baktım, parmaklarını yalıyor. Nasıl düşünemedim, ben de anlamadım."

Sonra da ekledi: "Bu işin önünü almalıyız. Moreau'ya bildirmeliyim."

Eve dönerken de, yol boyunca bu konu aklından çıkmadı.

Moreau işi Montgomery'den de ciddiye aldı; şaşırıp dehşete kapıldıkları gün gibi ortadaydı ve söylemem gerekir ki şaşkınlıkları bana da bulaşmıştı. "Birini ibret olsun diye cezalandırmalıyız," dedi Moreau. "Bana sorarsan, kesin Pars Adam yedi bu haltı. Ama nasıl ispatlayabiliriz ki? Keşke et yeme zevkini kendine saklasaydın da, başımıza icat çıkarmasaydın, Montgomery. Şimdi ortalık fena halde karışacak."

"Haklısın, enayilik ettim," dedi Montgomery. "Ama olan oldu bir kere. Hem, biliyorsun, tavşanları yiyebileceğimi söylemiştin."

Moreau, "Bir an önce bu işin icabına bakmalıyız," dedi. "Bir olay patlak verecek olursa, M'ling kendi başının çaresine bakabilir herhalde?"

"M'ling'den pek o kadar emin değilim," dedi Montgomery. "Galiba ona göz kulak olmalıyım."

Öğleden sonra Moreau, Montgomery, ben ve M'ling, adayı boydan boya geçip koyaktaki kulübelere gittik. Biz üçümüz silahlıydık. M'ling ise yanına odun kırmakta kullandığı nacağı ve birkaç bobin tel almıştı. Moreau'nun omzunda koca bir sığırtmaç borusu asılıydı. "Hayvan Halkı'nı topluca göreceksin," dedi Montgomery. "Hoş bir manza-

radır doğrusu." Moreau yol boyunca hiç konuşmadı, ama ak saçların sardığı ablak yüzünde gaddarca bir ifade dolaşıyordu.

Derenin sıcak sularının tüttüğü koyaktan aşağıya vurduk, sazlıkların arasından dolanan patikayı izledik ve kükürt olduğunu sandığım kalın, sarı, tozsu bir maddeyle kaplı geniş bir alana vardık. Deniz, yabani otların sardığı bir bayırın sırtından pırıl pırıl parlıyordu. Alçak bir doğal amfiteatrı andıran bir yere geldiğimizde dördümüz de durduk. Sonra Moreau'nun boruyu öttürmesiyle, o tropik öğle sonrasının uyuyan suskunluğu bozuluverdi. Ciğerleri körük gibi olsa gerekti. Borunun uğultusu yankılanarak yükseldi, yükseldi, kulakları sağır edecek bir yeğinliğe erişti. "Of be!" dedi Moreau, o kıvrık çalgıyı yeniden yan tarafına bırakırken.

Birden sapsarı sazlıkta bir patırtı koptu, önceki gün koşarak geçtiğim bataklığın sınırındaki sık yeşil ormandan birtakım sesler geldi. Ardından, kükürtlü alanın kıyısındaki üç dört yerde Hayvan Halkı'ndan yaratıkların garip karaltıları belirdi, hızlı hızlı üstümüze geliyorlardı. İlkin birinin, sonra bir başkasının ağaçlar ya da sazların arasından fırladığını, kızgın toprağın üstünde paytak paytak yürüyerek bize doğru geldiklerini fark edince, ister istemez tepeden tırnağa ürperdim. Ama Moreau ile Montgomery, kıllarını kıpırdatmadan öyle duruyorlardı; ben de, ne yapayım, yanlarına sokuldum. İlk gelen Satir oldu, gölgesinin yere vurmasına ve toynaklarıyla ortalığı toz toprağa boğmasına karşın gerçekdışı görünüyordu; ardından, sazlığın arasından, yarı at yarı gergedan, ızbandut gibi bir yaratık sökün etti, bize yaklaşırken ağzında bir saman geveliyordu; sonra Domuz Kadın ile iki Kurt Kadın belirdi; arkasından, bitkin kızıl yüzüne kondurulmuş kızıl gözleriyle Yarı Tilki Yarı Ayı Cadaloz göründü, sonra da öbürleri – hep birlikte yel yepelek geliyorlardı. Yaklaştıkça Moreau'nun karşısında ezilip büzülmeye, sanki birbirlerinden haberleri yokmuş gibi, Yasa

yakarısının ikinci bölümünden parçalar söylemeye başladılar: "*Onun Elidir* yaralayan el, *Onun Elidir* sağaltan el," falan.

Aramızda otuz metre kadar bir mesafe kalacak kadar yaklaştıktan sonra durdular, dizleri ve dirseklerinin üstüne çökerek yerden aldıkları beyaz toprakları başlarına serpmeye başladılar. Sahneyi gözünüzde bir canlandırın bakalım. Biz mavilere bürünmüş üç adam, kara suratlı biçimsiz uşağımızla birlikte, pırıl pırıl mavi göğün altında, gün ışığının vurduğu sarıya kesmiş toprakla örtülü geniş bir açıklıkta duruyoruz; bazıları belli belirsiz kimi yüz ifadeleri ve birtakım el kol hareketlerini bir yana bırakırsan nerdeyse insan gibi görünen, bazıları aksaya topallaya yürüyen, bazıları en acayip rüyalarımızda karşımıza dikilen yaratıkları andıracak kadar eciş bücüş, ezik büzük, çömelen ve ellerini, kollarını, başlarını oynatıp duran hilkat garibelerinin ortasında kalmışız. Daha ötede, bir yanda bir sazlığın incecik çizgileri, öbür yanda bizi kulübelerin olduğu koyaktan ayıran palmiye ağaçlarının sık örtüsü, kuzeyde de Pasifik Okyanusu'nun puslu ufku.

Moreau, "Altmış iki, altmış üç," diye saydıktan sonra, "Dört tane daha vardı," dedi.

"Pars Adam ortalıkta yok," dedim.

Az sonra Moreau o kocaman boruyu bir kez daha öttürünce, bütün Hayvan Halkı toz toprağın içinde debelenip sürünmeye başladı. Sonra Pars Adam göründü; sazlığın içinden sinsice çıktı, Moreau'nun arkasında toprakları başlarına serpenlere katılmaya çalışarak yere eğildi. Alnının gerçekten de yaralı olduğunu gördüm. Son olarak küçük Maymun Adam çıkageldi. En önce gelen ve yerlerde sürünmekten soluk soluğa kalmış, bitkin düşmüş hayvanlar ona kötü kötü baktılar.

Moreau, sert ve kararlı bir sesle, "Yeter," deyince, hayvanlar tapınmayı bırakıp kıçlarının üstüne oturdular.

Moreau, "Yasa Bildirici nerede?" diye sordu, tüylü boz canavar da başını toprağa eğerek selam verdi.

Moreau, "Buyrukları söyleyin," der demez, dizlerinin üstüne çökmüş olan hayvanlar hep birlikte iki yana sallanmaya, önce sağ elleri, sonra sol elleriyle yerdeki kükürtlü topraktan birer tutam alıp havaya savurmaya ve bir kez daha o garip yakarıyı söylemeye başladılar.

"Et de, Balık da yemeyeceksin; Yasa böyle buyurur"a geldiklerinde, Moreau ince uzun, beyaz elini kaldırıp, "*Durun!*" diye bağırdı ve ses soluk kesildi.

Sanırım başlarına geleceği biliyorlar ve ödleri kopuyordu. O tuhaf yüzlere göz gezdirdim. Ne kadar ürkekleştiklerini ve parlak gözlerinde gezinen ürküyü görünce, bunların insan olduklarına nasıl inanmışım diye geçirdim içimden.

"İşte bu Yasa çiğnendi," dedi Moreau.

Gümüş rengi tüylerle kaplı yaratığın, "Kimse kurtulamaz," dediği duyuldu. Diz çöküp çember olmuş Hayvan Halkı, "Kimse kurtulamaz," diye yineledi.

Moreau, "Kim yaptı?" diye bağırdı ve kamçısını şaklatarak bakışlarını yüzlerinde gezdirdi. Bana Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığın yüzünde mahzun bir ifade varmış gibi geldi, Pars Adam'ın yüzünde de aynı ifade vardı sanki. Moreau durdu, o bitmez tükenmez işkenceyi hatırlayarak karşısında korkuyla eğilen yaratığa baktı. "Kim yaptı?" diye gürledi bir kez daha.

Yasa Bildirici, "Kim ki Yasa'yı çiğner, kötüdür," dedi tekdüze bir ezgiyle.

Moreau, Pars Adam'ın gözlerinin içine baktı ve yaratığın ciğerini söktü aldı sanki.

Gözlerini kurbanının üstünden ayırıp bize dönerek, "Kim ki Yasa'yı çiğner—" dedi. Sesinin tonu bende sanki bundan büyük bir övünç duyduğu izlenimi uyandırdı.

"—yeniden Acılar Evi'ni boylar," diye haykırdılar bir ağızdan; – "yeniden Acılar Evi'ni boylar, Yüce Efendimiz!"

Maymun Adam, sanki bu fikirden pek hoşlanmış gibi, "Acılar Evi'ni boylar – Acılar Evi'ni boylar," diye yineledi peltek peltek.

Moreau, yeniden suçluya dönerek, "Duydun mu?" dedi. "Dost... Heey!"

Pars Adam, Moreau gözlerini ondan ayırır ayırmaz, ayağa dikilmiş; kor kesilmiş gözleri ve kıvrık dudakları arasından fırlamış o uzun, sipsivri dişleriyle işkencecisinin üstüne atılmıştı. Bana kalırsa, böyle bir saldırıya ancak katlanılmaz bir korkunun çılgınlığıyla kalkışılabilirdi. Çevremizi saran altmış kadar canavar da ayağa kalkmış gibiydi. Revolverimi çektim. İki gövde çarpıştı. Moreau'nun, Pars Adam'ın darbesiyle sendelediğini gördüm. Ortalık öfkeli haykırışlar ve ulumalarla inliyordu. Hepsi harekete geçmişti. Bir an toplu bir isyanın patlak verdiğini sandım.

Pars Adam'ın kuduruk yüzü önümde görünüp kayboldu, M'ling de ardından seğirtti. Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığın heyecanla parlayan sapsarı gözlerini gördüm, aklından bana saldırmayı geçirir gibiydi. Satir de, Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığın kamburunun üstünden bana kinle bakıyordu. Moreau'nun tabancasının patladığını duymamla pembe yalımın kargaşanın ortasında çaktığını görmem bir oldu. Tekmil kalabalık o saat alevin parladığı yöne döner gibi oldu, ben de kendimi o dalgalanmaya kaptırarak yüzümü o yana çevirdim. Az sonra, bir de baktım, avazı çıktığı kadar bağırıp çağıran kalabalığa karışmış, kaçmakta olan Pars Adam'ın peşine düşmüşüm.

Tam olarak anlatabileceğim bu kadar. Pars Adam'ın Moreau'ya vurduğunu gördüm, bir an çevremdeki her şey fırıl fırıl döndü ve ne yaptığımı bilmeden koştum.

En önde M'ling koşuyordu, kaçağın tam arkasındaydı. Ardından, dilleri ağızlarından aşağı sarkmış Kurt-Kadınlar tabanları kaldırmış geliyorlardı. Onları kendilerinden geçmişçesine ciyaklaya ciyaklaya Domuz Takımı ve beyaz sar-

gıları içinde iki Boğa Adam izliyordu. Onların arkasında da Hayvan Halkı'ndan bir güruhun arasında Moreau vardı; geniş kenarlı hasır şapkası başından uçmuştu, revolveri elindeydi, uzun beyaz saçları uçuşuyordu. Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık, yanı başımda, ikide bir bana kaçamak kurnaz bakışlar atarak uygun adım koşuyor, öbürleri de patırtılar koparırarak, çığlıklar atarak ardımızdan geliyorlardı.

Pars Adam, uzun sazların arasına dalmış koşturuyor, ondan geriye yaylanan sazlar M'ling'in yüzüne çarpıp duruyordu. Böylece biz geridekiler, sazlığın oraya vardığımızda, önümüzde çiğnenip açılmış bir yol bulmuştuk. Kovalamaca nerdeyse yarım kilometre boyunca sazlığın içinde sürdükten sonra bizi büyük ölçüde yavaşlatan sık bir çalılığın içinde bulduk kendimizi; çalılıkta hep birlikte koşuyor olsak da, eğreltiotlarının yaprakları yüzümüzde şaklıyor, incecik sarmaşıklar çenemize takılıyor ya da bileklerimize yapışıyor, bitkilerin dikenleri giysilerimizi yırtıyor, etimize batıyordu.

Artık tam önümde olan Moreau, soluk soluğa, "Bütün yolu dört ayak üstünde koştu," dedi.

Yarı Kurt Yarı Ayı yaratık, avlanmanın coşkusuyla gözümün içine baka baka alay ederek, "Kimse kurtulamaz," dedi.

Bir kez daha kayaların arasına dalınca, ileride avımızı gördük; dört ayak üstünde umursamadan koşuyor, omzunun üzerinden dönüp dönüp bize hırlıyordu. Bunu gören Kurt Takımı da kendinden geçercesine uluyordu. Yaratık hâlâ giyinikti ve yüzü uzaktan hâlâ insan yüzünü andırıyordu, ama dört ayağının yere basışıyla kediden farksızdı ve avcılarından kaçan her hayvan gibi omuzlarını sinsice öne eğmişti. Sarı çiçeklerle bezeli dikenli çalıların üstünden atladığı gibi tam siper oldu. M'ling onunla aramızdaki mesafeyi yarılamıştı.

Artık çoğumuzun kovalamanın başındaki hızı kesilmişti, daha uzun ve daha ağır adımlarla koşuyorduk. Açıklığı bir ucundan öbür ucuna geçerken, takibin artık tek bir koldan

çıkıp geniş bir hatta yayıldığını gördüm. Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık hâlâ gözlerini benden ayırmadan yanım sıra koşmayı sürdürüyor, ikide bir burnunu kırıştırıp homurdanarak sırıtıyordu.

Pars Adam, kayaların ucunda, adaya geldiğim günün gecesi beni sinsice izlediği dik burna doğru gittiğini fark ederek, ağaçların dibindeki çalıların arasına iki büklüm sinmişti. Ama Montgomery onun bu hilesini anlamakta gecikmemiş, yeniden ona yönelmişti.

Böylelikle, soluk soluğa, taşlara takılıp tökezleyerek, dikenlere takılarak, eğreltiotları ve sazların arasından güç bela geçerek, Yasa'yı çiğnemiş olan Pars Adam'ın takibinin içinde bulmuştum kendimi; Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık ise vahşice gülerek yanım sıra koşuyordu. İkide bir sendeliyordum, başım fırıl fırıl dönüyor, yüreğim küt küt atıyordu, dermanım kesilmişti, yine de yanımda koşan o korkunç yaratıkla baş başa kalmaktan korktuğum için takibin gerisine düşmeyi göze alamıyordum. Mecalsiz kalmama ve o tropik bölgenin öğleden sonrasının sıcağına karşın düşe kalka koşmayı sürdürüyordum.

En sonunda avın hızı kesildi. Lanet yaratığı adanın bir köşesine kıstırmıştık. Moreau, elinde kırbacı, hepimizi karışık bir sıraya soktu ve ağır ağır ilerlemeye başladık; ilerlerken birbirimize bağırıyor ve kurbanımızın çevresindeki çemberi daraltıyorduk. Yaratık, o gece yarısı takibinde kendisinden kaçtığım çalıların arasına girmiş, hiç sesini çıkarmadan gizleniyordu.

Sıranın iki ucu birbirine girmiş çalıların çevresinden dolanıp yaratığı kuşatma altına alırken, Moreau, "Ağır olun!" diye bağırdı; "Ağır olun!"

Çalılığın ardından Montgomery'nin sesi duyuldu: "Dikkat edin, üstünüze atlamasın!"

Ben çalıların yukarısındaki bayırdaydım. Montgomery ile Moreau aşağıdaki kumsala yönelmişlerdi. Usul usul, dal-

lar ve yapraklarla örülü ağın içine sokulduk. Av çıt çıkarmıyordu.

Maymun Adam, yirmi metre kadar sağdan, "Yeniden Acılar Evi'ni boylayacak, Acılar Evi'ni boylayacak!" diye ciyakladı.

İşte o anda, yüreğime korku salan o zavallı yaratığı bağışladım.

Yarı At Yarı Gergedan yaratık sağımda sert adımlarla ilerlerken ince dalların çatırdadığını, büyük dalların hışırdayarak iki yana savrulduğunu duyuyordum. Sonra birden, yemyeşil örtünün arasında, gür yeşertilerin altındaki yarı karanlıkta, peşine düştüğümüz yaratığı gördüm. Çömeldiği yerde iyice büzülüp kalmış, parlak yeşil gözlerini omzunun üstünden bana çevirmişti.

Garip bir çelişkiye düşmüşüm gibi görünebilir –doğrusu ben de açıklayamıyorum– ama yaratığı orada gözlerinde parıldayan ışık ve korkudan çarpılmış kusurlu insan yüzüyle kusursuz hayvanca bir davranış içinde görünce, bir kez daha ondaki insanlığın ayırdına vardım. Çok geçmeden peşine düşenlerden biri daha onu görebilirdi; işte o vakit yakalanıp işi bitecek, bir kez daha avludaki o korkunç işkenceleri yaşayacaktı. Hemen revolverimi çıkardım, dehşetle bakan gözlerinin arasına nişan aldım ve ateş ettim.

Ben ateş edince Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık Pars Adam'ı gördü ve çılgınca bir çığlık atarak üstüne atıldı, kana susamış dişlerini boynuna geçirdi. Hayvan Halkı oraya üşüşürken, çevremdeki yeşil çalılar bir o yana bir bu yana savruldu, incecik dalları çatırdadı. Suratlar birbiri ardı sıra belirdi.

"Öldürme onu, Prendick!" diye bağırdı Moreau. "Öldürme onu!" Kocaman eğreltiotlarının yapraklarının arasına dalıp öne eğildiğini gördüm.

Hemen kamçısının sapıyla vurarak Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığı savuşturdu; Montgomery'yle birlikte, kendin-

den geçmiş etobur Hayvan Halkı'nı, özellikle de M'ling'i Pars Adam'ın hâlâ titremekte olan bedeninden uzak tutmaya çalışıyordu. Tüylü Boz Yaratık, kolunun altından başını uzatmış, cesedi kokluyordu. Öteki hayvanlar da, cesedi daha yakından görebilmek için, olanca hayvansı azgınlıklarıyla beni iteleyip duruyorlardı.

"Canın cehenneme, Prendick!" dedi Moreau. "O bana lazımdı."

Hiç de üzgün olmadığım halde, "Üzgünüm," dedim. "Birden kendimi tutamadım." Yorgunluk ve heyecandan midem bulanıyordu. Döndüm, oraya toplaşan Hayvan Halkı'nı ite kaka kendimi dışarı attım, bir başıma bayıra vurup burnun yukarılarına çıktım. Moreau'nun bana kadar gelen buyruklarıyla, beyaz sargılar içindeki üç Boğa Adam kurbanı denize doğru sürüklemeye başlamışlardı.

Yalnız kalınca rahat etmiştim. Boğa Adamlar cesedi sürükleyerek sahile indirirlerken, Hayvan Halkı da son derece insanca bir merakla onu topluca izliyor, koklayıp hırlıyordu. Burna vardım ve gülle gibi cesedi denize taşıyan Boğa Adamların akşam göğü altındaki karaltılarını izlerken, sanki zihnimden bir dalga geçti ve adada olup bitenlerin tarifsiz anlamsızlığının ayırdına vardım. Sahilde, aşağıdaki kayaların arasında, Maymun Adam, Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık ve Hayvan Halkı'ndan pek çokları, Montgomery ile Moreau'nun çevresinde toplaşmışlardı. Azgınlıkları hâlâ sürüyor, Yasa'ya ne kadar bağlı olduklarını yeri göğü çınlatarak haykırıyorlardı. Gel gör ki, tavşanın öldürülmesinde Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığın kesinlikle parmağı olduğu da aklımdan geçmiyor değildi. Nedendir bilinmez, görünüşlerinin kabalığını, bedenlerinin eciş bücüşlüğünü bir yana bırakırsak, karşımda bütün bir insan yaşamının ufak çapta bir denkleminin; içgüdü, akıl ve yazgının bütün bir etkileşiminin en yalın biçimiyle durduğu kanısına varmıştım. Pars Adam denizin dibini boylamıştı. Tek eksik buydu.

Zavallı yaratıklar! Moreau'nun hainliğinin daha da alçak bir yanını görmeye başlamıştım. Bu zavallı kurbanların Moreau'nun işlemlerinden sonra çektikleri acılar ve dertler daha önce aklımın ucundan bile geçmemişti. Yalnızca avluda günlerce gördükleri gerçek işkenceler karşısında yüreğim parçalanmıştı. Ama artık öyle anlaşılıyordu ki, işin asıl önemli yanı bu değildi. Onlar bir zamanlar içgüdüleri yaşadıkları ortama kalıp gibi oturan, her canlı kadar mutlu birer hayvandılar. Oysa şimdi insanlığın prangalarıyla tökezleniyorlar, hiç anlayamadıkları bir yasanın boyunduruğu altında, bitmek bilmeyen bir korku içinde yaşıyorlardı; büyük acılar çekerek vücut bulan şu insan müsveddesi varlıkları bitmek bilmeyen bir iç mücadele geçiriyor, bitmek bilmeyen bir Moreau korkusu taşıyordu – üstelik ne uğruna? Beni çileden çıkaran, bütün bunların boşunalığıydı.

Moreau'nun anlaşılır bir hedefi olsaydı, onu hiç değilse biraz olsun anlayabilirdim. Acı konusunda pek o kadar duyarlı değilimdir. Nefret güdüsünden yola çıkmış olsaydı bile onu biraz olsun bağışlayabilirdim. Ama o kadar sorumsuz, o kadar umursamazdı ki. Onu çekip çeviren, merakı, çılgınca, amaçsız araştırmalarıydı; sonra da yaratıklar ortalığa salınıyor, zorluklarla boğuşarak, düşe kalka, ıstırap çekerek bir yıl kadar yaşıyor, en sonunda acılar içinde ölüp gidiyorlardı. Acınası bir durumdaydılar, yüreklerinde yatan o hayvansı nefret yüzünden birbirleriyle kapışıp duruyorlar, Yasa da birbirleriyle boğazlaşmalarına ve aralarındaki doğal düşmanlıkları geri dönülmez sonuçlara vardırmalarına gem vuruyordu.

O günlerde, Hayvan Halkı'ndan duyduğum korkunun yerini Moreau'dan duyduğum korku almıştı. Doğrusu, korkuya bile yabancı kaldığım, zihnimde kalıcı izler bırakan, içten içe sürüp giden bir maraz çökmüştü ruhuma. Bu adada yaşanan acı dolu kargaşayı gördükçe, bu dünyanın akıl sağlığına duyduğum inancı yitirdiğimi itiraf etmeliyim. Sanki

bir kara yazgı, dev, amansız bir aygıt varoluşun dokularını kesip biçerek biçimlendiriyor ve ben, Moreau (araştırmaya duyduğu tutkuyla), Montgomery (içkiye duyduğu tutkuyla), Hayvan Halkı da içgüdüleri ve zihinsel kısıtlılıklarıyla, bu aygıtın durmak bilmeyen çarklarının sonsuz karmaşıklığı arasında önlenemez bir biçimde, acımasızca paramparça olup eziliyorduk. Ama bu durum bir anda ortaya çıkmamıştı... Galiba bu konuda konuşmak için biraz beklemem gerekecek.

XVII

Kargaşa

Moreau'nun bu utanç verici deneylerine karşı nefret ve tiksintiden başka hiçbir şey duymayalı altı hafta kadar olmuştu. Tek düşüncem, Yaradan'ımın suretinin bu dehşetengiz taklitlerinden bir an önce uzaklaşarak insanlar arasındaki hoş ve sağlıklı ilişkilere geri dönmekti. Burada ayrı düştüğüm insan dostlarımı asude erdemleri ve güzellikleriyle hatırlar olmuştum. Montgomery'yle ilk başlarda kurduğum dostluk pek ilerlememişti. İnsanlıktan uzun süredir uzak kalmış olması, gizliden gizliye sürdürdüğü ayyaşlık ayıbı, Hayvan Halkı'na duyduğu apaçık yakınlık, aramıza mesafe koymuştu. Hayvan Halkı'nın arasına gidişlerinde onu pek çok kez yalnız bırakmıştım. Onlarla ilişkiye girmekten elimden geldiğince kaçınıyordum. Sahilde, beni kurtaracağını umduğum ama bir türlü gelmeyen yelkenliyi bekleyerek gittikçe daha çok vakit geçiriyordum ki, bulunduğum o garip ortamı bambaşka bir görünüşe büründüren dehşet verici bir kargaşanın içinde bulduk kendimizi.

Bu kargaşa patlak verdiğinde, ben adaya ayak basalı yedi sekiz hafta olmuştu – gerçi gün sayma zahmetine girmemiştim, daha fazla da olmuş olabilir. Sabahın erken saatleriydi, sanırım altı suları. Avluya odun taşıyan üç Hayvan

Adam'ın gürültüsüyle erkenden uyanıp kalkmış, kahvaltı etmiştim.

Kahvaltıdan sonra avlunun aralık duran kapısının oraya gittim, sabahın o erken saatinin ferahlatıcı serinliğinde sigaramı tüttürdüm. Biraz sonra avlunun köşesinden Moreau çıkageldi, bana selam verip yanımdan geçti gitti. Arkadan, laboratuvarının kapısını açıp içeri girdiğini duydum. O sıralar orasının iğrençliği karşısında duygularım o kadar nasır bağlamıştı ki, zavallı pumanın işkence dolu yeni bir güne başlarken attığı çığlığı işittiğimde en küçük bir şey hissetmedim. Puma, işkencecisini, nerdeyse kuduruk bir cadalozun çığlığına benzeyen canhıraş bir feryatla karşıladı.

Sonra bir şey oldu. Ne olduğunu bugün bile bilmiyorum. Arkamda keskin bir çığlık duydum, sanki bir şey yere atladı ve döndüğümde hızla üstüme gelen korkunç bir yüz gördüm; ne insan yüzüne benziyordu, ne de hayvan yüzüne, ağ gibi yayılan kırmızı yara izleriyle kaplı, ürkünç, esmer bir yüz, üstünden kıpkızıl kanlar damlıyor, gözkapakları olmayan gözleri ışıl ışıl yanıyordu. Kendimi savunmak için kolumu kaldırdımsa da aldığım darbeyle yüzükoyun yere yıkıldım, kolum kırılmıştı; koca canavar sarılıp sarmalandığı kan lekeleriyle kaplı sargı bezleri havada uçuşurken, üstümden atladı, geçip gitti. Yuvarlana yuvarlana sahilde buldum kendimi, doğrulup oturmaya çalıştımsa da kırık kolumun üstüne yıkıldım. Biraz sonra Moreau göründü, alnından süzülen kan koca beyaz yüzünü daha da korkunçlaştırmıştı. Elinde bir revolver vardı. Bana göz ucuyla baktıktan sonra birden fırladı, pumanın ardına düştü.

Öbür koluma dayanarak kalkıp oturdum. Öndeki sargılara sarılı karaltı sahilde adımlarını açarak koşuyor, Moreau da onu izliyordu. Başını çevirince Moreau'yu gördü ve birden hızlanarak çalılara yöneldi. Attığı her adımda arayı açıyordu. Çalıların arasına daldığını gördüm; önünü kesmek için yanlamasına koşan Moreau puma gözden kaybolurken

ateş ettiyse de ıskaladı. Ardından Moreau da dökük saçık yeşillikler arasında kayboldu.

Arkalarından bakakalmıştım ki, kolumun ağrısının arttığını fark ettim ve inleyerek güçlükle ayağa kalktım. O sırada kapının ağzında Montgomery göründü; giyinmişti, revolveri de elindeydi.

"Aman Tanrım, Prendick!" dedi, yaralandığımın farkında değildi. "Hayvan serbest kalmış! Duvardaki zinciri söküp çıkarmış. Onları gördün mü?" Sonra, kolumu tuttuğumu görünce, hemen, "Neyin var?" diye sordu.

"Kapının ağzında duruyordum," diyecek oldum.

Yaklaşıp kolumu tuttu. "Kolunda kan var," diyerek fanilamı sıvadı. Silahı cebine soktuktan sonra canımı yakarak kolumu yokladı ve beni içeri aldı. "Kolun kırılmış," dedi; biraz durduktan sonra da, "Tamı tamına nasıl oldu, anlat bana – ne oldu?" diye sordu.

Gördüklerimi, ikide bir acıdan soluklanarak kırık dökük cümlelerle anlattım; bu arada, büyük bir beceri ve çabuklukla kolumu sardıktan sonra askıya aldı, geri çekilip şöyle bir baktı. "Bir şeyin kalmaz," dedi, "peki, şimdi?" Biraz düşündükten sonra dışarı çıktı, avlunun kapılarını kilitledi. Bir süre ortalıktan kayboldu.

Kolum beni daha çok ilgilendiriyordu. Yaşadığım olay ise burada meydana gelen pek çok dehşet verici olaydan biriymiş gibi geliyordu. Şezlonga oturdum ve itiraf edeyim ki bu adaya küfrü bastım. Montgomery yeniden göründüğünde, kırılan kolumun ilk başlardaki hafif ağrısı şiddetli bir ağrıya dönüşmüştü.

Montgomery'nin yüzü biraz soluk görünüyor, alt dişlerinin etleri daha da göze batıyordu. "Moreau'yu göremedim, ses seda yok," dedi. "Yardımıma muhtaç bir durumda olmasın." Bana boş boş baktıktan sonra, "Çok güçlü bir hayvanmış," diye söylendi. "Zincirini duvardan söküp çıkardığına bakılırsa."

Önce pencerenin önüne, sonra kapıya gitti, oradan dönüp bana baktı. "Ben Moreau'nun peşinden gideceğim," dedi. "Bir revolver daha var, onu sana bırakabilirim. Doğrusunu istersen, içimde kötü bir his var."

Silahı getirip masanın üstüne, uzanabileceğim bir yere bıraktı ve ardında bir tedirginlik bırakarak çıktı gitti. O gittikten kısa bir süre sonra kalktım. Revolveri alıp kapının ağzına gittim.

Sabah ölüm kadar sessizdi. Yaprak kımıldamıyordu, deniz ayna gibi, gökyüzü bomboş, sahil ıssızdı. Heyecan ve telaş içindeyken, her şeye sinmiş olan bu durgunluk içimi daraltmıştı.

Islık çalayım dedim, ama beceremedim, dudaklarımın arasından tıslar gibi bir ses çıktı. Bir kere daha küfrettim – o sabah ikinci kez oluyordu. Sonra avlunun köşesine gidip adanın içerlerine, Moreau ile Montgomery'yi içine çekmiş olan yeşil çalılığa baktım. Ne zaman dönerlerdi acaba? Ve nasıl döneceklerdi?

O sırada sahilin yukarılarında bir yerde beliren küçük boz bir Hayvan Adam, koşarak deniz kıyısına indi ve suları sıçratarak dolanmaya başladı. Yürüyerek kapının ağzına döndüm, sonra yeniden köşeye geldim, böylece bir nöbetçi gibi bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladım. Bir ara uzaklardan Montgomery'nin sesi geldi kulağıma, "Heey... Moreau!" diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Kolumun ağrısı biraz hafiflemişti, ama alev alev yanıyor gibiydi. Hem ateşim çıkmış, hem de susamıştım. Gölgem kısalmıştı. Uzaktaki karaltıyı yeniden gözden yitinceye kadar izledim. Moreau ile Montgomery bir daha hiç geri dönmeyecekler miydi? Üç deniz kuşu kıyıya vurmuş bir nimeti kapmak için dövüşmeye başlamışlardı.

Birden avlunun arkalarından, uzaklardan gelen bir tabanca sesi duydum. Uzun bir sessizliğin ardından bir tabanca sesi daha duyuldu. Sonra daha yakından bir bağırtı ve iç

karartıcı bir sessizlik daha. Kadersiz hayal gücüm bana azap çektirmeye başlamıştı ki, birden yakınlardan bir tabanca sesi daha geldi.

Ürkerek köşeye gittim ve Montgomery'nin mosmor kesilmiş yüzünü gördüm; saçları darmadağındı, pantolonunun dizleri yırtılmıştı. Yüzü dehşet içinde donup kalmıştı. Arkasından yorgun argın Hayvan Adam M'ling geliyordu; çenesinin çevresinde hiç de hayra yorulamayacak kahverengi lekeler göze çarpıyordu.

"Geldi mi?" diye sordu.

"Moreau mu?" dedim. "Hayır."

"Aman Tanrım!" Adam soluk soluğa kalmıştı, nefesi daralıyordu. Kolumdan tutarak, "Sen içeri gir," dedi. "Çıldırmış bunlar. Deli gibi koşturuyorlar ortalıkta. Ne olmuş olabilir ki? Bilemiyorum. Biraz soluklanayım, anlatacağım. Biraz brendi versene."

Aksayarak önüm sıra odaya girip şezlonga oturdu. M'ling kapının ağzında yere çöktü, köpek gibi hızlı hızlı solumaya başladı. Montgomery'ye brendiyle su getirdim. Soluğunu toparlamaya çalışarak boş gözlerle önüne bakıyordu. Birkaç dakika sonra, olup biteni anlatmaya başladı.

Bir süre onların izini sürmüştü. İlk başlarda, ezilmiş ve kırılmış çalılara, pumanın sargılarından kopan beyaz bez parçalarına, arada bir çalılar ve ağaç diplerindeki bitkilerin yaprakları üstünde göze çarpan kan izlerine bakarak kolayca iz sürebilmişti. Gel gör ki, Hayvan Adam'ı su içerken görmüş olduğum derenin ötesindeki taşlık arazide izlerini kaybetmiş, Moreau'ya seslenerek batıya doğru rastgele koşmaya başlamıştı. O sırada M'ling elinde ufak bir baltayla yanına gelmişti. M'ling puma olayıyla ilgili hiçbir şey görmemişti, odun keserken Montgomery'nin seslendiğini duymuştu. Bu sefer Moreau'ya birlikte seslenmeye başlamışlardı. Tam o sırada sürünerek gelen iki Hayvan Adam'ın çalılaların arasından onlara kaçamak bakışlar fırlattıklarını fark

etmişlerdi; duruşları ve kuşkulu davranışlarındaki gariplik Montgomery'yi telaşa düşürmüştü. Onlara selam verince suçlu suçlu kaçmışlardı. Ondan sonra artık Moreau'ya seslenmekten vazgeçmiş, bir süre daha ne yapacağını bilemez halde dolanıp durduktan sonra kulübelerin oraya bakmaya karar vermişti.

Koyağa vardığında ortalıkta kimselerin olmadığını görmüştü.

Gittikçe daha da telaşlanarak aynı yoldan geri dönmeye başlamıştı. Sonra, adaya düştüğüm gece dans ederlerken görmüş olduğum iki Domuz Adam'la karşılaşmıştı; ağızlarının etrafında kan izleri görülüyordu ve çok heyecanlıydılar. Eğreltiotlarını yararak ortaya çıkıvermişler, onu görünce de öfkeli yüzlerle karşısına dikilmişlerdi. Montgomery biraz da ürkerek kamçısını şaklatınca hemen üstüne saldırmışlardı. O güne kadar hiçbir Hayvan Adam böyle bir şey yapmaya cesaret edememişti. Montgomery birini başından vurmuş, M'ling de öbürünün üstüne atlamış, boğuşarak yerde yuvarlanmışlardı. M'ling hayvanı altına aldığı gibi dişlerini boğazına geçirmiş, o zaman Montgomery M'ling'in pençesinden kurtulmaya çabalayan hayvanı da vurmuştu. M'ling'i kendisiyle birlikte gelmeye razı etmesi kolay olmamıştı.

Sonra da hızla benim yanıma dönmüşlerdi. Dönerlerken M'ling birden daldığı çalıların arasından ufak tefek bir Oselo[48] Adam çıkarmıştı; o da kanlar içindeydi ve ayağından yaralı olduğu için topallıyordu. Hayvan kaçmaya yeltenmiş, ama köşeye sıkıştığını anlayınca azgınca geri dönmüştü; Montgomery de –sanırım hiç umursamadan– vurmuştu onu.

"Bütün bunlar ne demek oluyor?" dedim.

Başını salladı ve yeniden brendiye uzandı.

XVIII

Moreau'nun Bulunması

Montgomery'nin üçüncü brendiyi de mideye indirdiğini görünce, onu durdurmayı görev bildim. Daha şimdiden kafayı tütsülemiş sayılırdı. Ona, bu saate kadar ortalıkta görünmediğine bakılırsa Moreau'nun başının belada olabileceğini, bu kargaşanın aslını öğrenmemiz gerektiğini söyledim. Montgomery sudan nedenlerle karşı çıkacak olduysa da sonunda bana katıldı. Yanımıza biraz yiyecek alıp üçümüz yola koyulduk.

O sırada içinde bulunduğum gerilimden olsa gerek, ama o öğleden sonranın tropik sıcağında yola çıkışımız şimdi bile olanca canlılığıyla gözlerimin önünde. M'ling önden gidiyor, kamburunu çıkarmış, bir o yana bir bu yana ürkek bakışlar fırlatırken o tuhaf kapkara kafası hızlı hızlı oynuyordu. Silahı yoktu. Baltasını karşısına Domuz Adamlar çıktığında düşürmüştü. Dövüşmesi gerekirse *dişlerini* silah olarak kullanacaktı. Montgomery, elleri ceplerinde, suratı asık, ikide bir sendeleyerek onun ardından gidiyordu; brendinin verdiği sersemlikle somurtup duruyordu. Sol kolum askıdaydı – neyse ki sol kolum–, revolverimi sağ elime almıştım.

Adanın yabanıl yeşillikleri arasından geçerek kuzeybatıya uzanan dar bir patikaya girdik. Çok geçmeden M'ling

durdu ve tetikte bekledi. Montgomery az daha ona çarpıp tökezlenecekti ki o da durdu. Sonra etrafa kulak kesildik ve ağaçların arasından gelen sesler ve bize yaklaşan ayak sesleri duyduk.

"Öldü," diyordu boğuk titrek bir ses.

"Ölmedi, ölmedi," diyordu bir başkası çabuk çabuk.

"Gördük, gördük," diyordu birkaçı birden.

Montgomery birden, "*Hoop*!" diye bağırdı. "Hop, baksanıza buraya!"

"Lanet olsun!" dedim ve silahıma sarıldım.

İlkin bir sessizlik oldu, sonra birbirine dolanmış yeşilliklerin orasından burasından çıtırtılar geldi, ardından altı yüz, tuhaf pırıltıların gezindiği tuhaf yüzler belirdi. M'ling'in gırtlağından bir hırıltı çıktı. Maymun Adam'ı –aslında onu sesinden tanımıştım– ve daha önce Montgomery'nin sandalında gördüğüm beyaz sargılar içindeki kahverengi yüzlü yaratıklardan ikisini hemen tanıdım. Yanlarında da iki benekli hayvanla hani şu Yasa'yı bildiren eciş bücüş boz yaratık vardı, kalın boz kaşlı yaratığın boz tüyleri yanaklarından aşağı sarkıyor, boz renkte perçemler yatık alnının ortasından iki yana dökülüyordu; bu irikıyım, yüzü belli belirsiz yaratık bize yeşilliklerin arasından o kırmızı gözleriyle garip garip bakıyordu.

Bir süre kimsenin sesi çıkmadı. Sonra Montgomery hıçkırarak, "Kim... dedi öldü diye?" dedi.

Maymun Adam suçlu suçlu Tüylü Boz Yaratık'a baktı. "Öldü," dedi canavar. "Görmüşler."

Karşımızdakiler hiç de tehditkâr görünmüyorlardı. Şaşırmış, afallamışlardı sanki. Montgomery, "Nerede o?" dedi.

Boz yaratık, "Şurda," diye eliyle gösterdi.

Maymun Adam, "Yasa var mı şimdi?" diye sordu. "Hâlâ şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın olacak mı? Sahiden öldü mü?" Beyaz sargılar içindeki adam, "Yasa var mı?" diye yineledi. "Yasa var mı, ey kamçılı Öteki? O öldü," dedi Tüylü Boz Yaratık. Hep birlikte dikilmiş, bize bakıyorlardı.

Montgomery, donuk bakışlarını bana çevirerek, "Prendick," dedi. "Belli ki ölmüş."

Bu konuşmalar sırasında Montgomery'nin arkasında duruyordum. Burada işlerin nasıl yürüdüğünü anlamaya başlıyordum. Birden Montgomery'nin önüne geçip sesimi yükselttim: "Yasa'nın çocukları," dedim, "o ölmedi."

M'ling'in keskin bakışları bana çevrildi. "Yalnızca biçim değiştirdi – beden değiştirdi," diye devam ettim. "Onu bir süre görmeyeceksiniz. O... orada" –göğü gösterdim– "oradan sizi izleyebiliyor. Siz onu göremiyorsunuz. Ama o sizi görebiliyor. Yasa'dan korkun."

Onlara dik dik baktım. Ürküp geri çekildiler. Maymun Adam, korku içinde sık ağaçların arasından göğe bakarak, "O büyük, o iyi," dedi.

"Peki, ya öbür Şey?" diye sordum.

Boz Yaratık, gözlerini benden ayırmadan, "Kanı akan, çığlıklar atıp ağlayarak kaçan Şey – o da öldü," dedi.

"İyi olmuş," diye homurdandı Montgomery.

"Kamçılı Öteki," diyecek oldu Boz Yaratık.

"Evet?" dedim.

"Onun öldüğünü söyledi."

Ama Montgomery Moreau'nun öldüğünü neden yadsıdığını anlayabilecek kadar ayılmıştı. "O ölmedi," dedi yavaşça. "O ölmez. Benim kadar canlı."

"Kimileri Yasa'yı çiğnedi," dedim. "Onlar ölecek. Bazıları öldü zaten. Şimdi bize onun eski bedeninin yattığı yeri gösterin bakalım. Bedenini çıkarıp attı üstünden, çünkü artık ona ihtiyacı kalmamıştı."

"Şurada, Denizde yürüyen Adam," dedi Boz Yaratık.

Ve bize yol gösteren o altı yaratıkla birlikte, eğreltiotları, sarmaşıklar ve ağaç gövdelerinin karmaşası arasından geçerek kuzeybatıya doğru ilerledik. Biraz sonra bir bağırtı duyuldu, dalların arasından bir çatırtı koptu, insan müsveddesi küçük pembe bir yaratık çığlıklar atarak yanımızdan

hızla geçti. Hemen arkasından, onun peşine düşmüş, kanlar içinde, azgın bir canavar beliriverdi, az kalsın hızını alamayıp aramıza dalıyordu. Boz Yaratık yana sıçradı; M'ling hırlayarak üstüne atıldıysa da canavar onu yana fırlatıverdi; Montgomery ateş edip ıskaladı, başını eğip kolunu siper etti, dönüp kaçmaya kalktı. Bu sefer ben ateş ettiysem de canavar üstümüze gelmeyi sürdürdü; o çirkin suratının ortasına bir kere daha ateş ettim. O anda yüzünün dağıldığını fark ettim. Yüzü içeri göçtü. Ama yine de yanımdan geçip Montgomery'yi yakaladı ve onu bırakmadan yüzükoyun yana devrildi, can çekişirken onu da üstüne çekti.

M'ling, ölü hayvan ve yüzükoyun yatan adamla baş başa kalmıştım. Montgomery ağır ağır doğruldu ve şaşkınlık içinde yanında yatan, suratı paramparça olmuş Hayvan Adam'a baktı. Bu onu iyice ayıltmıştı. Güçlükle ayağa kalktı. O sırada Boz Yaratık'ın temkinliliği elden bırakmadan ağaçların arasından geri döndüğünü gördüm.

"Görüyor musun," dedim ölü hayvanı göstererek. "Yasa yok mu artık? Yasa çiğnendiği için oldu bu."

Ölü hayvana şöyle bir baktı. Boğuk bir sesle, "Odur öldüren Ateşi gönderen," dedi duanın sözlerini yineleyerek.

Öbürleri de oraya toplandılar ve bir süre öyle baktılar.

En sonunda adanın batı ucuna yaklaştığımızda, pumanın kemirilmiş ve didik didik edilmiş ölüsüyle karşılaştık, bir kurşun kürekkemiğini parçalamıştı; yirmi metre kadar ilerisinde de aradığımızı bulduk sonunda. Moreau, sazların çiğnenip ezildiği bir açıklıkta yüzükoyun yatıyordu. Bir eli bileğinden nerdeyse kopmuş, gümüş rengi saçları kana bulanmıştı. Kafası pumanın zincirleriyle vurularak içeri göçertilmişti. Altındaki ezilmiş sazlarda da kan lekeleri göze çarpıyordu. Revolverini bulamadık. Montgomery onu sırtüstü çevirdi.

****

Onu, arada bir dinlenerek ve Hayvan Halkı'ndan yedisinin yardımıyla –çünkü ağır bir adamdı– avlunun oraya

taşıdık. Gece iyice kararmaktaydı. İki kez görünmeyen yaratıkların bizim küçük topluluğun yakınlarında bir yerlerde uluduklarını ve acı acı haykırdıklarını duyduk; bir sefer de tembelhayvana benzeyen o küçük pembe yaratık ortaya çıkıp bize baktı ve yeniden gözden kayboldu. Ama yeniden saldırıya uğramadık. Avlunun kapısına gelince, bize eşlik eden Hayvan Adamlar yanımızdan ayrıldılar – M'ling de onlara katıldı. İçeri girip kapıyı kilitledikten sonra Moreau'nun çarpık çurpuk cesedini avlunun ortasına getirdik, bir çalı çırpı yığınının üstüne yatırdık.

Sonra laboratuvara girdik ve canlı ne bulduysak hepsini yok ettik.

XIX

Montgomery "Felekten Bir Gece Çalıyor"

İşimizi bitirdikten ve yıkanıp yemeğimizi yedikten sonra, Montgomery'yle benim küçük odama geçtik ve içinde bulunduğumuz durumu ilk kez ciddi bir biçimde ele aldık. Gece yarısı yaklaşıyordu. Montgomery ayılmış gibiydi, ama kafası çok karışıktı. Belki tuhaf ama, Moreau'nun kişiliğinin etkisi altında kalmıştı. Sanırım, Moreau'nun ölebileceği aklının ucundan bile geçmemişti. Bu yıkım, adada geçirdiği tekdüze on yıldan fazla süre boyunca yaradılışının bir parçası olup çıkmış alışkanlıklarının birden çöküvermesi anlamına geliyordu onun için. Bilmece gibi konuşuyor, sorularıma saçma sapan yanıtlar veriyor, genel konular arasında dolanıp duruyordu.

"Şu canına yandığımın dünyası," dedi. "Ucu ortası belli değil! Doğru dürüst bir hayatım olmadı ki. Bundan sonra olur mu, bilinmez. Dadılar ve öğretmenler tam on altı yıl canlarının istediği gibi anamı ağlatsınlar, beş yıl berbat yemekler yiyerek, sefil pansiyonlarda yatıp kalkarak, üst baş perişan, Londra'da tıp hafızla, sonra olmadık bir halt ye – yol yordam bilmiyordum ki– ve kendini apar topar bu rezil adada bul. Bu adada tam on yıl! Üstelik ne uğruna, Prendick? On paralık değerimiz yok mu?"

Bu zırvalarla uğraşacak halim yoktu. "Şimdi," dedim, "bu adadan nasıl kurtulabiliriz, ona bakmalıyız."

"Buradan kurtulmak neye yarar ki? Toplumdan dışlanmış, ipsiz sapsızın tekiyim ben. Gidecek yerim mi var? *Senin* işin tıkırında, Prendick. Olan zavallı Moreau'ya oldu! Burada cascavlak bırakamayız onu. Hem... Sonra Hayvan Halkı içinde düzgün olanlar var, onlara ne olacak?"

"İstersen, bunu yarına bırakalım," dedim. "O çalı çırpıyla bir ateş yakalım diyorum, Moreau'nun cesedini de, öbür şeyleri de yakarız, olur biter... Peki, sonra Hayvan Halkı'nı ne yapacağız?"

"*Ben* nereden bileyim. Yırtıcı hayvanlardan yapılmış olanlar herhalde eninde sonunda acayipleşirler. Katliam yapacak halimiz yok ya. Ne dersin? Yoksa *senin* insanlığın bunu mu gerektirir?.. Ama değişecekler. Mutlaka değişecekler."

Öyle ipe sapa gelmez laflar ediyordu ki, zıvanadan çıkmak üzereydim. Huysuzlandığımı görünce, "Lanet olsun!" diye bağırdı. "Senden çok daha müşkül durumda olduğumu göremiyor musun?" Yerinden kalkıp brendi almaya gitti. "İç!" dedi döndüğünde. "Seni akıl kumkuması, ukala dümbeleği, allahsız kitapsız aziz, iç."

"Ben içmeyeyim," dedim ve o içtikçe çenesi düşüp halinden yakınadursun, oturduğum yerden gaz lambasının sarı ışığındaki yüzüne nemrut nemrut baktım. Sıkıntıdan patladığımı hatırlıyorum. İçip içip ağlayarak Hayvan Halkı ve M'ling'i savunmaya başlamıştı. Onu M'ling kadar hiç kimsenin önemsemediğini söylüyordu. Sonra birden aklına bir fikir geldi.

Sendeleyerek yerinden kalkıp, "Satmışım anasını!" dedi ve brendi şişesini kaptı. Niyetini o anda seziverdim. Yerimden fırlayıp karşısına dikilerek, "O hayvana içki vermeyeceksin!" dedim

"Hayvan mı!" dedi. "Hayvan sensin. O bir Hıristiyan gibi içkisini içer. Çekil önümden, Prendick."

"Tanrı aşkına!" dedim.

"Çekil... önümden," diye gürledi ve birden tabancasına sarıldı.

"Peki öyleyse," diyerek yana çekildim; kapının sürgüsüne yapıştığında bir an aklımdan üstüne atlamak geçti, ama bir kolumun kırık olduğunu hatırlayınca vazgeçtim. "Sen de bir hayvan oldun çıktın zaten. Haydi, hayvanların yanına git."

Kapıyı hızla açtı, yan gözle bana bakarak, lambanın sarı ışığıyla ayın soluk parıltısı arasında durdu; göz çukurları kalın kaşlarının altında kara birer leke gibiydi. "Sen ukalanın tekisin, Prendick, sersem herifin tekisin! Hep korkuyor ve hayal görüyorsun. Sıfırı tükettik biz. Yarın işimi bitirmekten başka çarem yok. Şimdi felekten bir gece çalayım bari."

Dönüp ay ışığına çıktı. "M'ling," diye bağırdı; "M'ling, eski dostum!"

Yarı karanlık sahilin orada, ayın gümüşsü ışığında belli belirsiz üç yaratık göründü; biri beyaz sargılara sarılı bir yaratıktı, öbürleri ise iki kara leke halinde onu izliyordu. Durup baktılar. O sırada evin köşesinin orada kamburu çıkmış M'ling'i gördüm.

"İçin," diye haykırdı Montgomery; "için, behey hayvanlar! İçin de insan olun. Var mı benden zekisi, ulan! Bunlara içki içirmek Moreau'nun aklına gelmedi işte. Var mı ötesi. İçin diyorum size." Sonra elindeki şişeyi sallayarak batıya doğru koşar adım yürümeye başladı; M'ling de, Montgomery'nin ardından giden belli belirsiz üç yaratık ile onun arasına girdi.

Kapının ağzına gittim. Ay ışığının yarı aydınlığında zor görülüyorlardı ki, Montgomery'nin durduğunu fark ettim. M'ling'e bir yudum sek brendi içirdiğini, beş gövdenin birbirine karışarak tek bir karaltı olup çıktığını gördüm. Montgomery'nin, "Söyleyin," diye bağırdığını duydum; "bir ağızdan söyleyin, 'Lanet olasıca moruk

Prendick.' ... Tamam. Hadi bir daha: 'Lanet olasıca moruk Prendick.'"

O tek karaltı yeniden beş gövdeye ayrıldı; ay ışığının vurduğu sahil şeridi boyunca benden yavaş yavaş uzaklaştılar. Her biri kendi kafasına göre uluyor, avazı çıktığı kadar bana sövüp sayıyor ya da brendinin ilhamıyla yeni yeni küfürler savuruyordu.

Çok geçmeden Montgomery'nin uzaktan, "Sağa dön!" diye bağırdığını duydum ve hep birlikte içerlerdeki ağaçların karanlığına karıştılar. Sesleri yavaş yavaş uzaklaştı, giderek duyulmaz oldu.

Gece o asude saltanatına yeniden kavuştu. Ay artık doruğundan iniyor, batıya doğru alçalıyordu. Parlak dolunay bomboş mavi gökyüzünde geziniyordu. Duvarın bir metre genişliğindeki kapkara gölgesi ayaklarımın dibine vuruyordu. Deniz, kırışıksız bir grilikte, koyu ve esrarengiz, doğuya doğru uzanıyor; volkanik cam ve kristallerin oluşturduğu kül rengi kumlar denizle gölgeler arasında elmaslardan bir sahil gibi yanıp sönerek ışıldıyordu. Gaz lambası arkamda sımsıcak, kızıl ve titrek alevler saçıyordu.

Biraz sonra kapıyı kapatıp kilitledim; Moreau'nun, en son kurbanlarının –sürek avı tazıları, lama ve daha birkaç acınası hayvan– yanı başında yattığı avluya girdim; koca yüzü o korkunç ölümünden sonra bile dinginliğini koruyordu, açık kalmış acımasız gözleri yukarıdaki donuk beyaz aya bakakalmıştı. Küvetin kenarına oturdum, gözlerimi gümüşsü bir ışıkla tekinsiz gölgelerin birbirine karıştığı o ürkünç görüntüye dikip, neler yapacağımı düşünmeye başladım.

Sabahleyin tahlisiye sandalına biraz kumanya bırakacak ve önümde duran çalı çırpı yığınını ateşe verdikten sonra bir kez daha enginlerin ıssızlığına açılacaktım. Bana Montgomery için yapılacak bir şey yokmuş gibi geliyordu; aslına bakılırsa, Hayvan Halkı'yla nerdeyse akraba olup çıkmış, insan soyuyla dostluk kuramaz olmuştu. Ne yapacağımı

düşünerek orada ne kadar oturdum, bilmiyorum. Bir saat kadar olsa gerek. O sırada Montgomery'nin yakınımda bir yerleregeri dönmesiyle planlarımla ilgili düşüncelerim yarım kaldı. Hep bir ağızdan bir bağırtı koptu, sahile doğru inen azgın haykırışlar birbirine karıştı; bağırışlar, ulumalar ve kuduruk çığlıklar suyun kıyısında diner gibi oldu. Kargaşanın gürültüsü yükselip alçaldı; ağır darbeler altında tahtaların parçalandığını duydumsa da o sırada pek aldırış etmedim. Kulak tırmalayıcı bir şarkı başladı.

Aklım yine nasıl kurtulacağıma gitti. Yerimden kalktım, gidip lambayı getirdim, daha önce gördüğüm küçük fıçılara bakmak için barakalardan birine girdim. Orada rastladığım bisküvi kutularının içinde ne olduğunu merak edip birini açmaya kalkmıştım ki, yan taraftan gözüme titrek kırmızı bir ışık ilişmesiyle arkama dönüverdim.

Arkamda, ay ışığında akla karaya bürünmüş avlu uzanıyor, Moreau ve kesip biçtiği kurbanları odun ve çalı çırpı yığınının üzerinde üst üste yatıyorlardı. Sanki intikamlarını alabilmek için son bir kez kapışmış ve birbirlerini sımsıkı tutup kalıruş gibiydiler. Moreau'nun yaraları gece kadar karanlık bakıyorlardı; yaralarından damlamış kanlar kumların üstünde kara lekeler bırakmıştı. Sonra, pek de anlamadan, az önce gözüme ilişen hayale neden olan şeyi gördüm, kızıl bir parıltı geldi, karşı duvarda oynaşıp yükseldi. Lambamın titrek ışığının bir yansımasıyla karıştırdığımı sanıp yeniden barakadaki erzakların arasına döndüm. Tek kollu bir adam ne kadar yapabilirse, barakanın altını üstüne getirdim, ertesi gün denize açıldığımda işime yarayacak şeyleri bir kenara ayırdım. Yavaş hareket ediyordum, zaman ise hızla geçip gidiyordu. Az sonra gün ışığı usulca üzerime vurdu.

Şarkı yavaş yavaş kesildi, yerini bir patırtıya bıraktı, sonra yeniden başladı ve birden bir gürültü koptu. Bir kavga çıkmışçasına, "Daha, daha!" diye bağırtılar geldi kulağıma ve birden yabanıl bir çığlık duyuldu. Seslerin niteliği o kadar

değişiyordu ki, dikkat kesildim. Avluya çıkıp kulak verdim. Biraz sonra, bütün o keşmekeş bir revolver sesiyle bıçak gibi kesildi.

Hemen fırladım, odamdan geçerek küçük kapı aralığına koştum. Koşarken de, arkamdan barakadaki bazı eşya sandıklarının kayıp düştüğünü, birbirine çarpıp parçalandığını, kırılıp yerlere saçılan camların şangırtısını duydum. Ama hiç aldırmadım. Kapıyı ardına kadar açıp dışarıya baktım.

Sahilin yukarısında, kayıkhanenin yanında büyük bir ateş yanıyor, şafağın alacakaranlığına kıvılcımlar saçıyordu. Ateşin çevresinde bir yığın karaltı boğuşuyordu. Montgomery'nin bana seslendiğini duydum. Revolverimi kapıp hemen ateşe doğru koşmaya başladım. Montgomery'nin tabancasının namlusundan yere yakın bir alevin çıktığını gördüm. Yerdeydi. Var gücümle bağırarak havaya ateş ettim.

Birinin, "Efendi!" diye bağırdığını duydum. Düğüm olmuş boğuşan karaltı yığını çözülüp dağıldı, ateş şöyle bir harlanıp söndü. Hayvan İnsanlar beni görünce birden paniğe kapılıp sahilin yukarılarına kaçtılar. Çalıların arasında kaybolurlarken, heyecanımı yenemeyip arkalarından ateş ettim. Sonra da yerdeki kara yığınların oraya döndüm.

Montgomery sırtüstü yatıyordu, tüylü boz Hayvan Adam da üstüne serilmişti. Hayvan ölmüştü, ama kıvrık pençeleri hâlâ sımsıkı Montgomery'nin gırtlağındaydı. Biraz ileride M'ling yüzükoyun, kımıltısız yatıyordu; boynu ısırılmış, kocaman bir yara açılmıştı, kırılmış brendi şişesinin boynu elinde kalmıştı. Ateşin yanında uzanmış yatan iki gövde daha vardı; biri hiç kımıldamıyordu, öbürü ise kesik kesik inliyor, arada bir başını hafifçe kaldırıp yeniden indiriyordu.

Boz Adam'ı tuttuğum gibi Montgomery'nin üstünden kaldırdım; onu sürükleyerek uzaklaştırırken pençeleri bırakmak istemiyormuşçasına Montgomery'nin yırtık ceketine takılıp çekiyordu.

Montgomery'nin yüzü kararmıştı, güçlükle nefes alıyordu. Yüzüne deniz suyu çarptım ve ceketimi katlayıp başının altına yastık yaptım. M'ling ölmüştü. Ateşin yanındaki yaralı yaratığın –sakallı, boz yüzlü bir Kurt Hayvandı– gövdesinin ön tarafının hâlâ için için yanmakta olan odunların üstünde olduğunu gördüm. Zavallı yaratık o kadar feci yaralanmıştı ki bu kadar acı çekmesine dayanamayıp beynini uçurdum. Öteki hayvan beyaz sargılar içindeki Boğa Adamlardan biriydi. O da ölmüştü.

Hayvan Halkı'ndan artakalanlar sahilden gitmiş, kayıplara karışmışlardı. Montgomery'nin yanına döndüm, tıptan hiç anlamadığım için kendime lanetler yağdırarak yanında diz çöktüm.

Az ötemdeki ateş sönmüştü; yalnızca ortaya bakan uçları alazlanan kömürleşmiş odunlar ve aralarındaki çalı çırpının gri külleri kalmıştı. Öylesine Montgomery'nin bu odunları nereden bulduğunu geçirdim aklımdan. Sonra günün ağardığını fark ettim. Gök iyice aydınlanmıştı, batan ay günün parlak mavisinde giderek soluk ve donuk bir görünüme bürünüyordu. Gök doğuda kızıla kesmişti.

Birden arkamda bir gümbürtü ve hışırtı duydum, dönüp bakınca korkuyla çığlık atarak ayağa fırladım. Şafağın ılıklığında, avludan kocaman, karman çorman siyah dumanlar savruluyor, dumanların azgın karanlığı arasından kıpkızıl titrek alevler fırlıyordu. O sırada saz damı tutuşuverdi. Alevlerin yatık sazların arasından fırdolayı ileri atıldığını gördüm. Aniden odamın penceresinden alevler fışkırdı.

O saat anladım ne olduğunu. Daha önce duyduğum şangırtıyı hatırlayıverdim. Montgomery'nin yardımına koşmak için dışarı fırlarken lambayı devirmiştim.

Avludan bir şeyler kurtarmak umutsuz gibi görünüyordu. Aklım yine adadan kaçış planıma gitti ve hızla arkama dönerek sahildeki sandalların orada olup olmadığına baktım. Yerlerinde yeller esiyordu! Yakınımdaki kumların

üstünde iki balta duruyordu, etrafa yongalar ve kıymıklar saçılmıştı, gün ağaradursun büyük ateşten artakalan küller kararıp tütüyordu. Montgomery benden intikamını almak ve insanlığa geri dönüşümüzü engellemek için sandalları yakmıştı.

Ani bir öfke nöbetiyle sarsıldım. Az kalsın, ayaklarımın dibinde umarsız yatarken, o akılsız kafasını yassıltacaktım. Tam o sırada elini o kadar güçsüzce, o kadar acınası bir biçimde kımıldattı ki, bütün öfkem yatıştı. İnleyerek bir an gözlerini açıp kapadı.

Yanına diz çöküp başını kaldırdım. Yeniden gözlerini açıp sesini çıkarmadan tanyerine baktı, sonra göz göze geldik. Gözlerinin kapanmasına engel olamadı. Biraz sonra, son bir çabayla, "Kusura bakma," dedi. Sanki bir şeyler düşünmeye çalışıyordu. "Sonu geldi," diye mırıldandı, "bu yalan dünyanın sonu geldi. Ne saçma—"

Dinliyordum ki, başı umarsızca yana düştü. Biraz su onu canlandırır diye düşündümse de, ne su vardı, ne de yakınlardan bir yerden su taşıyacak bir tas. Birden ağırlaşır gibi oldu. Yüreğim buz kesti.

Üstüne eğildim, elimi gömleğindeki yırtıktan içeri soktum. Ölmüştü ve o ölürken, güneşi çepeçevre saran bir akkor, parıltısını göğe saçarak ve karanlık suları göz kamaştırıcı bir ışık karmaşasına boğarak, koyun uzantısının ötesinde doğuya doğru yükselmişti. Ölümün çöktüğü yüzüne bir nur gibi inmişti.

Başını onun için yaptığım basit yastığa usulca bırakıp ayağa kalktım. Karşımda denizin ışıltılı ıssızlığı, daha önce çok acısını çektiğim o ürkünç yalnızlık uzanıyordu; arkamda ise şafağın sökmesiyle dinginleşen ada, sesi soluğu kesilen ve görünmeyen Hayvan Halkı vardı. Avlu, içindeki bütün erzak ve cephaneyle birlikte patır kütür yanıyordu; alevler ansızın parlayıveriyor, ikide bir çıtırtılar yükseliyor, ara ara gümbürtüler geliyordu. Kopkoyu dumanlar, kumsal boyun-

ca sürüklenerek benden uzaklaşıyor, uzaktaki ağaç tepelerinin altından kıvrıla büküle koyaktaki kulübelere yöneliyordu. Yanı başımda ise sandalların yanıp kül olmuş kalıntıları ve o beş ceset duruyordu.[49]

Tam o sırada, kamburu çıkmış sırtları, çıkık alınları, beceriksizce uzattıkları çarpık çurpuk elleri ve hiç de dostça olmayan meraklı bakışlarıyla Hayvan Halkı'ndan üç yaratık belirdi; ürkek ürkek üstüme geliyorlardı.

XX

Hayvan Halkı Arasında Bir Başına

Onlarla karşı karşıyaydım, onların arasında tek başıma yazgımla yüz yüzeydim – tek derken sözcüğün tam anlamıyla tek, çünkü bir kolum kırıktı. Cebimde iki mermisi eksik bir revolver vardı. Sahilde sağa sola dağılmış yonga ve kıymıklar arasında, sandalları parçalarken kullandıkları iki balta duruyordu. Deniz arkamda gelgitle ağır ağır yükseliyordu.

Yolu yok, cesareti elden bırakmamalıydım. Gözlerimi üstüme gelen canavarların gözlerine diktim. Gözlerini benden kaçırıyorlar, burun delikleri titreyerek sahilde biraz ilerimde yatan cesetleri kokluyorlardı. Beş altı adım attım, Kurt Adam'ın cesedinin yanı başında duran kanlı kamçıyı alıp şaklattım.

Durdular, bana baktılar. "Selam," dedim. "Diz çökün!"

Bir an duraksadılar. İçlerinden biri diz çöktü. Yüreğim ağzıma gelmişti, ama buyruğumu tekrarlayarak üstlerine yürüdüm. İlk diz çökenin ardından öbür ikisi de diz çöktü.

Döndüm; tıpkı sahneden geçerken yüzünü seyirciye dönen bir oyuncu gibi, gözümü diz çökmüş üç Hayvan Adamdan ayırmadan cesetlere doğru yürüdüm.

Ayağımla Yasa Bildirici'nin üstüne basarak, "Bunlar Yasa'yı çiğnediler," dedim. "Ve hepsi öldürüldü. Yasa Bildirici

bile. Kırbaçlı Öteki bile. Yasa uludur! Gelin, gözünüzle görün."

İçlerinden biri yaklaşıp baktı, "Kimse kurtulamaz," dedi.

"Kimse kurtulamaz," dedim ben de. "O zaman beni dinleyin ve buyruklarımı yerine getirin." Ayağa kalkmış, sorgu dolu gözlerle birbirlerine bakıyorlardı.

"Durun orada," dedim.

Baltaları yerden alıp başlarından kolumdaki askıya astım, Montgomery'yi yüzükoyun çevirip hâlâ iki mermisi olan revolverini aldım, eğilip ceplerini yoklayınca altı fişek buldum.

Yeniden ayağa kalkıp kırbaçla Montgomery'yi göstererek, "Alın şunu," dedim, "alın götürün buradan, denize atın."

Biraz yaklaştılar, belli ki Montgomery'den hâlâ korkuyorlardı, ama kamçının kırmızı ucunu şaklatmamdan daha çok korktukları anlaşılıyordu; bir süre cesedi neresinden tutacaklarını bilemeyip duraksadılarsa da, kamçını birkaç kez şaklatıp bağırınca, Montgomery'yi yavaşça kaldırıp sahile taşıdılar, şapırtılar çıkararak denizin ışıltılı sularına girdiler. "Yürüyün," dedim, "yürüyün! Daha uzağa taşıyın."

Sular koltukaltlarına gelinceye kadar yürüdüler ve durup bana baktılar. "Bırakın," dememle Montgomery'nin cesedi şıp diye suda kaybolunca göğsüm daralır gibi oldu. "Tamam!" dedim biraz kısık bir sesle; gümüş rengi sularda uzun siyah girdaplar açarak telaş ve korku içinde kıyıya döndüler. Kıyıya gelince durup arkalarına döndüler, Montgomery'nin birden sudan çıkıp intikam almasını bekliyormuşçasına gözlerini denize diktiler.

Öteki cesetleri göstererek, "Şimdi de bunları," dedim.

Montgomery'yi suya attıkları yere yaklaşmamaya özen gösterdiler; suyun içinde bata çıka yürüyerek dört ölü yaratığı sahil boyunca yüz metre kadar taşıdıktan sonra denize bıraktılar.

M'ling'in paramparça cesedini suya bırakmalarını izlerken, arkamda usuldan bir ayak sesi duydum; hızla dönünce on-on iki metre kadar ileride iriyarı Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığı gördüm. Başını öne eğmiş, parlak gözlerini bana dikmiş, güdük ellerini yumruk yapmış, iki yanında birleştirmişti. Ben döner dönmez bakışlarını kaçırmaya çalışarak çömelmiş vaziyette öyle kaldı.

Bir an göz göze geldik. Kamçıyı atıp cebimdeki tabancaya yapıştım. Niyetim bu canavarı –adada geriye kalanların içinde en korkuncu buydu– ilk fırsatta gebertmekti. Haince gelebilir, ama kararımı vermiştim bir kere. Ondan öteki iki yaratıktan çok daha fazla korkuyordum. Onun hayatta kalmasının benim için bir tehdit olduğunu biliyordum.

Beş on saniye içinde kendimi toparladım. Ve bağırdım: "Selam! Diz çök!"

Hırlayarak dişlerini gösterdi. "*Sen* kimsin, kim oluyorsun da..."

Belki biraz erken davranarak revolverimi çektim, nişan alıp hemen ateş ettim. Ciyakladığını duydum, yan yan kaçıp arkasını döndüğünü görünce ıskaladığını anladım ve bir kez daha ateş etmek için başparmağımla horozu kaldırdım. Ama çoktan bir o yana bir bu yana sıçrayarak yel yepelek kaçmaya başlamıştı bile, o yüzden bir kere daha ıskalamayı göze alamadım. İkide bir dönüp omzunun üstünden bana bakıyordu. Sahil boyunca yampiri yampiri koştu ve hâlâ yanmakta olan avludan yükselerek sürüklenen yoğun dumanların altında gözden kayboldu. Bir süre durup arkasından baktım. Yeniden sözümden çıkmayan üç Hayvan Adam'a döndüm ve hâlâ taşımakta oldukları cesedi suya bırakmalarını işaret ettim. Sonra cesetleri bulduğum ateşin başındaki yere geri döndüm ve koyu kan lekeleri emilip yok oluncaya kadar kumları ayağımla tepip eşeledim.

Kullarımı bir el hareketiyle salıverdim, sahilden yukarı tırmanarak çalılara doğru ilerledim. Kamçını baltalarla

birlikte kolumun askısına asmış, tabancamı elime almıştım. İçinde bulunduğum durumu enine boyuna düşünmek için yalnız kalmak istiyordum.

Bu koca adada artık yalnız kalıp güven içinde başımı dinleyebileceğim, rahat bir uyku uyuyabileceğim emin bir yer kalmadığını yeni yeni anlıyor olmam korkunç bir şeydi. Adaya ayak bastığımdan bu yana kendimi şaşırtıcı biçimde yeniden toparlamıştım, ama yine de büyük bir baskı altında kaldığımda sinirlerimin altüst olması ve bunalıma girmem işten bile değildi. Adayı bir ucundan öbür ucuna geçip Hayvan Halkı'yla yakınlık kurmam, onların güvenini kazanarak kendimi sağlama almam gerektiğini düşündüm. Ama yüreğim yetmedi. Sahile geri döndüm, doğuya yönelip yanmakta olan avluyu geride bıraktım, mercan kayalığına doğru uzanan, mercan kırıklarıyla kaplı sığ bir kumluğa geldim. Burada, sırtım denize, yüzüm her an belirebilecek bir tehlikeye dönük, oturup düşünebilirdim. Ve oturdum, çenem dizlerimde, kızgın güneş tepemde, yüreğimde gittikçe büyüyen bir korku, düşünmeye başladım: Buradan kurtarılıncaya kadar (kurtarılırsam tabii) nasıl hayatta kalacaktım. Durumu elimden geldiğince soğukkanlı bir biçimde baştan sona gözden geçirmeye çalıştım, ama işin içine duygusallığın karışmasını önlemek olanaksızdı.

Montgomery'nin umutsuzluğunun nedenini düşünmeye başladım. "Değişecekler," diyordu. "Mutlaka değişecekler." Peki, Moreau – Moreau ne demişti? "İçlerindeki inatçı hayvansılık her geçen gün geri dönüyor..." Sonunda yine Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık geldi aklıma. Hiç kuşkum yok, ben onu öldürmezsem o hayvan beni öldürecekti... Yasa Bildirici ölmüştü – ne yazık ki!.. Artık tıpkı onlar gibi biz Kamçılıların da öldürülebileceğini biliyorlardı...

Yoksa beni daha şimdiden yeşil eğreltiotları ve palmiyelerin kuytularından seyrediyorlar mıydı – şu kaynarcanın oraya gelinceye kadar izlemişler miydi? Bana pusu mu

kuruyorlardı yoksa? Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık onlara ne anlatıyordu? Düş gücüm de benimle birlikte temelsiz korkulardan geçilmeyen bir bataklığa sürükleniyordu.

Düşüncelerim, dalgaların avlunun yakınındaki sahile sürüklediği siyah bir şeye hücum eden deniz kuşlarının çığlıklarıyla dağıldı. O şeyin ne olduğunu biliyordum, ama geri dönüp onları oradan uzaklaştıracak cesaretten yoksundum. Adanın doğu ucundan dolanıp, çalılıklar arasında kurulmuş olabilecek pusuların ortasına düşmeden kulübelerin bulunduğu koyağa yaklaşmayı tasarlayarak sahil boyunca ters yönde yürümeye başladım.

Sahilde bir kilometre kadar yürümüştüm ki, benim üç Hayvan Adam'dan birinin kıyı tarafındaki çalılıkların arasından çıkarak bana doğru geldiğini fark ettim. Ama hayalimden geçirdiklerim yüzünden o kadar ürkekleşmiştim ki, hemen revolverime sarıldım. Yaratığın yatıştırıcı hareketleri bile silahımı bırakmama yetmedi.

Yaklaşırken duraksar gibi oldu. "Defol!" diye haykırdım. Yaratığın yaltaklanışında akla hemen köpekleri getiren bir şey vardı. Tıpkı eve geri gönderilmek istenen bir köpek gibi biraz geri çekildi ve köpeksi kahverengi gözleriyle yalvarırcasına bana bakarak durdu. "Defol," dedim. "Yaklaşma bana."

"Sana yaklaşamaz mıyım?" dedi.

"Hayır. Defol," diye direterek kamçımı şaklattım. Sonra kamçımı dişlerimin arasına sıkıştırıp, yerden bir taş alır gibi yapınca yaratık korkup kaçtı.

Kendi başıma kalınca Hayvan Halkı'nın koyağına kadar gittim, bu yarıntıyı denizden ayıran yaban otlarıyla sazların arasına saklandım ve ortalıkta dolaşanları izleyerek davranışlarından ve görünüşlerinden Moreau ile Montgomery'nin ölümünün ve Acı Evi'nin yok oluşunun onları nasıl etkilediğini çıkarmaya çalıştım. Korkakça davranmakla ne kadar aptallık etmiş olduğumu şimdi anlamış bulunuyorum. Sa-

bahın erken saatlerindeki kadar cesaret gösterebilseydim, kuruntularıma yenik düşerek cesaretimi yitirmeseydim, Moreau'nun boşalan tahtına oturabilir, Hayvan Halkı'na hükmedebilirdim. Ama olan olmuş, bu fırsatı tepmiş, cemaatimin reisi olmaktan öteye gidememiştim.

Öğleye doğru bazıları gelip sıcak kumlara serildiler. Açlık ve susuzluğumdan yükselen buyruklar korkuma ağır bastı. Çalıların arasından çıktım, revolverim elimde, yerde oturan bu bedenlere doğru ilerledim. Önce biri, bir Kurt Kadın, ardından öbürleri başlarını çevirip bana baktılar. Ama hiçbiri yerinden kalkıp beni selamlama zahmetinde bulunmadı. Kendimi hepsine birden diretemeyecek kadar güçsüz ve dermansız hissettiğim için, üzerinde durmayıp görmezlikten geldim.

İyice yaklaşıp, "Yemek istiyorum," dedim nerdeyse yalvarırcasına.

Yarı Öküz Yarı Domuz Adam, başını öbür yana çevirerek, "Kulübelerde var," dedi uyur uyanık bir sesle.

Yanlarından geçip, terk edilmiş gibi görünen koyağın gölgeleri ve kokuları arasına daldım. Boş bir kulübede bulduğum meyveleri mideye indirdim ve küflenip çürümeye yüz tutmuş birkaç dal ve sopayı kapı ağzına dayadıktan sonra yüzüm kapıya dönük, elim revolverimde, oracığa oturdum; son otuz saatin yorgunluğu üstüme çökünce, kapının ağzına diktiğim uyduruk barikatın kaldırılacak olursa beni beklenmedik bir tehlikeden kurtaracak kadar gürültü çıkaracağına güvenerek kendimi uykunun ellerine bıraktım.

XXI

Hayvan Halkı'nın Aslına Dönüşü

Böylece, Doktor Moreau'nun Adası'nda Hayvan Halkı'ndan biri oldum işte. Uyandığımda çevrem karanlıktı. Sargılı kolum ağrıyordu. Önce nerede olduğumu anlamadan doğrulup oturdum. Dışarıda birileri hırıltılı sesler çıkararak konuşuyordu. Bir de baktım, barikat yok, kulübenin kapı ağzı açık. Revolverim hâlâ elimde.

Bir şeyin soluduğunu duymamla o şeyin yanı başımda çömelmiş olduğunu görmem bir oldu. Soluğumu tutarak neyin nesi olduğunu anlamaya çalıştım. Yavaş yavaş kımıldanıp durmaya başladı. Sonra yumuşak, ılık ve ıslak bir şey elime değip geçti.

Kaskatı kesilmiştim. Elimi çektim. Korku içinde çığlığı basıyordum ki, boğazımda düğümlendi kaldı. Sonra birden ne olduğunu fark edince revolverimi sımsıkı kavradım.

Revolveri indirmeden, "O da kim?" dedim kısık bir sesle.

"*Benim*, Efendi."

"Sen de kimsin?"

"Artık Efendi yok diyorlar. Ama ben biliyorum, ben biliyorum. Cesetleri denize ben taşıdım, Ey Denizde Yürüyen, senin öldürdüklerinin cesetlerini. Ben senin kulunum, Efendi."

"Sen sahilde rastladığım mısın?" diye sordum.

"O benim, Efendi."

Ben uyurken bana saldırmadığına bakılırsa bu yaratık bağlılığını koruyordu. Elimi bir kez daha yalayıp öpmesi için uzatırken, "Pek güzel," dedim. Onun orada olmasının anlamını kavramaya başlamış, cesarete gelmiştim. "Öbürleri nerede?" diye sordum.

"Onlar deli. Onlar aptal," dedi Köpek Adam. "Şu anda bile şuracıkta aralarında konuşuyorlar. Diyorlar ki, 'Efendi öldü; Kamçılı Öteki öldü. Denizde Yürüyen Öteki ise – bizim gibi. Bundan böyle Efendi yok, Kamçı yok, Acı Evi yok. Bitti gitti. Yasa'yı çok seviyoruz, ona uyacağız; ama artık acı yok, Efendi yok, Kamçı yok, hiçbir zaman da olmayacak.' Öyle diyorlar. Ama ben biliyorum, Efendi, ben biliyorum."

Karanlıkta elimi uzatıp Köpek Adam'ın başını pışpışladım. "Pek güzel," dedim bir kez daha.

"Pek yakında hepsini öldüreceksin," dedi Köpek Adam.

"Pek yakında," diye yanıtladım, "hepsini öldüreceğim – hele biraz zaman geçsin, işler o noktaya gelsin. Her biri, senin bağışladıkların dışında her biri öldürülecek."

Köpek Adam, hoşuna gitmiş gibi, "Efendi, canı kimi öldürmek isterse öldürür," dedi.

"Bırak günah üstüne günah işlesinler," dedim; "vakitleri doluncaya kadar aptallıklarıyla yaşasınlar. Bırak benim Efendi olduğumu bilmesinler."

"Efendi ne derse güzel der," dedi Köpek Adam, soyunun alesta bekleyen yaltakçılığıyla.

"Ama biri var ki, o günah işledi," dedim. "İlk gördüğümde öldüreceğim onu. Ben sana, '*Bu o*,' dediğimde tepesine çökeceksin. – Ben şimdi bir araya toplanan o adamlarla kadınlara gidiyorum."

Köpek Adam dışarı çıkarken kulübenin ağzı bir an kararadı. Ardından ben de dışarı çıktım ve nerdeyse tam Moreau ile sürek avı tazısının peşimden geldiklerini duyduğum zaman bulunduğum yerde durdum. Ama bu kez geceydi ve

çöplüğe dönmüş, leş gibi kokan koyak karanlığa boğulmuştu; karşıda, gündüz vakti güneşin aydınlattığı yeşil yamacın orada, kamburu çıkmış acayip karaltıların gidip geldikleri kızıl bir ateş gördüm. Biraz daha ileride, yukarıdaki dalların siyah bir dantel gibi sardığı sık ağaçlar karanlık bir yığın halinde uzanıyordu. Ay koyağın kıyısından yeni yükseliyor, adanın yanardağ ağızlarından durmadan tüten dumanlar ayın yüzünden döne döne geçiyordu.

"Benimle yürü," dedim cesaretimi toplayarak; kulübelerin yarı aydınlığından bizi gözetleyen yaratıklara pek aldırmadan, dar yoldan aşağıya birlikte yürüdük.

Ateşin çevresindekilerden hiçbiri beni selamlama zahmetinde bulunmadı. Çoğu oralı bile olmadı. Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığa bakındım, ortalıkta görünmüyordu. Hayvan Halkı'ndan yirmi kadar yaratık, çömelmiş, ya ateşe bakıyor ya da birbirleriyle konuşuyorlardı.

Sağımdaki Maymun Adam'ın, "Öldü, öldü, Efendi öldü," dediğini duydum. "Acı Evi – Acı Evi diye bir şey yok artık."

"Ölmedi," dedim sesimi yükselterek. "Şu anda bile bizi izliyor."

Bunu duyunca irkiliverdiler. Yirmi çift göz bana çevrildi.

"Acı Evi şimdi yok," dedim. "Ama geri dönecek. Efendi'yi belki göremiyorsunuz. Ama şu anda bile yukarıdan sizi duyuyor."

"Doğru, doğru!" dedi Köpek Adam.

Kendimden eminliğim karşısında şaşırıp duralamışlardı. Bir hayvan fazlasıyla acımasız ve kurnaz olabilir, ama ancak gerçek bir insan yalan söyleyebilir. Hayvan Halkı arasından biri, "Kolu Sargılı Adam garip bir şey söylüyor," dedi.

"Öyle diyorsam öyledir," dedim. "Efendi de, Acı Evi de geri gelecek. Yasa'yı çiğneyenin canı cehenneme!"

Garip garip birbirlerine baktılar. Hiç umursamıyormuşum gibi baltamı ayaklarımın dibindeki toprağa öylesine

indirmeye başladım. Bakışlarını çimenlerde açtığım derin yarıklardan ayırmadıklarının farkındaydım.

Biraz sonra Satir bir kuşkusundan söz etti; onu yanıtladım. Ardından benekli yaratıklardan biri karşı çıkacak oldu ve ateşin çevresinde hummalı bir tartışma koptu. Artık güvende olduğuma gittikçe daha fazla inanmaya başlamıştım. İlk başlarda heyecanlanıp telaşa kapıldığımda yaptığım gibi konuşurken ikide bir soluklanmak için duraklamıyordum. Aşağı yukarı bir saat içinde Hayvan Halkı'ndan pek çok yaratığı söylediklerimin doğruluğuna gerçekten inandırmış, geri kalanların çoğunu da kararsızlığa itmiştim. Gözüm hep düşmanım Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratığı arıyordu, ama görünürde yoktu. Gerçi ikide bir kuşkulu bir hareket karşısında irkilmiyor değildim, ama kendime olan güvenim hızla artıyordu. Çok geçmeden, ay doruğundan aşağıya doğru süzülürken, beni dinleyenler birer birer esnemeye (körelen ateşin ışığında o çarpık çurpuk dişlerini göstererek) başladılar ve birbiri ardı sıra koyaktaki kovuklarına çekildiler. Ben de, sessizlik ve karanlığın ortasında ödüm koptuğundan onlarla birlikte gittim; çoğuyla bir arada olmamın biriyle bir arada olmamdan daha güvenli olacağını biliyordum.

Böylece, Doktor Moreau'nun Adası'ndaki konukluğumun daha uzun sürecek günleri başlamış oldu. Ama o geceden bu serüvenin son bulduğu güne dek, hiç de hoş olmayan sayısız küçük ayrıntıyı ve insanı yiyip bitiren o ardı arkası kesilmeyen tedirginliği bir yana bırakırsak, anlatılmaya değer tek bir olay oldu. O yüzden, bu süre içinde olup biten her şeyi anlatmaktansa, bu yarım yamalak insanlaştırılmış hayvanlarla içlidışlı yaşadığım on ayın biricik önemli olayını anlatmayı yeğlerim. Gerçi belleğimde yer eden, unutmak için sağ elimi bile feda edebileceğim pek çok şey var yazabileceğim. Ama bunların hikâyenin anlatılmasına pek yararı olmayacak. Şimdi geriye bakıp düşünüyorum da, o canavarların davranışlarına çabucak ayak uydurmuş ve

özgüvenimi yeniden kazanmış olmam bana çok tuhaf geliyor. Kuşkusuz, dalaştığımız, onlara dişlerimi gösterdiğim de oldu, ama çok geçmeden yerden taş alıp atar gibi yapmam ve baltamın uyandırdığı korku saygılı olmalarını sağladı. Senbernar Adam'ımın bana olan bağlılığının da çok büyük yararı dokundu. Bu arada, bu yaratıkların saygı duymalarının çok basit bir ölçüye, karşılarındakinin onlarda derin yaralar açabilme gücüne bağlı olduğunu anladım. Doğrusu, onların gözünde bir çeşit üstünlüğüm olduğunu söylesem, umarım kibirlilik olarak görülmez. Gerçi bazı dalaşmalar sırasında fena yaraladığım bir ikisi bana diş biliyordu, ama bunu daha çok arkam onlara dönükken ve onlara bir şey yapamayacağım bir uzaklıktayken suratlarını buruşturarak açığa vuruyorlardı.

Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık benden köşe bucak kaçıyor, ben de hep tetikte bekliyordum. Yanımdan bir an bile ayrılmayan Köpek Adam ondan hem nefret ediyor, hem de çok korkuyordu. Bana kalırsa, bu hayvanın bana olan bağlılığının temelinde de aynı şey yatıyordu. Çok geçmeden anladım ki, Yarı Sırtlan Yarı Domuz canavar kanın tadını almış ve Pars Adam'ın yaptığı gibi yapmıştı. Ormanda bir yerde kendine gizli bir barınak edinmiş ve bir başına yaşamaya başlamıştı. Bir seferinde Hayvan Halkı'nı onu avlasınlar diye kandırmaya kalkıştımsa da, onlara belirli bir amaç için işbirliği yaptıracak yetkeden yoksun olduğumu gördüm. Birkaç kez inine yaklaşıp onu gafil avlamaya çalıştımsa da, her defasında benden kurnaz çıktı, beni ya gördü ya da kokumu alıp kaçmayı başardı. Üstelik kurduğu tuzaklarla ormandaki her patikayı benim ve yandaşlarım için tekinsiz kılıyordu. Köpek Adam ise yanımdan uzaklaşmayı pek göze alamıyordu.

Hayvan Halkı, daha sonraki davranışları düşünülecek olursa, ilk bir iki ay bayağı insanca davranmış, hatta köpeksi dostumun yanı sıra birkaçı bana içten bir hoşgörü göster-

mişti. Küçük tembelhayvanımsı pembe yaratık bana karşı tuhaf bir sevgi besliyor, ardım sıra gelmek pek hoşuna gidiyordu. Maymun Adam ise bıkkınlık veriyordu. Beş parmağı vardı ya, o yüzden kendini benim dengim olarak görüyor, sabahtan akşama kadar zevzeklik ediyor, abuk sabuk konuşup duruyordu. Ama hoşuma giden bir yanı da yok değildi: Yeni sözcükler uydurmak gibi tuhaf bir muzipliği vardı. Galiba, hiçbir anlam taşımayan adlar geveleyip durmayı doğru konuşma sanıyordu. "Küçük düşünler"den, hayattaki gündelik olağan konulardan ayırt etmek için "büyük düşünler" diyordu. Anlamadığı bir söz söyleyecek olsam, buna övgüler yağdırarak bir daha söylememi istiyor, sonra da ezberleyerek Hayvan Halkı'nın daha uysal olanlarına yanlış yunluş tekrarlayıp duruyordu. Açık ve anlaşılır olanı hiçe sayıyordu. Sırf onun kullanması için birtakım çok tuhaf "büyük düşünler" icat etmiştim. Şimdi onun hayatta gördüğüm en sersem yaratık olduğunu düşünüyorum; insana özgü aptallığı, maymunun doğal salaklığını zerre kadar kaybetmeden harikulade bir biçimde geliştirmişti.

Bütün bunların bu hayvanlar arasındaki yalnızlığımın ilk haftalarında meydana geldiğini söylemeliyim. O sıralar Yasa'nın getirdiği göreneklere saygıda kusur etmiyorlar, edepli davranıyorlardı. Bir gün paramparça edilmiş bir tavşan buldum –bunu yapanın Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık olduğundan kuşkum yoktu– ama hepsi o kadar. Konuşmaları ve davranışlarının gittikçe farklılaştığını, sözcükleri söyleyişlerinin gittikçe kabalaştığını, konuşmakta gittikçe isteksizleştiklerini ilk kez belirgin biçimde fark ettiğimde mayıs ayı dolaylarıydı. Benim Maymun Adam'ın zevzeklikleri çok daha hızlanmış, ama gittikçe daha az anlaşılır, gittikçe daha maymunsu olmuştu. Bazıları da, gerçi onlara dediklerimi o sıralar hâlâ anlıyor olsalar da, konuşma yetilerini tümden yitiriyor gibiydiler. Bir zamanlar düzgün ve hatasız konuşulan bir dilin kendini salıverip gevşeyeceği, biçimsizleşip

anlamsızlaşacağı, yeniden ses öbeklerine dönüşeceği kimin aklına gelirdi ki? Üstelik dik yürümekte gittikçe daha fazla güçlük çekiyorlardı. Gerçi besbelli kendilerinden utanıyorlardı, ama yine de arada sırada el ve ayak parmakları üstünde koşanlara ve artık asla dik duramayanlara rastlamıyor değildim. Nesneleri tutarken gittikçe sakarlaşıyorlar, suyu dilleriyle içlerine çekerek içiyorlar, kemirerek yiyorlar ve bu gittikçe yaygınlaşıyordu. Moreau'nun "içlerindeki inatçı hayvansılık" derken ne demek istediğini şimdi çok daha iyi anlıyordum. Eski durumlarına geri dönüyorlardı, hem de büyük bir hızla.

Bazıları ahlaklılığın gereklerini çoğu zaman bile bile umursamamaya başlamıştı; üstelik bu işin öncülerinin hepsinin dişiler olduğunu şaşkınlıkla izliyordum. Hatta kimileri tekeşlilik kurumunu herkesin içinde ayaklar altına almaya kalkışıyordu. Yasa'yla oluşan gelenekler göz göre göre gücünü yitiriyordu. Bu nahoş konudan daha fazla söz edemeyeceğim. Benim Köpek Adam belli belirsiz yeniden köpekleşiyordu; her geçen gün konuşma yetisini yitiriyor, dörtayaklılığa geri dönüyor, gittikçe tüyleniyordu. Yavaş yavaş, en güvendiğim dostumun yanı başımda kuyruk sallayan bir köpeğe dönüştüğünü fark ediyordum. Kulübelerin bulunduğu geçit hiçbir zaman pek hoş bir yer olmamıştı, ama aldırışsızlık ve başıbozukluk günden güne arttıkça o kadar tiksindirici bir yer olup çıktı ki, oradan ayrılıp adanın öbür ucuna kadar gittim, Moreau'nun avlusunun karanlık yıkıntıları arasında kendime dallardan bir barınak yaptım. Hayvan Halkı o avluda yaşanan acıları hâlâ unutmadığı için orasının en güvenli yer olduğunu fark etmiştim.

Bu canavarların asıllarına adım adım nasıl dönüştüklerini ayrıntılarıyla dile getirmem; insan suretinden her geçen gün nasıl biraz daha çıktıklarını, bedenlerini örten sargılar ve çaputları çıkarıp atıp en sonunda nasıl çırılçıplak kaldıklarını, açıkta kalan kolları ve bacaklarının tüylerle nasıl

kaplandığını, alınlarının nasıl geri çekilip yüzlerinin öne fırladığını, adadaki yalnızlığımın ilk ayında bazılarıyla kurmak gafletinde bulunduğum yakınlığı şimdi nasıl dehşet içinde hatırladığımı anlatmam mümkün değil.

Değişim yavaş yavaş ve önlenemez bir biçimde geldi. Onlarda da, bende de herhangi bir sarsıntı yaratmadan gerçekleşti. Aralarında hâlâ güven içinde dolaşabiliyordum, çünkü yaşadıkları çöküşte her geçen gün insanlıklarının yerini almakta olan patlamaya hazır hayvanlıklarının gittikçe artan gücünü tetikleyecek bir deprem henüz meydana gelmemişti. Ama bu depremin meydana gelmesine pek az vakit kaldığından korkmaya başlamıştım. Senbernar Hayvan'ım avluya kadar benimle gelip tetikte bekliyor, böylece ara sıra da olsa biraz olsun huzur içinde uyuyabiliyordum. Küçük pembe tembelhayvanımsı yaratık giderek ürkekleşip beni terk etmiş, ağır ağır sürünerek ağaçların dalları arasındaki doğal hayatına geri dönmüştü. Tam da hayvan terbiyecilerinin sergilediği şu "Mutlu Aile" kafeslerindeki dengede yaşıyorduk; hayvan terbiyecisi oradan ayrılacak olsa denge bozulacak, herkes birbirini yiyecekti.

Bu yaratıklar, hiç kuşkusuz, hayvanat bahçelerinde gördüğünüz hayvanlara –o bildiğiniz ayılara, kurtlara, kaplanlara, öküzlere, domuzlara, maymunlara– dönüşmüyorlardı. Her birinde hâlâ bir gariplik seziliyordu; Moreau her birinde bir hayvanı başka bir hayvanla harmanlamıştı; birinde ayılık, birinde kedilik, birinde sığırlık ağır basıyor olsa da her birinde başka yaratıkların da izleri vardı – hangi cins ağır basarsa bassın hepsinde bir çeşit genelleştirilmiş hayvansılık görülüyordu. Ve ikide bir ortaya çıkan ufak tefek insanlık belirtileri, belki bir an konuşacak gibi olmaları, ön ayaklarda durup dururken bir beceriklilik, acınası bir dik yürüme çabası beni hâlâ ürkütüyordu.

Bu arada ben de tuhaf değişimlere uğramış olmalıydım. Sararmış çaputlara dönüşmüş giysilerim üstümden dökülü-

yor, yırtıklar arasından yanık tenim parıldıyordu. Saçlarım uzamış, birbirine dolaşmıştı. Şimdi bile gözlerimde garip bir ışıltı olduğunu, çevremi ürkek bakışlarla kolaçan edip durduğumu söylüyorlar.

İlk başlarda gündüz saatlerini güneye bakan sahilde bir gemi geçmesini bekleyerek, bir gemi geçsin diye dua ederek geçiriyordum. Günler geçedursun, *Ipecacuanha*'nın buraya döneceğine bel bağlamıştım, ama asla dönmedi. Uzaklarda beş kere yelken, üç kere de duman gördümse de, adanın yakınına uğrayan olmadı. Hiç ara vermeksizin açıkta ateş yaktım, ama burasının volkanik bir ada olduğunu bilenler eminim ateşi hiç umursamamışlardır.

Bir sal yapmayı akıl etmem eylül ya da ekimi buldu. Artık kolum iyileşmişti, iki elimi de kullanabiliyordum. İlk başlarda beceriksizliğim karşısında korkuya kapıldım. Hayatımda marangozluk ya da benzeri işlerle hiç uğraşmamıştım, günlerce baltayla ağaç kesip bağlamaya çabaladım. Hiç ipim olmadığı gibi ip yapabileceğim bir şey de bulamıyordum; ortalık sarmaşıklardan geçilmiyordu, ama hiçbiri yeterince bükülgen ya da sağlam değildi, üstelik aldığım onca bilimsel eğitime karşın onları işime yarar kılmanın bir yolunu bulamıyordum. Birkaç çivi ya da işime yarayacak kopmuş metal parçası bulmak için on beş günden fazla bir süre avlunun karanlık yıkıntıları arasında ve sandalların yakıldığı sahilde aranıp durdum. Zaman zaman bir Hayvan yaratık ortaya çıkıp beni seyrediyor, ben seslenince de zıplaya zıplaya kaçıveriyordu. Ardından çalışmamı büyük ölçüde geciktiren gök gürültülü fırtınalar ve yoğun yağışlar bastırdıysa da en sonunda sal tamamlandı.

Yaptığım iş hoşuma gitmişti. Ama hayatta hep acısını çektiğim pratiklikten yoksunluk yüzünden salı denize iki kilometre kadar uzak bir yerde yapmıştım ve sahile kadar sürükleyemeden sal paramparça oldu. Belki de iyi oldu, denize indirseydim kim bilir başıma neler gelecekti. Ama yine

de, başarısızlığım karşısında kapıldığım mutsuzluk o kadar derindi ki, günlerce sahilde karalar bağlayarak dolandım durdum, denize bakarak ölmeyi düşündüm.

Ama ölmek istemiyordum; üstelik o sıralar meydana gelen bir olay, günlerin böyle geçip gitmesini izlemekle ne kadar aptallık yaptığım konusunda beni şaşmaz bir biçimde uyardı – çünkü her geçen gün Hayvan Canavarlar'dan gelebilecek daha da büyük tehlikelerle doluydu. Avlu duvarının gölgesine uzanmış, denize dalıp gitmiştim ki, soğuk bir şeyin topuğuma dokunmasıyla irkildim; bir de baktım, küçük pembe tembelhayvanımsı yaratık gözlerini kırpıştırarak bana bakıyor. Uzun süredir konuşma yetisini yitirmiş, hareketleri iyiden iyiye ağırlaşmıştı, küçük hayvanın ince tüyleri her gün biraz daha kalınlaşıyor, güdük pençeleri biraz daha kıvrılıyordu. Benim dikkatimi çektiğini fark edince inilder gibi bir ses çıkararak çalılara doğru gitti ve dönüp bana baktı.

İlkin bir şey anlamadım, ama çok geçmeden ardından gitmemi istediğini fark ettim ve ortalık çok sıcak olduğundan ağır adımlarla peşine takıldım. Ağaçların oraya vardığında, sarmaşıklara tutunarak daha rahat ilerleyebilmek için yukarılara tırmandı.

Ve birden, çiğnenip ezilmiş otların ortasında dehşet verici bir manzarayla karşılaştım. Benim Senbernar yaratık yerde ölü yatıyordu, Yarı Sırtlan Yarı Domuz yaratık da başına çökmüş, yamru yumru pençelerini kımıl kımıl oynayan ete geçirmiş, yalayıp yutuyor, kendinden geçmişçesine homurtular çıkarıyordu. Canavar, benim yaklaştığımı fark edince, parıltılı gözlerini gözlerime dikti, dudağını titreterek yukarı çekip kana bulanmış dişlerini gösterdi ve ürkütücü bir sesle hırladı. Korktuğu da, utandığı da yoktu; insan özelliğinin son kalıntısı da yok olup gitmişti. Bir adım daha yaklaşıp durdum, revolverimi çektim. En sonunda yüz yüzeydik artık.

Hayvanda en küçük bir geri çekilme belirtisi yoktu. Tam tersine, kulaklarını geriye yatırdı, tüylerini kabarttı ve gövdesini kastı. İki gözünün ortasına nişan alıp ateş ettim. Ben tam ateş ettiğim sırada yerinden fırladığı gibi üstüme atlayınca bir kuka gibi devriliverdim. Sakat pençesiyle bana tutundu ve yüzüme vurdu. Sıçramasıyla üstümden geçmesi bir oldu. Gövdesinin arka tarafının altında kalmıştım, ama neyse ki onu tam nişan aldığım yerden vurmuştum ve daha üstüme atladığı anda ölmüştü. O cenabet bedeninin altından sürünerek çıktım, gözümü hâlâ kıpırdamakta olan leşinden ayırmadan, tir tir titreyerek ayağa kalktım. Hiç değilse bu tehlike ortadan kalkmıştı. Ama bunun karşıma dikilecek daha pek çok tehlikenin ilki olduğunu da biliyordum.

İkisini de bir çalı çırpı yığını üstünde yaktım. Adayı terk etmedikçe her an ölebileceğimi artık açık seçik görüyordum. O sıralar, bir ikisi dışında bütün Hayvanlar koyaktan uzaklaşmış, adanın sık çalılıkları arasında kendilerine göre birer barınak edinmişlerdi. Gündüzleri pek azı ortada dolaşıyor, çoğu uyuyordu; adaya yeni ayak basan biri burasını terk edilmiş sanabilirdi; ama geceleyin Hayvanlar'ın bağırtıları ve ulumaları ortalığa dehşet salıyordu. Şeytan diyordu ki, her yere tuzaklar kur, kap bıçağını, hepsini öldür. Yeterince fişeğim olsaydı, hiç duraksamaz, kıyıma girişirdim. Artık olsa olsa yirmi kadar tehlikeli etobur kalmış olsa gerekti; en gözü pekleri çoktan ölmüştü. Benim son dostum, zavallı köpeğim de öldükten sonra, geceleri tetikte kalıp nöbet tutabilmek için ben de bir ölçüde gündüzleri uyuma alışkanlığını edinmiştim. Avlu duvarları arasındaki barınağımı yenilerken kapı ağzını o kadar dar tutmuştum ki, içeri girmek isteyenin hatırı sayılır bir gürültü çıkarması kaçınılmazdı. Yaratıklar ateş yakma becerilerini de yitirmişler, yeniden ateşten korkar olmuşlardı. Bir kez daha, ama bu sefer hararetli bir biçimde, adadan kaçışımı sağlayacak bir sal yapmak üzere kazıkları ve sırıkları birbirine çakmaya başladım.

Bir sürü güçlük çıktı karşıma. Ben kabiliyetsizin tekiyimdir –ben okurken Slöyd[50] uygulaması daha başlamamıştı– ama sal yapmak için gerekli şeyleri oradan buradan bulup buluşturdum ve bu sefer salın sağlam olması için elimden geleni yaptım. Üstesinden gelemediğim tek engel kalmıştı; bu in cin top oynayan sulara açıldığımda gereksinim duyacağım suyu koyacağım bir kabım yoktu. Çanak yapmaya bile kalkışabilirdim, ama bu adada kili nereden bulacaktım ki. Nasıl yaparım da bu son güçlüğün üstesinden gelirim diye adada mekik dokuyordum. Bazen zıvanadan çıkıyor, öfkeden kudurarak bahtsız bir ağacı baltamla dilim dilim ediyordum. Ama bir çözüm bulamıyordum.

İşte tam o sıralarda bir gün müthiş bir şey oldu, bütün gün heyecandan yerimde duramadım. Güneybatı yönünde küçük bir uskunanın yelkenine benzeyen ufak bir yelken gördüm ve hemen çalı çırpıdan büyük bir ateş yaktım, öğle güneşinin altında sıcak ateşin başına dikilip izlemeye başladım. Sabahtan akşama kadar hiçbir şey yiyip içmeden, açlıktan başımın dönmesine aldırmadan gözümü yelkenden ayırmadım; Hayvanlar gelip bana şaşkın şaşkın bakıyorlar, sonra da çekip gidiyorlardı. Tekne hâlâ uzaklardayken gece bastırdı ve tekneyi içine aldı; bütün gece ateşi parlak ve canlı tutmaya çabaladım; Hayvanlar'ın gözleri karanlıkta şaşkın şaşkın parıldıyordu. Şafak söktüğünde biraz daha yakına gelmiş olan yelkenin, küçük bir teknenin kir pas içindeki aşırmalı yelkeni olduğunu gördüm. İzleyip durmaktan gözlerim yorulmuş olmasına karşın dikkatle bakınca gözlerime inanamadım. Teknede iki adam vardı, biri baş tarafında, öbürü yekenin başında, eğilmiş oturuyorlardı. Ama tekne bir garip seyrediyordu. Rüzgârı arkasına almadığı için yalpalıyor ve açık düşüyordu.

Gün iyice aydınlanırken, ceketimden artakalan son çaputu onlara doğru sallamaya başladım; ne ki beni fark et-

mediler, hâlâ karşılıklı oturuyorlardı. Burundan aşağı indim, el sallayarak bağırdım. Hiçbir tepki gelmedi; tekne başıboş seyrediyor, usul usul, ağır ağır koya yaklaşıyordu. Birden teknenin içinden iri beyaz bir kuş havalandı, ama adamların ikisi de oralı olmadı, farkında bile değildiler. Kuş havada şöyle bir dolandı, sonra güçlü kanatlarını açarak tepelerinden geçip gitti.

İşte o zaman bağırmayı bıraktım, burnun oralarda bir yere oturdum, çenemi ellerime dayayıp baktım. Tekne ağır ağır batıya sürükleniyordu. Yüzsem ona yetişirdim, ama yüreğime korku salan belli belirsiz bir duygu beni durduruyordu. Öğleden sonra gelgit tekneyi karaya taşıdı ve avlunun yıkıntılarının yüz metre kadar batısında bir yere bıraktı.

İçindeki adamlar ölmüşlerdi, hem de o kadar uzun bir süre önce ölmüşlerdi ki tekneyi yana yatırıp onları dışarı çektiğimde parçalara ayrıldılar. Birinin kafasında *Ipecacuanha*'nın kaptanının saçlarına benzeyen bir tutam kızıl saç kalmıştı, teknenin dibinde ise kirli bir beyaz kasket duruyordu. Ben teknenin yanı başındayken bir de baktım, üç Hayvan çalıların arasından çıkmış ortalığı koklayarak sinsice üstüme geliyor. Yine o bildik tiksintiyle tepeden tırnağa kasıldım. Küçük tekneyi kıyıya kadar itip içine atladım. Canavarlardan ikisi Kurt Hayvanlar'dandı ve burun delikleri titreyerek, gözleri parıldayarak geliyorlardı; üçüncüsü ise yarı ayı yarı boğa, ne idüğü belirsiz ürkünç bir yaratıktı.

Acınacak durumdaki cesetlere yanaştıklarını görüp de, birbirlerine hırladıklarını duyduğumda ve pırıl pırıl parlayan dişleri gözüme çarptığında, tiksintinin yerini delice bir korku aldı. Onlara arkamı döndüm, yelkeni mayna edip küreklere asılarak açılmaya başladım. Korkudan arkama bile bakamıyordum.

Ama o geceyi mercan kayalığıyla ada arasında bir yerde geçirdim ve ertesi sabah derenin oraya gidip teknede buldu-

ğum küçük fıçıya su doldurdum. Sonra da gücüm yettiğince meyve topladım, pusu kurup kalan son üç fişeğimle iki tavşan vurdum. Bunları yaparken, Hayvan Canavarlar'ın korkusundan, tekneyi mercan kayalığının içerilere uzanan bir çıkıntısına bağlayıp orada bıraktım.

XXII

Yalnız Başına

Akşamleyin yola koyulup, güneybatıdan hafif hafif esen rüzgârı arkama alarak ağır ağır, ama durmaksızın denize açıldım; ada gittikçe ufalıyor, adadan dimdik yükselen duman sarmalı kızgın günbatımında gittikçe inceliyordu. Çevremde yükselen okyanus, alçakta kalan koyu kara parçasını gizlemişti. Gün ışığı, güneşin sereserpe güzelliği gökyüzünden akıp gitti, parlak bir perde gibi kenara çekildi ve en sonunda güneşin ışığının gizlediği uçsuz bucaksız mavi boşluğa bakabildim ve gökyüzünde gezinen sayısız yıldızı görebildim. Deniz sessizdi, gökyüzü sessizdi; gecenin ve sessizliğin içinde yalnız başınaydım.

Böylece, yiyecek ve içeceğimi idareli kullanmaya özen göstererek, başımdan geçenleri uzun uzadıya düşünerek, üstelik insanları yeniden görmek için yanıp tutuşmadan, üç gün boyunca denizde sürüklendim. Sırtımda pis bir çaputtan başka bir şey yoktu, saçlarım simsiyah olmuş ve birbirine dolanmıştı. Eminim, beni bulanlar delirdiğimi sanmışlardır. Tuhaf gelebilir, ama insanlık âlemine geri dönmek için en küçük bir istek yoktu içimde. Yalnızca Hayvan Canavarlar'ın o iğrenç dünyasından kurtulduğuma seviniyordum, o kadar. Üçüncü gündü, Apia'dan[51] San Francisco'ya giden iki direkli bir yelkenli tarafından kurtarıldım. Kaptan da, güverte zabiti

de, uzun süre bir başına kalmanın ve onca tehlikeyle yüz yüze gelmenin sonunda beni delirttiği kanısına varmış olacaklar ki, anlattığım hikâyeye inanmadılar. Bunun üzerine, başkalarının da aynı kanıya varabileceğinden çekinerek, maceramı anlatmayı sürdürmekten kaçındım ve *Lady Vain*'in ortadan kayboluşundan yeniden kurtarılmama kadar geçen bir yıl boyunca başımdan geçenleri hiç dile getirmemeyi seçtim.

Bana yöneltilen delilik yakıştırmasını savuşturmak için son derece temkinli davranmak zorundaydım. Ne ki, Yasa'yla, iki ölü denizciyle, karanlıktaki pusularla, sazlıktaki cesetle ilgili anılarım hiç aklımdan çıkmıyordu. Yine de, ne tuhaftır ki, insanlık âlemine geri dönüşümden sonra, görmeyi umduğum güven ve anlayış şöyle dursun, adada kaldığım süre boyunca yaşadığım güvensizlik ve korku daha da büyümüştü. Kimse bana inanmıyordu, insanlar da nerdeyse Hayvan Halkı kadar tuhaf buluyorlardı beni. Kim bilir, adadakilerin doğasında var olan yabanıllıktan bir şeyler kapmıştım belki de.

Korkunun bir hastalık olduğunu söylerler ya, bu sözün doğruluğuna kalıbımı basabilirim; o kadar yıl geçti, içimi kemiren bir korkuyu, yarı evcilleştirilmiş bir yavru aslanın içini kemirebilecek o korkudan farksız bir korkuyu hâlâ kafamdan atamadım. Akla hayale gelmeyecek bir sorun yaşıyordum. Kendimi, karşılaştığım kadınlar ve erkeklerin de, yarım yamalak da olsa insan ruhunun dışa vuran görüntüsüne bürünmüş, insan kılığında hayvanlar olmadıklarına, birazdan asıllarına dönüşmeye, hayvansı belirtiler göstermeye başlamayacaklarına inandıramıyordum. Ama sonunda, Moreau'yu tanımış olan ve hikâyeme az çok inanıyormuş gibi görünen, şaşılacak ölçüde yetenekli bir adama, bir akıl hastalıkları uzmanına açıldım ve çok faydasını gördüm.

O adanın yüreğime saldığı korkunun tümden kaybolup gideceğini sanmasam da, çoğu zaman uzaklarda bir bulut, bir anı, belli belirsiz bir güvensizlik olarak zihnimin gerilerinde bir yerde bekliyor; ama kimi zaman o küçük bulutun yayılarak gökyüzünü tümüyle karanlığa gömdüğü de olu-

yor. İşte o zaman çevremdeki insan dostlarıma bakıyorum. Ve korkuya kapılıyorum. Bazıları capcanlı, hayat dolu, bazıları donuk, tehlikeli, bazıları kaypak, içtenliksiz yüzler görüyorum; ama hiçbirinde aklı başında bir insanın o sakin özgüveni yok. Sanki o hayvansılık içlerinde boy atıyormuş, adalılardaki o aslına dönüş çok geçmeden hem de daha büyük ölçüde yeni baştan sahneye çıkacakmış gibi geliyor bana. Bunun bir yanılsama olduğunu, çevremde gördüğüm kadınlar ve erkeklerin gerçek birer kadın ve erkek olduklarını, her zaman da öyle kalacaklarını, içgüdüye yenik düşmeyen, insanca istekleri ve can alıcı kaygıları olan, son derece aklı başında yaratıklar olduklarını, hiçbir hayal ürünü Yasa'nın kölesi olmadıklarını, Hayvan Halkı'ndan tümüyle farklı olduklarını bilmiyor değilim. Ama yine de, onlardan, onların meraklı bakışlarından, durmadan sorup sorgulamaları ve yardım etmeye kalkışmalarından ürküyor, onlardan uzak durmaya, yalnız kalmaya can atıyorum.

O yüzden de, engin ve özgür kırların yakınında yaşıyorum ve ruhum kararDığında oralara kaçabiliyorum; rüzgârlı göğün altında alabildiğine uzanan kırlar o kadar güzel ki. Londra'da otururken içimi kaplayan dehşete artık dayanamaz olmuştum. İnsanlardan kaçamıyordum; sesleri pencerelerden içeri doluyordu; kilitli kapılar bile yeterli bir güvenlik önlemi sayılmazdı. Sanrılarımı savuşturmak için kendimi sokaklara vurduğumda, sinsi sinsi gezinen kadınlar arkamdan miyavlıyor; ürkek ve doyumsuz erkekler bana kıskanç bakışlar fırlatıyor; yorgun solgun işçiler yaralarından kanlar damlayan yaralı geyikler gibi feri sönmüş gözler ve çabuk adımlarla, öksürerek yanımdan geçiyor; beli bükük, bitik ihtiyarlar kendilerine sataşan hırpani çocuklara hiç aldırmadan, kendi kendilerine mırıldanarak yürüyüp gidiyorlardı. Oradan dönüp küçük bir kiliseye girecek olsam, ruhum o kadar rahatsızdı ki, orada bile vaiz tıpkı Maymun Adam gibi Büyük Düşünceler zırvalayıp duruyordu sanki; ya da, bir kütüphaneye uğrayacak olsam, kitaplara gömülmüş in-

sanlar tıpkı sabırla avlarını bekleyen hayvanlara benziyorlardı. Ama trenler ve omnibüslerdeki[52] insanların boş bakan, anlamsız suratları daha da tiksindiriciydi; sanki benim gibi bir insan değil de, birer cesettiler; o yüzden, bir başıma olacağımdan emin olmadıkça tren ya da omnibüse binmeyi göze alamıyordum. Dahası, kendim bile sanki aklı başında bir yaratık değil de, delibaş hastalığına yakalanmış bir koyun gibi tuhaf bir beyin rahatsızlığının acılarına boğularak bir başına dolanıp duran bir hayvandım.

Ama artık –Tanrı'ya şükür– kendimi bu ruh haline daha ender kaptırıyorum. Kendimi şehirlerin ve kalabalıkların kargaşasının dışına attım; günlerimi bilgece yazılmış kitaplar arasında, insanların ışık saçan ruhlarıyla aydınlanan hayatlarımızın o ışıl ışıl pencereleri arasında geçiriyorum. Pek az yabancıyla görüşüyorum, kaldı ki ev halkı da o kadar kalabalık değil. Gündüzleri kendimi kitap okumaya ve kimya deneylerine veriyor, aydınlık gecelerin pek çoğunu astronomi gözlemlerine ayırıyorum. Nasıl ve neden bilmiyorum, ama göğün o parlak sakinleri sonsuz bir huzur ve güven veriyor insana. Bizi hayvandan çok insan kılan her ne ise, teselliyi ve umudu, sanırım, insanların gündelik kaygıları, günahları ve dertlerinde değil; maddenin uçsuz bucaksız, sonsuz yasalarında aramalı. Umutsuz değilim, yoksa yaşayamazdım. Onun içindir ki, hikâyem umut ve yalnızlık içinde son buluyor.

Edward Prendick

Not.— Hikâyenin temel düşüncesini içeren "Dr. [metinde böyle] Moreau Açıklıyor" başlıklı bölümün özü, 1895'in Ocak ayında *Saturday Review*'da edebi bir makale olarak yayımlanmıştı. Bu hikâyenin daha önce yayımlanmış tek bölümü budur ve anlatı biçimine uyarlanarak tümüyle yeniden kaleme alınmıştır. Bilime aşina olmayan okura tuhaf gelebilir, ama hikâyenin ayrıntılarını güvenilir kılsa da kılmasa da, canavarların –hatta belki *yarı*-insan canavarların– oluşturulması viviseksiyonun olanakları dahilindedir.

ÇEVİRMENİN NOTLARI

1 *Lady Vain* için Türkçede "Nafile Hanım" denilebilir. Yazar, büyük olasılıkla, insanoğlunun denetlenemeyen olayların takdiri ilahi olduğuna duyduğu inancın boşunalığına dokundurmada bulunuyor.

2 Callao, Peru'da, Lima kenti yakınlarında bir ticaret limanı. Francisco Pizarro tarafından 1537'de kurulan Callao, İspanyol fatihlerinin İnka krallığından topladığı altın ve gümüşün gemilere yüklendiği başlıca liman olarak sık sık rakip sömürgeci devletlerin ve korsanların saldırılarına uğradı.

3 Türkçede "ipekakökü" diye bilinen *Ipecacuanha*, kökboyasıgiller familyasından, Güney Amerika kökenli bazı *Cephäelis* türlerinin ilaç olarak kullanılan kurutulmuş köklerine verilen addır. İpekakökü, balgam söktürücü ve kusturucu olarak, ayrıca amipli dizanteri tedavisinde de kullanılır. Dolayısıyla, "kusmuk gemisi" diye düşünülürse, Dr. Moreau'nun insan yapımında hammadde olarak kullandığı hayvanları taşıyan bir gemi için uygun bir ad sayılabilir.

4 İki ya da daha fazla direkli, genellikle yan yelkenlerle donatılmış yelkenli tekne.

5 Noble's Isle'ın (Soylu Adası) koordinatları, bu küçük adanın, 1835'te Charles Darwin'in *Beagle* gemisiyle çıktığı bilimsel yolculukta uğradığı ve kaplumbağa ve kuş türleri üzerine yaptığı incelemelerin ileride evrim kuramının önemli bir dayanağını oluşturduğu Galápagos adalarının yakınında olduğunu göstermektedir. Ancak yazarın adaya bu adı yakıştırması, Dr. Moreau'nun evrimi yönlendirip denetleyerek yaptığı deneysel çalışmanın "soyluluğunu" da akla getirebilir.

6 Majestelerinin Gemisi *Scorpion*'ın (Akrep) adı, Darwin'in evrim kuramının en önemli savunucularından T. H. Huxley'nin 1846-50 yılları arasında yardımcı cerrah olarak bulunduğu *HMS Rattlesnake* (Çıngıraklıyılan) adlı keşif gemisini çağrıştırıyor.

7 Şili'nin kuzeyinde bir liman. Şilililer Peru'ya ait olan bu kenti 1880'de ele geçirmişlerdir. Dolayısıyla, Dr. Moreau'nun hayvanları, canavarca bir savaşın meydana geldiği bir kentten yollanmıştır.

8 Banca ya da Bangka diye de bilinir. Sumatra'nın kuzeydoğusunda küçük bir ada.

9 1816'da, Fransız firkateyni *Méduse*'ün Batı Afrika sularında geçirdiği kaza sonucunda yaşanan korkunç olaylar.

10 Bazı edebiyat eleştirmenleri, burada sözü edilen kırmızı sıvıyı, Noble's Isle'da meydana gelecek kanlı olayların habercisi olarak yorumlar. Bazıları da, bunun, İsa'nın kanının insanı "kurtardığı" yolundaki Hıristiyan inancını yansıttığı kanısındadır.

11 1826'da Londra'da Londra Üniversitesi adıyla kuruldu. İngiltere'nin, din ayrımı yapmadan öğrenci alan, ilk dindışı üniversitesi.

12 Bilimsel araçlar ve teknik aygıtlar satan bir mağaza.

13 Yazar, burada, İngilizce argoda "hekim", daha çok da "cerrah" anlamına gelen "sawbones" sözcüğünü kullanıyor.

14 T. H. Huxley (1825-1895): Darwin'in evrim kuramının en önemli savunucularından İngiliz biyoloji bilgini.

15 "Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı. Onları kutsayarak, 'Verimli olun, çoğalın' dedi. 'Yeryüzünü doldurun...' " *Kutsal Kitap*, Yaratılış 1:28.

16 Charles Perrault'nun *Kaz Ananın Öyküleri* adlı masal derlemesindeki "Mavisakal" öyküsünde geçen kilitli ve girilmesi yasak oda.

17 Tıbbi amaçlı deneyler için diri hayvanlar üstünde yapılan ameliyat; canlı hayvan kesme; dirikesim.

18 Montgomery'nin, uskunaya alındıktan sonra Prendick'e içirdiği "kırmızı sıvı"nın alkol katılmış bir ilaç olduğu anlaşılıyor. İflah olmazalkol düşmanı Prendick ise kendisine içirilen sıvıda alkol olduğunu anlamamış, berbat bir "kan tadı" almıştı. O yüzden, Montgomery'nin hayatını alkol sayesinde kurtarmış olmasını yalnızca bir "iddia" olarak kabul ediyor.

19 İmparator Augustus döneminde yaşamış olan Latin şair ve yergi yazarı Horatius (İÖ 65-8), yapıtlarında en çok aşk, dostluk, felsefe ve şiir sanatı izleklerini işlemiştir. Ama Prendick'in pumanın acı çığlıkları karşısında ruhsal dengesini yitirmesine, Horatius'un yaşamı olduğu gibi kabul eden iyimser felsefesi de engel olamaz.

20 Başka bir bitkinin üstünde biten, ama asalak olmayan bitkiler.

21 "Aleluya"nın (Şükürler olsun, Hamdolsun) bozulmuş, çarpıtılmış biçimleri.

22 *Kitabı Mukaddes*, Yeni Ahit, Vahiy, 13:16-18: "Küçük büyük, zengin yoksul, özgür köle, herkesin sağ eline ya da alnına bir işaret vurduruyordu. Öyle ki, bu işareti, yani canavarın adını ya da adını simgeleyen sayıyı taşımayan ne bir şey satın alabilsin, ne de satabilsin. Bu konu bilgelik gerektirir. Anlayabilen, canavara ait sayıyı hesaplasın. Çünkü bu sayı insanı simgeler. Sayısı 666'dır." (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009.)

23 "Zodyak ışığı" olarak da bilinir. Geceleri gökyüzünde görülen ve tutulum ya da burçlar kuşağı düzleminde yoğunlaşan meteor benzeri parçacıkların Güneş ışığını yansıtmasıyla oluştuğu sanılan ışık şeridi. Batıda günbatımından sonra, doğuda ise şafaktan önce görülen burçlar ışığı, tutulum düzleminin hemen hemen düşey doğrultuda olduğu tropik bölgelerde kolayca izlenebilir.

24 "Venüs, Çobanyıldızı, Çulpan" olarak da bilinir. Güneş sisteminde, Güneş'e olan uzaklığı bakımından ikinci sırada yer alan gezegen. Geceleri gökyüzünde görülen Ay'dan sonraki en parlak doğal gökcismi.

25 O günlerde Gower Caddesi'nde oturan yazarlar, sanatçılar ve aydınların kedileri, Londra Üniversitesi'nde okuyan tıp öğrencileri tarafından deney yapmak için sık sık kaçırılırdı.

26 Fenol, bir antiseptik.

27 "Komos", bir yoruma göre, denizcileri çeşitli hayvanlara dönüştüren büyücü tanrıça Kirke'nin oğludur. Bir yoruma göre de, çoğunlukla şarap ve coşkunluk tanrısı olarak anılan doğa tanrısı Dionysos onuruna düzenlenen ayinlerdeki şenlik alayına "komos"; bu şenliklerde esriyip kendinden

geçenlere de "Komastai" denir. Bu ayinlere katılan Bakkha'lar, yerine ve anına göre kadın kişiliğinden vahşi hayvana, yırtıcı azmana dönüşür. Kimileri Bakkha'ların çılgınlığını bir ayıp, törelere ve ahlaka karşı işlenmiş bir suç saymıştır. İçki içmeyi bir "kötülük" olarak gören Prendick, adanın hayvanlaştırılmış insanlarını, yanlış bir algılamayla, Dionysos ayinlerine katılanlara benzetmektedir.

28 Viviseksiyon yapan kişi.

29 Toplu tabanca olarak da bilinir. Her atıştan sonra dönerek bir sonraki merminin namlunun hizasına gelmesini sağlayan silindirle (top) donatılmış tabanca.

30 Victoria dönemi edebiyatında sözü edilemeyecek kadar edep dışı sayılan cinsel istekler.

31 Cehennem.

32 *Kitabı Mukaddes*, Eski Ahit, Yasa'nın Tekrarı, 32:39: "Artık anlayın ki, ben, evet ben O'yum, / Benden başka tanrı yoktur! / Öldüren de, yaşatan da, / Yaralayan da, sağaltan da benim. / Kimse elimden kurtaramaz." (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009.)

33 Yunan mitolojyasında yaşlı deniz adamı, kâhin ya da deniz hayvanlarının çobanı olarak anılan Proteus'a gönderme. Proteus, dilediği biçime ya da kılığa bürünebilme yeteneğine sahipti.

34 "Bunlar insan değil, bunlar viviseksiyon yapılmış hayvanlar." Burada, Moreau, bile bile bozuk bir Latince kullanıyor ve araya o sıralar İngilizcede yeni bir terim olan ve "dirikesim; deney için canlı hayvan kesme" anlamına gelen "viviseksiyon"u sokuyor.

35 Vücudun herhangi bir bölümünün, özellikle de kol ve bacakların tamamen ya da kısmen cerrahi yöntemlerle kesilip alınması.

36 Vücuttaki bazı kitle ya da dokuların cerrahi yöntemlerle kesilip alınması.

37 "Öldürmenin zamanı var, / şifa vermenin zamanı var. / Yıkmanın zamanı var, / yapmanın zamanı var." *Kitabı Mukaddes*, Eski Ahit, "Vaiz", 3:3. (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009.)

38 John Hunter (1728-1793): İngiltere'de patolojik anatominin kurucusu olan İskoç cerrah. Bilimsel araştırma ve deneyin önemini vurgulamış, karşılaştırmalı biyoloji, anatomi, fizyoloji ve patoloji konularında birçok önemli deney ve inceleme yapmıştır.

39 Sömürgeci Fransız ordusunun, ilk kez 1830'da, askere aldığı Cezayirlilerden oluşturduğu piyadelere Zuav deniyordu.

40 Aşılama.

41 Doku yerleştirme.

42 Victor Hugo, başlığını çirkin kahramanının sürekli sırıtmasından alan tuhaf barok romanı *Gülen Adam*'da (1869), Çin'de insanların acayip biçimlere sokularak porselen kaplara konulduğundan söz eder.

43 Hawaii adalarının yerlisi. Hawaii dilinde "kişi" ya da "insan" anlamına gelir.

44 Organ ya da doku aşılama ya da nakli.

45 *Kitabı Mukaddes*'e bir gönderme. "Bütün gösterişine karşın geçicidir insan, / Ölüp giden hayvanlar gibi." Eski Ahit, "Mezmurlar", 49:12. (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009.)

46 Yazarın kitaptaki tek dipnotu, anlatıcı Edward Prendick'in yeğeni Charles Edward Prendick (C.E.P.) tarafından yayınlanan elyazmasının belgesel niteliğini doğrulamak amacıyla kullanılmış.

47 Heinrich Gottfried Ollendorff (1803-1865): Alman dilbilgisi uzmanı ve dil eğitmeni. İlk modern yabancı dil eğitmeni Jean Manesca'nın yöntemlerinden yola çıkarak, yaşayan dilleri öğretmek için sözel bir sistem geliştirmişti. Burada, Montgomery, Ollendorff'un büyük ölçüde tekrara dayalı derslerine gönderme yaparak, Satir Adam'ın tekrarlamalarıyla alay ediyor.

48 "Cüce leopar ya da pars" diye de bilinen bir tür yaban kedisi.

49 Montgomery, M'ling, Boz Adam (Yasa Bildirici), Kurt Hayvan ve Boğa Adam'ın cesetleri.

50 El sanatlarının, özellikle de tahta oymacılığı ve alet kullanmanın öğretildiği bireğitim uygulaması. 1865'te Finlandiya'da Uno Cygnaeus tarafından başlatılmış, İsveç ve Norveç'te geliştirilmiş, daha sonra başka ülkelere de yayılmıştır.

51 Pasifik Okyanusu'nun batı çanağında, Samoa'nın en büyük limanı ve başkenti. İskoç yazar Robert Louis Stevenson'ın (1850-1894) bir zamanlar oturduğu ev ve mezarı da bu kentin yakınındadır.

52 İngiltere'de 1830'lardan başlayarak yolcu taşımakta kullanılan büyük taşıt. İlk başlarda atların çektiği bu taşıt, giderek buhar gücüyle çalıştırılmaya başlamış, zamanla benzin motorlu otobüse dönüştürülmüştür. "Omnibus", Latince "omni" (herkes) ve "bus" (için) sözcüklerinden oluşturulmuş, "herkes için" anlamında yapma bir addır.

Modern Klasikler Dizisi - 100

Wells'in öncü niteliğindeki bilimkurgu klasiği *Doktor Moreau'nun Adası* yayımlandığı günden beri "sarsıcı" etkisinden hiçbir şey yitirmedi. Bilimsel yöntemlerinin doğuracağı sonuçlar konusunda hiçbir sorumluluk hissetmeyen çılgın bilim insanının hikâyesi, unutulmaz filmlere ilham vermiştir. Acı, zulüm, ahlaki sorumluluk, insanın doğaya müdahalesi gibi felsefi temalarıyla dikkat çeken yapıtında, Wells daha sonra genetik alanındaki çalışmaların gündeme getireceği etik meseleleri öngörmüştür. Bir deniz kazasından kurtulan Edward Prendick, mahsur kaldığı adada garip yaratıklar ve karanlık sırlarla karşılaşır. Bu ada, insanı ve yazgısını kollayacak bir Tanrı'nın bulunmadığı, bütünüyle ahlaktan yoksun bir evrenin mikrokozmosudur adeta.

Doktor Moreau'nun Adası bilimin kontrolden çıktığı zaman barındırabileceği potansiyel tehlikelere karşı bir uyarı niteliği taşır.

HERBERT GEORGE WELLS (1866-1946): İngiliz yazar, gazeteci, sosyolog ve tarihçi Wells, en çok *The Time Machine* (1895; Zaman Makinesi), *The Island of Doctor Moreau* (1896; *Doktor Moreau'nun Adası*), *The Invisible Man* (1897; Görünmez Adam) ve *The War of the Worlds* (1898; Dünyalar Savaşı) adlı bilimkurgu romanlarıyla tanınır. Ancak edebiyatın yanı sıra tarih ve politika alanlarında da kalem oynatmış verimli bir yazardır.1930'ların başlarında mizaha yönelen Wells, *Love and Mr. Levisham* (1900; Aşk ve Bay Levisham), *Kipps: The Story of a Simple Soul* (1905; Kipps: Basit Bir Kişinin Öyküsü) ve *The History of Mr. Polly* (1910; Bay Polly'nin Tarihi) adlı romanlarında alt-orta sınıftan kişilerin beklentilerini ve düş kırıklıklarını işledi. Diğer önemli yapıtları arasında *The Outline of History* (1920; Tarihin Ana Çizgileri), *The Work, Wealth and Happiness of Mankind* (1932; İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu) ve *The Shape of Things to Come* (1933; Olayların Alacağı Biçim) sayılabilir.

9 786052 951125

KDV dahil fiyatı
12 TL

